BULLETIN

ODDELENIA DOKUMENTÁCIE, ANALYTIKY A KOMPARATISTIKY
KANCELÁRIE NAJVYŠŠIEHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Poradné stanovisko o osvojení plnoletej osoby

Súdny systém Estónskej republiky

Nariadenie 32023R0826 Ekodizajn

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Primeraná lehota Príručka judikatúry k čl. 6 dohovoru

XII. ročník

ISSN: 2453-7705

ODAK

1/2023

OBSAH

AKTUALITY

ESĽP prijal žiadosť Najvyššieho súdu Fínska o vydanie poradného stanoviska.....3
Mgr. Barbara Babáková

Poradné stanovisko o osvojení plnoletej osoby.....5
Mgr. Barbara Babáková

ČLÁNKY

Súdny systém Estónskej republiky.....8
Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková

LEGISLATÍVA

Nariadenie 32023R0826
Požiadavky na ekodizajn elektrických a elektronických zariadení.....16
JUDr. Mária Šášiková

Z JUDIKATÚRY

Podané predbežné otázky — SD EÚ.....19
Mgr. Branislav Bunčák

Rozhodnuté predbežné otázky — SD EÚ.....21
Mgr. Branislav Bunčák

Z rozhodovacej činnosti SD EÚ.....29
JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast).....36
Mgr. Zuzana Kuricová

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd.....40
JUDr. Martina Rosinová

Primeraná lehota
Príručka judikatúry ESĽP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska.....58
Mgr. Barbara Babáková

BULLETIN

odborný recenzovaný právnický časopis

Vydáva:
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky
Oddelenie dokumentácie, analytiky a komparatistiky
Župné námestie 13, 814 90 Bratislava

Vychádza dvakrát ročne v online verzii

Zodpovedný redaktor: Barbara Babáková

Korektúra: Barbara Babáková

Toto číslo vyšlo dňa 17. 8. 2023 **ISSN 2453-7705**

Názory a postoje vyjadrené v príspevkoch sú názormi ich autorov a nemožno ich považovať za názory Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Vážené kolegyne, kolegovia, milí čitatelia,

prinášame Vám nové číslo Bulletinu Oddelenia analytiky, dokumentácie a komparatistiky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a veríme, že Vám prinesie množstvo nových informácií z oblasti európskeho súdnictva a legislatívy.

V aktualitách sa môžete dočítať o žiadosti Najvyššieho súdu Fínska o vydanie poradného stanoviska Európskym súdom pre ľudské práva v súvislosti s procesnými právami biologickej matky v konaní o osvojenie jej plnoletého dieťaťa (č. P16-2022-001).

V rámci článkov venujúcich sa súdnym systémom Vám priblížime súdny systém Estónskej republiky.

V rubrike venujúcej sa európskej legislatíve Vás oboznámime s nariadením Komisie (EÚ) 2023/826 zo 17. apríla 2023, ktorým sa stanovujú požiadavky na ekodizajn elektrických a elektronických zariadení v domácnosti a kancelárskych zariadení týkajúce sa spotreby energie v režime vypnutia, pohotovostnom režime a pohotovostnom režime pri pripojení na sieť podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES a ktorým sa zrušujú nariadenia Komisie (ES) č. 1275/2008 a (ES) č. 107/2009. Cieľom nariadenia je stanoviť požiadavky na ekodizajn energeticky významných výrobkov, ktoré predstavujú významný objem odbytu a obchodu v EÚ, ktoré majú významný vplyv na životné prostredie a majú veľký potenciál zlepšenia prostredníctvom ich projektovania z hľadiska vplyvu na životné prostredie neprimerane vysokých nákladov.

Zároveň v pravidelných rubrikách venujúcich sa judikatúre sa môžete oboznámiť s podanými a rozhodnutými predbežnými otázkami, ako aj s rozhodnutiami vnútroštátnych súdov členských štátov EÚ v oblasti správneho súdnictva z databázy JuriFast Združenia štátnych rád a najvyšších správnych súdov EÚ.

V závere bulletinu Vám predkladáme prehľad judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva na tému Starší ľudia a preklad výňatku z Príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k článku 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska Primeraná lehota.

Nakoľko do konca letného dovolenkového obdobia ostáva ešte pár týždňov, ich príjemné prežitie Vám praje

kolektív Oddelenia dokumentácie, analytiky a komparatistiky Kancelárie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

ESĽP prijal žiadosť Najvyššieho súdu Fínska o vydanie poradného stanoviska

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) prijal žiadosť (č. P16-2022-001) o vydanie poradného stanoviska podľa protokolu č. 16 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ktorú dostal od Najvyššieho súdu Fínska dňa 10. októbra 2022.

Najvyšší súd Fínska sa obrátil na ESĽP so žiadosťou o vydanie poradného stanoviska v súvislosti s procesnými právami biologickej matky v konaní o osvojenie jej plnoletého dieťaťa.

Žiadosť posúdi veľká komora zložená zo sedemnástich sudcov ustanovená v súlade s pravidlom č. 24 ods. 2 písm. g) Rokovacieho poriadku ESĽP.

Predseda veľkej komory tiež určil časový rámec na predkladanie vyjadrení strán vnútroštátneho konania, resp. akýchkoľvek iných tretích zainteresovaných strán.

Protokol č. 16 umožňuje najvyšším súdom členských štátov požiadať ESĽP o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu, ktorá sa týka výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch. Poradné stanovisko nie je záväzné. Odkedy protokol č. 16 nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2018, ESĽP prijal [už] päť poradných stanovísk. Pre viac informácií pozri Často kladené otázky.

Žiadosť o vydanie poradného stanoviska bola podaná 10. októbra 2022. Porota [piatich sudcov] veľkej komory ju prijala 7. novembra 2022. V tejto fáze porota preskúmala iba otázku prijateľnosti žiadosti, ako takú. Potom, čo porota žiadosť prijme, sa v súlade s pravidlom č. 24 ods. 2 písm. g) Rokovacieho poriadku ESĽP ustanoví veľká komora, ktorá žiadosť posúdi a vynesie poradné stanovisko.

Poradné stanovisko, o ktoré sa požiadalo, sa týka prípadu, o ktorom koná Najvyšší súd Fínska v súvislosti s osvojením plnoletého dieťaťa.

Osvojenie sa týka C narodeného v roku 1993. Prvé štyri roky života sa o neho starala primárne biologická matka. Koncom roka 1996 odišiel bývať k tete. Na žiadosť tety a so súhlasom biologickej matky, ktorá sa v predmetnom čase nachádzala v nestabilnej situácii študentky a slobodnej matky troch detí, tete zverili dieťa do náhradnej starostlivosti. Biologická matka sa ďalej podieľala na výchove C a zostala s ním v styku.

Potom ako C dosiahol plnoletosť sa teta s jeho súhlasom obrátila na súd s návrhom na osvojenie. Okresný súd vyhovel návrhu na osvojenie, pričom uviedol, že boli splnené podmienky stanovené príslušnými vnútroštátnymi právnymi normami, ktoré upravujú osvojenie plnoletej osoby. Medzi dané podmienky patrilo to, aby sa preukázalo, že sa o dieťa, kým bolo maloleté, staral budúci osvojiteľ, či že mali medzi sebou vzťah porovnateľný so vzťahom medzi dieťaťom a rodičom.

Biologická matka, ktorú okresný súd vyzval, aby sa vyjadrila, proti osvojeniu namietala. Domnievala sa, že vzťah medzi matkou a dieťaťom stále existoval medzi ňou a C a nie medzi tetou a C, a že skutočný dôvod osvojenia súvisel s daňami.

Podala odvolanie, ktoré odmietli ako neprípustné. Odvolací súd rozhodol, že biologická matka nemala právo podať odvolanie, keďže nebola účastníčkou konania o osvojení.

Biologická matka proti tomuto rozhodnutiu podala dovolanie na Najvyšší súd Fínska. Príslušný súd teraz ESĽP žiada o usmernenie v tom, čo dohovor vyžaduje, pokiaľ ide o procesné práva biologickej matky v konaní o osvojení. Konkrétne sa pýta, či v zmysle článku 6 (právo na prístup k súdu) a článku 8 dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) musí vo veci konajúci súd vypočuť biologickú matku, a či by tiež mala byť účastníkom konania, aby mala právo odvolať sa proti vyhoveniu návrhu na osvojenie.

Predseda veľkej komory vyzval strany vnútroštátneho konania pred Najvyšším súdom Fínska, aby do 9. januára 2023 predložili písomné vyjadrenia.

ESĽP prijal žiadosť Najvyššieho súdu Fínska o vydanie poradného stanoviska

Vzhľadom na prioritu, ktorú treba priznať tejto žiadosti o vydanie poradného stanoviska, predseda veľkej komory tiež rozhodol o skrátení lehôt v súlade s pravidlom č. 44 Rokovacieho poriadku ESĽP.

Ak by si priali uplatniť právo zakotvené v článku 3 protokolu č. 16, fínska vláda a komisár [Rady Európy] pre ľudské práva musia [o tom] písomne informovať kanceláriu [ESĽP] do 5. decembra 2022. Všetky písomné vyjadrenia, ktoré majú v záujme urobiť, musia predložiť do 9. januára 2023.

Iné zmluvné strany, či zainteresované osoby odlišné od strán vnútroštátneho konania, ktoré majú v záujme predložiť písomné vyjadrenia, musia požiadať o povolenie do 5. decembra 2022. Ak sa povolenie udelí, písomné vyjadrenie sa musí zaslať najneskôr do 9. januára 2023.

* * * * *

Protokol č. 16 oprávňuje najvyššie súdy a tribunály určené členským štátom, ktorý protokol ratifikoval, požiadať o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu týkajúcej sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch.

Cieľom protokolu č. 16 je upevniť súčinnosť medzi ESĽP a štátnymi orgánmi, a tým posilniť realizáciu práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru na strane dožadujúceho súdu pri rozhodovaní vo veci, ktorou sa zaoberá.

O vydanie poradného stanoviska možno požiadať iba vo veci, ktorou sa vnútroštátny súd zaoberá. Je na zvážení ESĽP, či žiadosť prijme na preskúmanie alebo odmietne. O prijatí žiadosti rozhoduje porota piatich sudcov [veľkej komory], pričom uvedie dôvody pre prípadné odmietnutie.

Poradné stanovisko vydané veľkou komorou nie je záväzné. Porota [piatich sudcov] a veľká komora pozostávajú *ex officio* zo sudcu zvoleného za Vysokú zmluvnú stranu, pod ktorú patrí dožadujúci súd alebo tribunál. Sudca má právo pripojiť svoje vlastné stanovisko.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
European Court accepts request by the Supreme Court of Finland for an advisory opinion on adoption of an adult child – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2022-11-22]. Dostupné z: https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-7484704-10266158.

Poradné stanovisko o osvojení plnoletej osoby

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESĽP“) dnes jednomyseľne odpovedal na žiadosť (č. P16-2022-001) o poradné stanovisko podľa protokolu č. 16 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) podanú Najvyšším súdom Fínska v súvislosti s otázkami, ktoré vyplynuli z konania o osvojenie plnoletej osoby.

Najvyšší súd Fínska konkrétne požiadal o usmernenie ohľadne procesných práv a postavenia biologickej matky v konaní o osvojenie jej syna, C, v súčasnosti [už] plnoletej osoby. Keď mal tri roky, C odišiel bývať k tete. Teta na súd podala žiadosť o osvojenie, keď mal C 25 rokov a odsťahoval sa, aby žil samostatne. Matka [proti tomu] namietala, ale vnútroštátne súdy návrhu na osvojenie vyhoveli. Momentálne sa koná o jej dovolaní na najvyššom súde.

Po prvé, ESĽP konštatoval, že súdne konanie o osvojenie plnoletého dieťaťa má vplyv na súkromný život biologického rodiča, a že z toho dôvodu možno vo veci uplatniť článok 8 (právo na rešpektovanie súkromného života). Dospel k záveru, že záruky, ako napríklad právo na zaobchádzanie ako s účastníkom takého konania a právo podať odvolanie sa nevyžadovali na splnenie procesných požiadaviek článku 8 dohovoru z pohľadu biologickej matky.

Okrem toho, Najvyšší súd Fínska mal určiť, či súdne konanie o osvojenie plnoletej osoby zahŕňalo nejaké právo biologickej matky uznané vnútroštátnym právom. Ak nie, článok 6 (právo na prístup k súdu) by sa na vec, o ktorej koná, nevzťahoval.

* * *

Protokol č. 16 umožňuje najvyšším súdom členských štátov požiadať ESĽP o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu, ktorá sa týka výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch. Poradné stanovisko nie je záväzné. Odkedy protokol č. 16 nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2018, ESĽP prijal [už] päť poradných stanovísk. Pre viac informácií pozri Čo je žiadosť o vydanie poradného stanoviska?

Právne zhrnutie tohto prípadu bude dostupné v databáze HUDOC (odkaz).

POZADIE PRÍPADU A VNÚTROŠTÁTNE KONANIE

Požadované poradné stanovisko sa týkalo veci, o ktorej koná Najvyšší súd Fínska, v súvislosti s osvojením plnoletej osoby.

Osvojenie sa týka C narodeného v roku 1993. Prvé štyri roky života sa o neho starala primárne biologická matka. Koncom roka 1996 odišiel bývať k tete. Krátko nato na žiadosť tety a so súhlasom biologickej matky, ktorá sa v predmetnom čase nachádzala v nestabilnej situácii študentky a slobodnej matky troch detí, tete zverili dieťa do náhradnej starostlivosti. Biologická matka sa ďalej podieľala na výchove C a zostala s ním v styku.

Potom, ako C dosiahol plnoletosť sa teta s jeho súhlasom obrátila na súd s návrhom na osvojenie. Okresný súd vyhovel návrhu na osvojenie, pričom uviedol, že boli splnené podmienky stanovené príslušnými vnútroštátnymi právnymi normami, ktoré upravujú osvojenie plnoletej osoby. Medzi dané podmienky patrilo to, aby sa preukázalo, že sa o dieťa, kým bolo maloleté, staral budúci osvojiteľ, či že mali medzi sebou vzťah porovnateľný so vzťahom medzi dieťaťom a rodičom.

Biologická matka, ktorej podaniami sa okresný súd zaoberal, proti osvojeniu namietala. Domnievala sa, že vzťah medzi matkou a dieťaťom [stále] existoval medzi ňou a C a nie medzi tetou a C, a že skutočný dôvod osvojenia súvisel s dedením a daňami.

Poradné stanovisko o osvojení plnoletej osoby

Podala odvolanie, ktoré odmietli ako neprípustné. Odvolací súd rozhodol, že biologická matka nemala právo podať odvolanie, keďže nebola účastníčkou konania o osvojení.

Biologická matka proti tomuto rozhodnutiu podala dovolanie na Najvyšší súd Fínska. Príslušný súd ESĽP požiadal o usmernenie v tom, čo dohovor vyžaduje, pokiaľ ide o procesné práva biologickej matky v konaní o osvojení. Konkrétne sa pýtal, či v zmysle článku 6 (právo na prístup k súdu) a článku 8 dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) musí vo veci konajúci súd biologickú matku vypočuť, a či by sa jej tiež malo priznať postavenie účastníka konania, aby mala právo podať odvolanie proti rozhodnutiu o osvojení.

POSTUP

Žiadosť o vydanie poradného stanoviska bola podaná 10. októbra 2022. Porota piatich sudcov veľkej komory sa 7. novembra 2022 rozhodla žiadosť prijať [na preskúmanie]. Veľká komora bola ustanovená 15. novembra 2022 v súlade s pravidlom 24 ods. 2 písm. g) Rokovacieho poriadku ESĽP.

Predseda veľkej komory vyzval strany konania pred Najvyšším súdom Fínska, aby do 9. januára 2023 predložili písomné vyjadrenia. V predmetnej lehote doručila písomné vyjadrenia biologická matka. Tie sa zaslali najvyššiemu súdu, ktorý ESĽP oznámil, že sa k nim nebude vyjadrovať (pravidlo 94 ods. 6). Komisár Rady Európy pre ľudské práva ani fínska vláda svoje právo predložiť písomné vyjadrenia nevyužili.

NÁZOR ESĽP

Po prvé, ESĽP sa domnieval, že súdne konanie o osvojenie plnoletej osoby, ktoré ukončilo právny vzťah medzi rodičom a plnoletým dieťaťom, malo vplyv na súkromný život biologického rodiča podľa článku 8. Zdôraznil však, že takéto konanie sa tiež, a to ešte vo väčšej miere, dotýka práva na súkromný život osvojiteľa a plnoletého osvojenca.

Ďalej podotkol, že základnou procesnou zárukou práva biologického rodiča na súkromný život bolo, aby mal rodič možnosť byť vypočutý, a aby sa v konaní o osvojenie jeho tvrdenia v potrebnom rozsahu zohľadnili.

K tomu zrejme došlo pred okresným súdom, ktorý osobne vypočul biologickú matku, ako aj niekoľko ďalších svedkov, ktorých navrhla. Pri posudzovaní toho, či boli splnené podmienky pre povolenie osvojenia, tiež výslovne poukázal na predmetné dôkazy, konkrétne na povahu a kvalitu vzťahu medzi biologickou matkou a synom počas jeho detstva.

Napriek tomu, že biologická matka to môže považovať za nedostatočné, ESĽP sa nedomnieval, že by sa na splnenie procesných požiadaviek článku 8 z jej pohľadu vyžadovali dodatočné osobitné záruky.

Niektoré iné právne systémy v zmluvných štátoch [1] také postavenie, resp. práva biologickému rodičovi v konaní o osvojenie plnoletej osoby priznávajú. Súd však podotkol, že zmluvným štátom sa pri úprave postupu osvojenia plnoletej osoby priznáva široká diskrečná právomoc („miera voľnej úvahy“).

Pokiaľ ide o článok 6, ESĽP zopakoval, že nie je jeho miestom vytvoriť hmotné právo, ktoré nemá právny základ vo vnútroštátnom práve dotknutého štátu. Najvyšší súd Fínska mal preto určiť, či právo, ktorého sa domáhala biologická matka, existovalo vo vnútroštátnom práve. Ak by Najvyšší súd Fínska potvrdil, že také právo zo zákona neexistovalo, z pohľadu biologickej matky by sa článok 6 nevzťahoval na konanie o osvojenie plnoletej osoby.

Súd vyslovil nasledujúce poradné stanovisko:

„Možno sa domnievať, že súdne konanie o osvojenie plnoletého dieťaťa má vplyv na súkromný život biologického rodiča podľa článku 8 dohovoru. Tento rodič musí mať možnosť byť vypočutý a osoba, ktorá [o veci] *rozhoduje musí predložené tvrdenia v potrebnom rozsahu zohľadniť. S ohľadom však na širokú mieru voľnej úvahy, ktorá sa štátu pri úprave postupu osvojenia plnoletej osoby priznáva, rešpektovanie článku 8 nevyžaduje, aby sa biologickému rodičovi priznalo postavenie účastníka konania či právo na odvolanie/podať odvolanie proti vyhoveniu návrhu na osvojenie.*

Poradné stanovisko o osvojení plnoletej osoby

Ak dožadujúci súd určí, že právo, ktorého sa domáhala biologická matka, vo vnútroštátnom práve neexistuje, a to ani v hypotetickej rovine, vyplývalo by z toho, že z jej pohľadu by sa článok 6 dohovoru na konanie o osvojenie plnoletej osoby nevzťahoval.“

* * * * *

Protokol č. 16 oprávňuje najvyššie súdy a tribunály určené členským štátom, ktorý protokol ratifikoval, požiadať o vydanie poradného stanoviska k otázke zásadného významu týkajúcej sa výkladu alebo uplatňovania práv a slobôd uvedených v dohovore alebo jeho protokoloch.

Cieľom protokolu č. 16 je upevniť súčinnosť medzi ESĽP a štátnymi orgánmi, a tým posilniť realizáciu práv a slobôd vyplývajúcich z dohovoru na strane dožadujúceho súdu pri rozhodovaní vo veci, ktorou sa zaoberá.

O vydanie poradného stanoviska možno požiadať iba vo veci, ktorou sa vnútroštátny súd zaoberá. Je na zvážení ESĽP, či žiadosť prijme na preskúmanie alebo odmietne. O prijatí žiadosti rozhoduje porota piatich sudcov [veľkej komory], pričom uvedie dôvody pre prípadné odmietnutie.

Poradné stanovisko vydané veľkou komorou nie je záväzné. Porota [piatich sudcov] a veľká komora pozostávajú *ex officio* zo sudcu zvoleného za Vysokú zmluvnú stranu, pod ktorú patrí dožadujúci súd alebo tribunál. Sudca má právo pripojiť svoje vlastné stanovisko.

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Súhlas biologických rodičov sa v konaní o osvojenie plnoletej osoby vyžaduje v Taliansku a na Malte (pozri odsek 37 poradného stanoviska), pričom právny systém v Nemecku a Českej republike zohľadňuje záujmy biologických rodičov (pozri odsek 36).

Zdroj:

Advisory opinion P16-2022-001 Advisory opinion concerning adoption of an adult – Press Release [online]. Štrasburg: Európsky súd pre ľudské práva, 2023 [cit. 2023-04-19]. Dostupné z: https://hudoc.echr.coe.int/eng-press?i=003-7623404-10493787.

Súdny systém Estónskej republiky

Estónsko je súčasťou európskeho kontinentálneho právneho systému. [1] Je to suverénna a nezávislá demokratická republika, v ktorej najvyššia moc štátu je zverená ľuďom. Ide o politicky unitárny štát, v ktorom administratívne rozdelenie jeho územia ustanovuje zákon. [2] Prameňmi práva sú ústava, právo Európskej únie, zákony, medzinárodné zmluvy a nariadenia parlamentu (*Riigikogu)*. Spravodlivosť v Estónsku vykonávajú výlučne súdy, a to nezávisle a v súlade s ústavou a zákonmi.

Estónsko nasleduje právne tradície kontinentálnej Európy a používa rozlíšenie medzi verejným a súkromným právom. Prameňom práva je písané zákonné právo. Rozhodnutia súdov nemajú charakter precedensu. Súdy sú viazané právnymi predpismi, avšak rozhodnutia estónskeho najvyššieho súdu sa používajú ako subsidiárny prameň práva pri výklade všeobecných zásad zákonov. *Expressis verbis* to vyplýva aj zo samotného trestného poriadku (§ 2 ods. 4), [3] v ktorom sa uvádza, že rozhodnutia najvyššieho súdu v otázkach, ktoré nie sú upravené v procesných predpisoch trestného práva, ale vznikajú pri uplatňovaní práva, sú tiež prameňmi procesného trestného práva. Rozhodnutia najvyššieho súdu je možné *de facto* považovať za subsidiárny prameň práva aj v ostatných oblastiach práva, najmä v správnom práve a súkromnom práve. Rozhodnutia najvyššieho súdu tak nadobúdajú čoraz väčší význam pri formovaní právneho systému v Estónsku.

Súdny systém Estónska upravuje Ústava Estónskej republiky (prijatá referendom dňa 28. júna 1992), zákon o súdoch a vnútorné pravidlá súdov.

Súdne konanie upravujú právne predpisy, najmä Civilný poriadok, Trestný poriadok, Správny poriadok, Kódex priestupkového konania a zákon o konaní pred ústavným súdom.

Estónsky súdny systém je trojinštančný. Podľa § 7 ods.1 zákona o súdoch ho tvoria: [4]

- I. inštancia – okresné súdy a správne súdy,
- II. inštancia – obvodné odvolacie súdy,
- III. inštancia – najvyšší súd.

PRVÁ INŠTANCIA

Okresný súd

Okresné súdy ako súdy prvého stupňa sa zaoberajú občianskoprávnymi, trestnými a priestupkovými vecami. Iné úkony súdy vykonávajú, ak patria do ich právomoci podľa zákona.

Okresné súdy sú:

- Okresný súd v Harjume,
- Okresný súd Viru,
- Okresný súd Pärnu,
- Okresný súd v Tartu.

Okresný súd riadi predseda okresného súdu, ktorý je vymenovaný zo sudcov súdu prvej a druhej inštancie, na dobu siedmich rokov. Predseda okresného súdu je vymenovaný ministrom, ktorý predsedu súdu vymenuje po vypočutí pléna sudcov súdu, na ktorý je menovaný. Predsedovia okresných súdov sú zodpovední za výkon spravodlivosti na súde podľa stanoveného postupu.

Predsedovia súdov organizujú činnosť v oblasti výkonu spravodlivosti, schvaľujú návrh rozpočtu súdu vypracovaný riaditeľom súdu, vykonávajú dohľad, rozhodujú o preložení sudcu, pripravujú plán vzdelávania sudcov a prekladajú ho na schválenie sudcom, schvaľujú rozvrh pohotovostnej služby sudcov a vykonávajú ďalšie činnosti v rozsahu vyplývajúceho zo zákona a vnútorných predpisov. [5]

Predseda súdu nemôže byť vymenovaný za predsedu toho istého súdu na dve po sebe nasledujúce funkčné obdobia. Ak funkcia predsedovi súdu zanikne pred uplynutím funkčného obdobia, sudca sa vráti na súd, na ktorom pôsobil pred nástupom do funkcie. Ak funkcia predsedu súdu zanikne uplynutím funkčného obdobia, sudca sa môže vrátiť na súd, na ktorom pôsobil pôvodne alebo môže pokračovať vo funkcii sudcu na súde, na ktorom bol vo funkcii predsedu súdu. V takomto prípade predseda súdu predloží ministrovi spravodlivosti písomnú žiadosť najmenej tri mesiace pred uplynutím funkčného obdobia. [6]

Späť na OBSAH

Súdny systém Estónskej republiky

Okresný súd má občianskoprávne oddelenie a trestné oddelenie (tzv. *offences department*). Obe oddelenia majú najmenej 6 sudcov. Predseda súdu vymenuje na čelo oddelenia vedúceho oddelenia, a to spomedzi sudcov oddelenia po vypočutí stanoviska sudcov tohto oddelenia, na funkčné obdobie štyroch rokov. Predseda súdu rozhoduje o počte sudcov, ktorí sa pridelia každému oddeleniu. Na okresnom súde občianske veci prejednáva samosudca, v trestných veciach zasadá senát zložený z predsedu senátu a dvoch prísediacich sudcov. Plénum súdu môže rozhodnúť, že súd má viacero civilných alebo trestných oddelení, a každé toto oddelenie je pomenované podľa svojej špecializácie. [7] Plénum rozhoduje aj o zaradení sudcu na oddelenie. Obvod pôsobnosti okresného súdu určuje minister spravodlivosti, zákonom môžu byť zriadené aj súdy, ktoré rozhodujú o určitých konkrétnych špecializovaných veciach, bez ohľadu na súdne obvody. [8]

Zákon o súdoch upravuje povinnosti a pôsobenie sudcov pre prípravné (predsúdne) konanie a sudcov rozhodujúcich vo vykonávacom konaní. V obidvoch prípadoch sudcovia zasadajú a rozhodujú samostatne a vykonávajú svoje povinnosti vyplývajúce zo zákona, napr. z trestného poriadku. Sudca pre prípravné konanie sa riadi aj procesnými predpismi platnými pre prípravné konanie a exekučný sudca Kódexom priestupkového konania. Na okresnom súde pôsobia aj prísediaci sudcovia, ktorých na každý okresný súd určuje minister spravodlivosti so súhlasom rady pre správu súdov po vypočutí stanoviska sudcov príslušného okresného súdu. [9]

Registračný súd

Na okresnom súde v Tarte sa nachádza registračný súd. Okresný súd vedie obchodný register, register neziskových združení a nadácií a register obchodných záložných práv. Okrem vyššie spomínaných registrov, okresný súd vedie aj register agentúr štátnych a miestnych orgánov. Cieľom je viesť záznamy, v rámci verejného sektora, o agentúrach štátnych a miestnych orgánov, ako aj register právnických osôb verejného práva a sprístupňovať údaje z registra. Na registračnom súde pôsobia pomocní sudcovia, tajomníci kancelárie a iní súdni úradníci. Vedúci registračného oddelenia je vymenovaný spomedzi pomocných sudcov oddelenia. [10]

Oddelenie pre platobné rozkazy

Okresný súd Pärnu vedie oddelenie pre platobné rozkazy. Toto oddelenie sa zaoberá návrhmi na vydanie platobných rozkazov. Tvoria ho pomocní sudcovia a iní súdni úradníci. Riaditeľ súdu vymenuje vedúceho oddelenia pre platobné rozkazy spomedzi pomocných sudcov tohto oddelenia. [11]

Oddelenie dohľadu nad poručníctvom

Oddelenie dohľadu nad poručníctvom sa nachádza na Okresnom súde v Pärnu, oddelenie vykonáva dohľad podľa ustanovenia § 193 a § 194 zákona o rodine. [12] Predseda súdu vymenováva vedúceho oddelenia dohľadu nad poručníctvom spomedzi sudcov občianskoprávneho oddelenia Okresného súdu v Pärnu, na obdobie štyroch rokov. [13]

Správne súdy

Správne súdy rozhodujú o správnych veciach a o veciach spadajúcich do ich právomoci. V správnych sporoch žalobca spochybňuje štátnu a miestnu správu a ich rozhodnutia.

Správne súdy sú:
- Správny súd v Talline,
- Správny súd v Tartu.

Správny súd má jedno alebo viacero súdnych pracovísk, pracoviská súdov sa nachádzajú v súdnom obvode správneho súdu určenom ministrom spravodlivosti. Minister spravodlivosti určuje presné umiestnenie súdnych budov a v každej súdnej budove sa nachádza aj správny súd. Počet sudcov správnych súdov a ich rozdelenie určuje minister spravodlivosti po vypočutí stanovísk predsedu správneho súdu a predsedu obvodného odvolacieho súdu, v ktorého obvode sa súd nachádza. [14] Hlavnou úlohou správnych súdov je ochrana jednotlivcov proti protiprávnym konaním pri výkone verejnej moci. Žalovaným v správnych konaniach je vláda, predseda vlády, vládna agentúra, miestny orgán, verejnoprávna právnická alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva verejnú službu.(§ 17 správneho poriadku). Sťažnosťou sa účastník môže domáhať úplného alebo čiastočného zrušenia správneho aktu, vydania určitého správneho aktu, alebo zákazu

Späť na OBSAH

Súdny systém Estónskej republiky

vydať správny akt, taktiež domáhať sa náhrady škody, prípadne odstránenia nezákonných následkov správneho aktu, alebo vyhlásenia neplatnosti správneho aktu.(§ 37 správneho poriadku). Podľa § 46 Správneho súdneho poriadku je lehota na podanie sťažnosti tridsať dní od doručenia správneho aktu navrhovateľovi, prípadne od oznámenia o nevydaní správneho aktu. [15]

DRUHÁ INŠTANCIA — SÚDY DRUHÉHO STUPŇA

Obvodné odvolacie súdy sú súdy druhého stupňa a prostredníctvom odvolacieho konania preskúmavajú rozhodnutia okresných a správnych súdov.

Súdy druhého stupňa sú:
- Obvodný odvolací súd v Talline,
- Obvodný odvolací súd v Tartu.

Do súdneho obvodu Obvodného odvolacieho súdu v Talinne patrí Okresný súd Harjuma, Okresný súd Pärnu a Správny súd v Talline. Do súdneho obvodu Obvodného odvolacieho súdu v Tartu patrí Okresný súd Tartu, Okresný súd Viru a Správny súd v Tartu.

Predseda obvodného odvolacieho súdu je vymenovaný spomedzi sudcov súdu druhého stupňa na obdobie siedmich rokov. Minister určuje počet sudcov na každom odvolacom súde po vypočutí stanoviska predsedu obvodného odvolacieho súdu.

Predseda odvolacieho súdu v Talline udeľuje súhlas na žiadosť generálneho prokurátora na vykovanie procesných úkonov uvedených v § 382 ods. 2 trestného poriadku, pokiaľ ide o člena parlamentu. Len s takýmto súhlasom môže byť u člena parlamentu vykonaná osobná prehliadka, zadržaný jeho majetok alebo iné procesné úkony. Tento súhlas sa však nevzťahuje na vykonanie prehliadky miestností nachádzajúcich sa v budove parlamentu. [16]

Predseda obvodného odvolacieho súdu taktiež rozhoduje o postúpení veci inému súdu, o dočasnom zapojení sudcu okresného súdu a obvodného odvolacieho súdu do zloženia správneho súdu. Predsedovia odvolacích súdov organizujú účasť právnych úradníkov na programe odbornej prípravy potencionálnych kandidátov na sudcov.

Obvodný odvolací súd má občianskoprávne oddelenie, trestnoprávne oddelenie a správne oddelenie. Každý sudca obvodného odvolacieho súdu je zaradený do jednej z oddelení. Predseda súdu rozhoduje o počte sudcov, ktorí budú pridelení do každého oddelenia, a to po vypočutí stanoviska pléna. Sudca môže požiadať o preloženie z oddelenia do iného oddelenia, o žiadosti rozhoduje predseda súdu po vypočutí stanoviska predsedov oddelení. Predsedov oddelení si volia spomedzi seba členovia jednotlivých oddelení na obdobie piatich rokov. [17] Občianskoprávnymi vecami sa na obvodnom odvolacom súde zaoberá senát zložený z troch sudcov, v trestných veciach sa vec prejednáva pred senátom zloženým z troch odvolacích sudcov. Predbežné konanie v trestnej veci prejednáva samosudca.

TRETIA INŠTANCIA — NAJVYŠŠÍ SÚD

Treťou inštanciou v Estónsku je najvyšší súd, ktorý má sídlo v Tartu. Najvyšší súd je zložený z deväťnástich členov. Najvyšší súd preskúmava rozhodnutia obvodných odvolacích súdov v kasačnom konaní. Odvolania sa nazýva kasácia. Svojimi rozhodnutiami reviduje civilne, správne a trestné rozhodnutia. Najvyšší súd je zároveň ústavným odvolacím súdom. [18]

Predseda najvyššieho súdu je menovaný do funkcie na deväť rokov, vymenováva ho parlament na návrh prezidenta republiky. Predseda okrem iného predkladá parlamentu návrh na vymenovanie sudcov najvyššieho súdu, riadi a zastupuje najvyšší súd, vykonáva dohľad predpísaný zákonom. Raz ročne predkladá parlamentu na jarnom zasadnutí prehľad o správe súdov, výkone spravodlivosti a jednotnom uplatňovaní práva.

Najvyšší súd sa skladá z občianskeho, správneho a trestného kolégia. Najväčšie kolégium je civilné kolégium, ktoré má 7 sudcov, trestné kolégium má 6 sudcov a najmenším kolégium je správne kolégium s 5 sudcami. Každý sudca najvyššieho súdu je členom jedného kolégia. Najvyšší súd v pléne rozhoduje, o tom, do ktorého kolégia patrí tenktorý sudca, ako aj o postupe a podmienkach rotácie medzi kolégiami. [19] Na najvyššom súde trestné veci prejednáva senát zložený z najmenej troch sudcov, taktiež je to aj v prípade prejednávania občianskoprávnych vecí.

Súdny systém Estónskej republiky

Najvyšší súd má okrem stálych kolégií tiež kolégium na preskúmanie ústavnosti, ktoré sa skladá z deviatich sudcov najvyššieho súdu, pričom predseda najvyššieho súdu je predsedom kolégia na preskúmanie ústavnosti, ostatných členov vymenováva najvyšší súd v pléne. [20] Ak najvyšší súd zistí, že právo (zákon) nie je v súlade s ústavou, je jedinou inštitúciou s právomocou vyhlásiť zákon za neplatný. [21] Podľa zákona o súdnom konaní o preskúmaní ústavného rozhodnutia, najvyšší súd rozhoduje okrem iného aj o návrhoch na ukončenie činnosti politickej strany, o návrhoch proti uzneseniam rady parlamentu, vybavuje návrhy a sťažnosti týkajúce sa uznesenia parlamentu, návrhy na ukončenie mandátu člena parlamentu a o ďalších návrhoch vyplývajúcich zo zákona. [22]

Plénum najvyššieho súdu preskúmava rozsudky z dôvodov stanovených zákonom, rozhoduje o odvolaniach podaných proti rozhodnutiam skúšobnej komisie sudcov, o odvolaniach proti rozhodnutia disciplinárneho senátu, o začatí disciplinárneho konania proti predsedovi najvyššieho súdu a oznamuje to parlamentu, navrhuje prezidentovi republiky vymenovať sudcu do funkcie a uvoľniť ho z nej a vykonáva ďalšie povinnosti vyplývajúce mu zo zákona. [23] Najvyšší súd v pléne rozhoduje vo veci, ktorú mu postúpi senát pre preskúmanie ústavnosti, ak to považuje za potrebné, aby súd rozhodol v tomto zložení. Súd rozhoduje vo všetkých veciach, ktoré mu postúpi správne kolégium, občianskoprávne kolégium alebo trestnoprávne kolégium alebo osobitný senát, ak toto kolégium alebo osobitný senát má dôvod domnievať sa, že legislatívny alebo regulačný akt alebo opomenutie prijať takýto akt, alebo medzinárodná dohoda, ktoré sú relevantné pre rozhodnutie veci, sú v rozpore s ústavou. O návrhu na vyhlásenie člena parlamentu, prezidenta republiky, kancelára spravodlivosti alebo generálneho audítora za trvalo neschopného vykonávať svoje povinnosti, návrhu na ukončenie mandátu člena parlamentu alebo na ukončenie činnosti politickej strany rozhoduje výlučne najvyšší súd v pléne. [24] Najvyšší súd v pléne prejednáva veci najmenej jedenásťčlenným senátom.

V bežných veciach je najdôležitejšiu úlohou harmonizácia súdnej praxe. Každý môže podať odvolanie na najvyšší súd, ale najvyšší súd neakceptuje všetky odvolania proti rozhodnutiam, proti ktorým boli odvolania podané. Najvyšší súd nerozhoduje vo všetkých veciach, ale súd v predstihu vyberie, ktoré rozhodnutie bude zásadnejšieho významu. Veci, ktoré patria do príslušnosti najvyššieho súdu, prejednáva senát pre preskúmanie ústavy (osobitný senát) alebo plénum najvyššieho súdu. Ak senát, ktorý sa zaoberá občianskoprávnou vecou, považuje za potrebné sa odchýliť od súdnej praxe, vec postúpi osobitnému senátu, ktorý vec prejednáva ako päťčlenný senát (predseda najvyššieho súdu, dvaja členovia občianskoprávneho kolégia, dvaja členovia kolégia, ktorého rozhodnutie sa spochybňuje.) [25] Sťažnosť alebo protest proti konaniu orgánu, ktorý organizuje voľby, alebo proti úkonom alebo rozhodnutiu volebnej komisie posudzuje komora zasadajúca ako komisia zložená najmenej z troch členov. Ak v súvislosti s posudzovaním uvedenej sťažnosti alebo protestu najvyšší súd dodatočne preskúma ústavnosť legislatívneho alebo regulačného aktu alebo opomenutia prijať takýto akt, prípad posúdi päťčlenný senát. Žiadosti o stanovisko k výkladu ústavy v spojení s právom Európskej únie posudzuje komora zasadajúca ako výbor zložený z piatich až deviatich členov. [26] Najvyšší súd podľa zákona o súdoch začne konanie o veciach ústavného preskúmania legislatívnych alebo regulačných aktov zaslaním/doručením príslušného rozsudku alebo uznesenia najvyššiemu súdu Lehota na vybavenie nesmie byť dlhšia ako štyri mesiace. V prípade ak sa návrh týka zrušenia uznesenie parlamentu týkajúce sa predloženia legislatívneho návrhu zákona alebo inej vnútroštátnej otázky na referendum, ak je tento návrh s výnimkou návrhov zákonov na zmenu ústavy alebo jeho vydanie v rozpore s ústavou alebo ak parlament pri prijímaní uznesenia podstatne porušil stanovený rokovací poriadok, najvyšší súd rozhodne o návrhu v lehote dvoch mesiacov. [27] Na najvyšší súd môže podať sťažnosť každá osoba, ktorej práva boli porušené uznesením parlamentu, na zrušenie tohto uznesenia. Taktiež môže sťažnosť na zrušenie uznesenia parlamentu podať každý člen, náhradník, alebo frakcia parlamentu ak zistí, že jeho práva boli takýmto uznesením porušené. Tento postup sa uplatní aj v prípade porušenia práv uznesením prezidenta republiky. Návrh sa podáva do 10 dní. Súd o takomto návrhu rozhodne bezodkladne, ako aj o ostatných veciach, ktoré je najvyšší súd príslušný prejednávať.

Súdny systém Estónskej republiky

PLÉNUM SÚDNEHO DVORA

Plénum Súdneho dvora sa skladá zo všetkých sudcov Estónska. V súčasnosti má Estónsko 236 sudcov. [28] Predseda najvyššieho súdu zvoláva plénum raz ročne. Mimoriadne môže plénum zvolať minister spravodlivosti alebo predseda najvyššieho súdu.

Plénum Súdneho dvora:

- prejednáva správy predsedu najvyššieho súdu a ministra spravodlivosti týkajúce sa vývoja právneho a súdneho systému,
- diskutuje o problémoch výkonu spravodlivosti a iných otázkach týkajúcich sa súdov a práce sudcov,
- volí členov a náhradníkov Rady pre správu súdov, ktorí sú sudcami,
- volí piatich sudcov obvodných súdov a piatich sudcov prvého stupňa, ktorí sa zúčastňujú na rozhodovaní o disciplinárnych veciach v disciplinárnej komore najvyššieho súdu,
- volí členov skúšobnej komisie sudcov, ktorí sú sudcami súdu prvého a druhého stupňa,
- volí členov a náhradníkov výboru pre odbornú prípravu, ktorí su sudcami,
- volí členov a náhradníkov etického tribunálu a výboru pre prijímanie a posudzovanie spôsobilosti estónskej advokátskej komory, komisie pre hospodársku súťaž a disciplinárnu komisiu prokurátorov, čestného súdu notárskej komory a metodickej komisie komory súdnych exekútorov a správcov konkurznej podstaty,
- schvaľuje etický kódex sudcov.

Plénu Súdneho dvora predsedá predseda najvyššieho súdu, pokiaľ plénum Súdneho dvora nerozhodne inak. Administratívnu podporu pléna Súdneho dvora zabezpečuje najvyšší súd. Ak sa funkčné obdobie člena orgánu miestnej samosprávy, ktorý je sudcom a bol zvolený plénom Súdneho dvora, skončí z dôvodu uplynutia funkčného obdobia pred konaním nasledujúceho pléna Súdneho dvora, jeho funkčné obdobie sa považuje za predĺžené až do zvolenia nového člena plénom. [29]

JUSTIČNÝ KANCELÁR

Ústava Estónska ustanovuje justičného kancelára, ktorý je nezávislým úradníkom, ktorý preskúmava všeobecne záväzné akty zákonodarnej a výkonnej moci a obcí z hľadiska súladu s ústavou a zákonmi. Analyzuje návrhy, ktoré mu boli predložené a ktoré sa týkajú zmeny zákonov, prijímania nových zákonov a činností štátnych orgánov. V prípade potreby predkladá správu parlamentu. V zákonom ustanovených prípadoch môže justičný kancelár navrhnúť parlamentu, prezidenta republiky, člena vlády, predsedu najvyššieho súdu alebo sudcu najvyššieho súdu podľa trestného práva. Kancelára vymenováva parlament na návrh prezidenta na dobu siedmich rokov. V prípade, ak kancelár zistí, že prijatý všeobecne záväzný akt je v rozpore s ústavou, navrhne, aby ten, kto takýto akt prijal, ho do 20 dní dal do súladu s ústavou. Ak sa akt neuvedie do súladu, justičný kancelár navrhne najvyššiemu súdu, aby vyhlásil akt za neplatný. [30]

VYMENOVANIE SUDCOV

Za sudcu môže byť vymenovaný občan Estónskej republiky, ak získal magisterský titul v odbore právo, ovláda estónsky jazyk na úrovni C2, má vysoký morálny charakter a má schopnosti a osobné charakteristiky potrebné pre prácu sudcu. Maximálna veková hranica sudcov je 67 rokov. Popri výkone funkcie sudcu nesmú byť sudcovia zamestnaní v inom zamestnaní, výnimka je výkon pedagogickej alebo výskumnej činnosti. Sudca súdu prvej inštancie musí mať zloženú sudcovskú skúšku a mať najmenej päťročnú právnu prax, alebo trojročnú prax ako advokátsky koncipient alebo právny koncipient najvyššieho súdu. Za sudcu druhej inštancie môže byť vymenovaná osoba so skúsenosťami a je uznávaným právnikom a zložila sudcovskú skúšku. Sudca najvyššieho súdu je uznávaným a skúseným právnikom. To, či kandidát spĺňa predpoklady na výkon funkcie sudcu posudzuje komisia pre sudcovskú skúšku. Výber sudcov prebieha na základe verejného výberového konania. [31]

Súdny systém Estónskej republiky

Podľa § 74 estónskeho zákona o súdoch je sudca povinný pravidelne si rozširovať vedomosti a zručnosti v oblasti svojej špecializácie a zúčastňovať sa na odbornej príprave. Za vzdelávanie sudcov je zodpovedný jeden zo samosprávnych orgánov – Rada pre vzdelávanie sudcov. Okrem sudcov ju tvoria zástupcovia prokuratúry, ministerstva spravodlivosti a univerzity v Tartu. Členov Rady pre justičné vzdelávanie, ktorí sú sudcami, volí Súd *en banc* (najväčší estónsky súdny zastupiteľský orgán, zložený zo všetkých estónskych sudcov). Odbor právnych informácií a justičného vzdelávania najvyššieho súdu poskytuje podporné služby Rade pre justičné vzdelávanie a organizuje vzdelávanie. Cieľom odbornej prípravy sudcov je zlepšiť a aktualizovať ich odborné znalosti a zručnosti. Pri príprave programov odbornej prípravy sa zohľadňujú potreby odbornej prípravy a výsledky hodnotenia účinku odbornej prípravy. Na posúdenie potrieb odbornej prípravy a účinkov odbornej prípravy sa využívajú všetky dostupné zdroje informácií o súdnom systéme. Týmito zdrojmi sú predovšetkým komunikácia so sudcami a súdnymi úradníkmi, tiež s inými osobami a inštitúciami, ktoré majú kontakty v rámci súdov, spätná väzba na školenia, analýzy judikatúry, dotazníky, výskumy atď. Odborná príprava sudcov zahŕňa najmä právnu prípravu a odbornú prípravu. Právna odborná príprava sa delí na odbornú prípravu pre občianskych sudcov, trestných sudcov a sudcov pre správne súdnictvo. Ak majú sudcovia záujem, môžu sa zúčastniť aj na školeniach v iných oblastiach. Primárne sa školia sudcovia. Okrem toho sa na školeniach pre sudcov môžu zúčastniť kandidáti na funkciu sudcu, súdni úradníci a konzultanti súdov. Ak sú voľné miesta, na školeniach sudcov sa môžu zúčastniť aj úradníci ministerstva spravodlivosti, kancelárie kancelára spravodlivosti a kancelárie estónskeho parlamentu. Medzinárodná spolupráca sa uskutočňuje prostredníctvom Európskej siete justičného vzdelávania (EJTN), ktorej je najvyšší súd riadnym členom. [32]

Estónsko veľkú pozornosť venuje rozvoju informačných systémov na súdoch. Sleduje tým najmä zvýšenie efektívnosti výkonu spravodlivosti a zlepšenie prístupu k spravodlivosti a k účinnom právnym prostriedkom nápravy. Na súdoch sa každý deň používa KIS – informačný systém, E-toimik je systém na výmenu informácii súdu s občanom v súvislosti s jeho prípadom, Riigi Teataja, databáza obsahujúca estónske zákony a rozhodnutia, ktoré nadobudli účinnosť a právoplatnosť. Na portáloch Kohus.ee a Riigikohus.ee sú zosumarizované informácie o práci súdov.

Mgr. Libuša Žuborová Jánošíková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Súdny systém Estónskej republiky

Poznámky:

1 Pozri Portál evropské e-Justice - Vnitrostátní právní předpisy (europa.eu).

2 § 1 Ústavy Estónskej republiky dostupnej v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/rhvv/act/530122020003/consolide.

3 § 2 ods. 4 trestného poriadku dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/508052023001/consolide.

4 § 7 zákona o súdoch dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

5 Tamže, § 12.

6 Tamže. § 12 ods. 10.

7 Tamže, § 9.

8 Tamže, § 10.

9 Tamže § 11 ods. 2 a § 11 ods. 3.

10 Tamže, § 16.

11 Tamže, § 16 ods. 1.

12 §193, § 194 zákona o rodine dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013016/consolide.

13 § 16 ods. 2 zákona o súdoch dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

14 Tamže, § 9.

15 § 17 správneho poriadku dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/508052023003/consolide.

16 § 24 zákona o súdoch dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

17 Tamže, § 24.

18 Tamže, § 25.

19 Tamže, § 29.

20 Tamže. § 29.

21 Pozri Estonian Court System | The Estonian Supreme Court (riigikohus.ee).

22 § 2 zákona o konaní pred ústavným súdom v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/512122019006/consolide.

23 § 30 zákona o súdoch dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

24 § 3 zákona o konaní pred ústavným súdom dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/512122019006/consolide.

25 § 19 civilného poriadku dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/508052023002/consolide.

26 § 3 zákona o konaní pred ústavným súdom dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/512122019006/consolide.

27 Tamže, § 13.

28 Pozri Estonian Court System | The Estonian Supreme Court (riigikohus.ee).

29 § 38 zákona o súdoch dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

30 Čl. XII Ústavy Estónskej republiky dostupnej v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/rhvv/act/530122020003/consolide.

31 § 47 zákona o súdoch dostupného v anglickom jazyku na: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

32 Pozri Training of Judges | The Estonian Supreme Court (riigikohus.ee).

Súdny systém Estónskej republiky

Zdroje:

1. *Code of Administrative Court Procedure* [online]. 2023 [cit. 2023-20-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/50 8052023003/consolide.

2. *Code of Civil Procedure* [online]. 2023 [cit. 2023-20-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/508052023002/consolide.

3. *Code of Criminal Procedure* [online]. 2023 [cit. 2023-20-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/508052023001/consolide.

4. *Constitutional Review Procedure Act* [online]. 2019 [cit. 2023-28-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/512122019006/consolide.

5. *Courts Act* [online]. 2023 [cit. 2023-25-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/517032023014/consolide.

6. *Estonian Court System* [online]. Riigikohus Supreme Court of Estonia, 2017 [cit. 2023-18-05]. Dostupné z: https://www.riigikohus.ee/en/estonian-court-system.

7. *European Rule of Law Mechanism: input from Member States – ESTONIA* [online]. European Commission, 2020 [cit. 2023-15-05]. Dostupné z: 2020_rule_of_law_report_-_input_from_member_states_-_estonia.pdf (europa.eu).

8. *Family Law Act* [online]. 2013 [cit. 2023-25-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013016/consolide.

9. LAFFRANQUE, Julia. Judicial System of Estonia and European Union Law [online]. In: *International Journal of Legal Information*: Vol. 33: Iss. 2, Article 7. 2005 [cit. 2023-20-05]. Dostupné z: https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1016&context=ijli.

10. *The Constitution of the Republic of Estonia* [online]. 2020 [cit. 2023-25-05]. Dostupné z: https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/rhvv/act/530122020003/consolide.

11. *Vnitrostátní právní předpisy — Estonsko* [online]. 2021 [cit. 2023-28-05]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-ee-maximizeMS-cs.do?member=1.

Nariadenie 32023R0826

Požiadavky na ekodizajn elektrických a elektronických zariadení

NOVÉ PRAVIDLÁ EÚ ZVYŠUJÚ UDRŽATEĽNOSŤ DOMÁCICH SPOTREBIČOV

Európska komisia vyvíja veľkú snahu, aby neustále znižovala uhlíkovú stopu v rámci Európy, a taktiež ceny energie pre európskych spotrebiteľov. V tejto súvislosti boli prijaté nové opatrenia v oblasti ekodizajnu elektrických a elektronických zariadení v domácnosti a kancelárskych zariadeniach.

Tieto opatrenia zahŕňajú požiadavky na opraviteľnosť a recyklovateľnosť, prostredníctvom ktorých sa zlepšuje životnosť spotrebičov, ich údržba, opätovné použitie, modernizácia, recyklovateľnosť a nakladanie s odpadom.

Podľa smernice 2009/125/ES mala Komisia stanoviť požiadavky na ekodizajn energeticky významných výrobkov, ktoré predstavujú významný objem odbytu a obchodu v EÚ, ktoré majú významný vplyv na životné prostredie a majú veľký potenciál zlepšenia prostredníctvom ich projektovania z hľadiska vplyvu na životné prostredie neprimerane vysokých nákladov.

ČO JE TO EKODIZAJN?

Sú to určité výrobky, ktoré musia spĺňať minimálne požiadavky na energetickú náročnosť. Skôr, než sa výrobok dostane na trh EÚ sa musí zabezpečiť, aby výrobok tieto normy spĺňal. Výrobcovia sú už v štádiu návrhu projektu povinní znížiť spotrebu energie a iné negatívne dopady produktov na životné prostredie. To pomáha zlepšiť kvalitu výrobkov a ochranu životného prostredia. Vďaka politike ekodizajnu domácnosti ročne ušetria. Požiadavky na ekodizajn sú doplnené povinnými požiadavkami na energetické označovanie.

Týmto nariadením sa stanovujú požiadavky na ekodizajn týkajúce sa spotreby energie v režime vypnutia, pohotovostnom režime a pohotovostnom režime pri pripojení na sieť na účely uvádzania na trh elektrických a elektronických zariadení v domácnosti a kancelárskych zariadení alebo ich uvedenia do prevádzky.

Spotreba energie elektrických a elektronických zariadení pre domácnosť a kancelárskych zariadení v režime vypnutia, pohotovostnom režime a pohotovostnom režime pri pripojení na sieť je jedným z opatrení uvedených v oznámení, s odhadovanými 4 TWh ročných úspor koncovej energie do roku 2030, čo zodpovedá zníženiu emisií skleníkových plynov o 1,36 milióna ton ekvivalentu CO_2.

Odhadovaná ročná spotreba energie výrobkov, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, v režime vypnutia, pohotovostnom režime a pohotovostnom režime pri pripojení na sieť pri zapojení v sieti v EÚ, bola v roku 2015 na úrovni 59,4 TWh, čo zodpovedá 23,8 milióna ton emisií skleníkových plynov ako ekvivalent CO_2. V scenári za nezmenených okolností sa predpokladá, že táto spotreba energie sa do roku 2030 zníži, a to najmä z dôvodu postupného uplatňovania požiadaviek na ekodizajn zavedených nariadením (EÚ) č. 801/2013. Ak sa však platné požiadavky na ekodizajn nezaktualizujú, očakáva sa, že dané znižovanie sa spomalí.

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov: *„elektrické a elektronické zariadenie pre domácnosť a kancelárske zariadenie“* alebo *„zariadenie“* sú všetky energeticky významné výrobky, ktoré spĺňajú tieto podmienky:

a) sú závislé od prívodu energie zo sieťového zdroja napájania, aby plnili svoj účel;
b) sú určené na použitie pri menovitom napätí 250 V alebo menej, ide najmä o:

1. Spotrebiče navrhnuté, odskúšané a uvádzané na trh na použitie v domácnosti:

- bubnové sušičky a ostatné sušičky bielizne,
- elektrické rúry vrátane tých, ktoré sú súčasťou sporákov,
- elektrické varné dosky a variče,
- mikrovlnné rúry,
- hriankovače,
- fritézy,
- kávovary,
- mlynčeky,
- zariadenia na otváranie alebo uzatváranie nádob alebo obalov,
- elektrické nože,
- iné spotrebiče na varenie a iné spracovanie potravín, prípravu nápojov, čistenie a údržbu odevov (okrem umývačiek riadu pre domácnosť, práčok a práčok so sušičkou pre domácnosť, na ktoré sa vzťahuje iné nariadenie Komisie),

Nariadenie 32023R0826

Požiadavky na ekodizajn elektrických a elektronických zariadení

- spotrebiče na strihanie vlasov, sušenie vlasov, úpravu vlasov, čistenie zubov, holenie, masáž a iné spotrebiče na starostlivosť o telo,
- váhy.

2. Zariadenie informačných technológií určené predovšetkým na použitie v domácom prostredí, vrátane tlačiarní (okrem stolových počítačov, integrovaných stolových počítačov a notebookov, serverov a dátových úložísk ako aj elektronických displejov, na ktoré sa vzťahuje iné nariadenie Komisie).

3. Spotrebná elektronika:
- rozhlasové prijímače,
- videokamery,
- videoprehrávače,
- hi-fi prehrávače,
- zosilňovače zvuku,
- reproduktory,
- systémy domáceho kina,
- zariadenia na stríming médií,
- hudobné nástroje,
- komplexné set-top boxy a jednoduché set-top boxy,
- iné zariadenia na zaznamenávanie alebo prehrávanie zvuku alebo obrazu vrátane signálov alebo technológií na iné šírenie zvuku a obrazu ako prostredníctvom telekomunikácií (okrem elektronických displejov na ktoré sa vzťahuje iné nariadenie) a projektorov s mechanizmami na výmenu šošoviek s odlišnou ohniskovou vzdialenosťou.

4. Hračky, vybavenie určené na športové a rekreačné účely:
- elektrické vláčiky alebo autodráhy,
- herné konzoly,
- športová výstroj,
- ostatné hračky a vybavenie určené na rekreačné účely.

5. Motorický nastaviteľný nábytok:
- výškovo nastaviteľné stoly,
- polohovacie lôžka a stoličky (okrem zdravotníckych pomôcok a invalidných vozíkov),
- ostatný motorický nastaviteľný nábytok.

6. Motorické prvky budovy:
- okenice,
- žalúzie,
- rolety,
- markízy,
- pergoly,
- závesy,
- dvere,
- brány,
- okná,
- strešné okná,
- ostatné motorické prvky budovy.

Požiadavky na ekodizajn zahŕňajú:

Požiadavku na energetickú súčinnosť, teda spotreba elektrickej energie zariadenia:
- v režime vypnutia nesmie presiahnuť 0,5 W, po dvoch rokoch uplatňovania tohto nariadenia nesmie presiahnuť ešte menej, a to 0,3W,
- v pohotovostnom režime nesmie presiahnuť 0,5 W/0,8W,
- v pohotovostnom režime po pripojení na sieť 8 W, po dvoch rokoch uplatňovania nariadenia nesmie presiahnuť 7 W.

Funkčné požiadavky, zariadenie musí umožňovať jeden z týchto stavov:
- režim vypnutia,
- pohotovostný režim,
- iný stav, v ktorom nie sú prekročené požiadavky spotreby v režime vypnutia, pohotovostnom režime alebo v pohotovostnom režime po pripojení na sieť,

a zároveň mať funkciu riadenia výkonu všetkých zariadení:

- zariadenie by sa malo v čo najkratšom čase automaticky prepnúť do režimu vypnutia, pohotovostného režimu alebo iného režimu v zmysle funkčných požiadaviek, zariadenie môže používateľovi ponúknuť možnosť deaktivovať funkciu riadenia výkonu.

Informácie a návody pre koncových používateľov majú byť veľmi podrobné a voľne prístupné na webových sídlach výrobcov, dovozcov alebo splnomocnených zástupcov.

Nariadenie 32023R0826

Požiadavky na ekodizajn elektrických a elektronických zariadení

Obchádzanie pravidiel a aktualizácie softvéru sú zakázané.

Výrobca, dovozca alebo splnomocnený zástupca nesmie uviesť na trh zariadenie, ktoré bolo navrhnuté tak, aby rozpoznalo podrobenie skúšaniu, vrátane rozpoznania skúšobných podmienok alebo skúšobného cyklu, a aby konkrétne reagovalo automatickou zmenou výkonnosti počas skúšky s cieľom dosiahnuť priaznivejšiu hodnotu ktoréhokoľvek parametra v technickej dokumentácii či uvedeného v akejkoľvek poskytnutej dokumentácii.

Spotreba energie zariadenia ani žiadny z iných deklarovaných parametrov sa po aktualizácii softvéru alebo firmvéru nesmie zhoršiť, ak sa meria podľa tej istej skúšobnej normy, ktorá sa pôvodne použila na vyhlásenie o zhode, pokiaľ s tým koncový používateľ pred aktualizáciou výslovne nesúhlasí. V prípade odmietnutia aktualizácie nesmie dôjsť k žiadnej zmene parametrov výrobku.

Aktualizácia softvéru nesmie viesť k takej zmene výkonnosti zariadenia, v dôsledku ktorej by nespĺňalo požiadavky na ekodizajn platné pre príslušné vyhlásenie o zhode.

Orgány členských štátov pri overovaní modelov zaradenia s požiadavkami stanovými v tomto nariadení sa riadia meraniami a výpočtami vykonávanými pomocou harmonizovaných noriem, ktorých referenčné čísla boli na tento účel uverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie, alebo iných aktuálnych a spoľahlivých metód, ktoré zohľadňujú všeobecne uznávané najnovšie poznatky. Pokiaľ modely nie sú v súlade s požiadavkami stanovenými týmto nariadením, považujú sa za nevyhovujúce. V prípade rozhodnutia o nesúlade modelu, sú orgány členských štátov povinné relevantné informácie poskytnúť ostatným členským štátom a Komisii.

JUDr. Mária Šášiková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Nariadenie Komisie (EÚ) 2023/826 zo 17. apríla 2023,
ktorým sa stanovujú požiadavky na ekodizajn elektrických a elektronických zariadení v domácnosti a kancelárskych zariadení týkajúce sa spotreby energie v režime vypnutia, pohotovostnom režime a pohotovostnom režime pri pripojení na sieť podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/125/ES a ktorým sa zrušujú nariadenia Komisie (ES) č. 1275/2008 a (ES) č. 107/2009 (Text s významom pre EHP)

Oblasť úpravy
energia
vnútorný trh – zásady

Autor predpisu
Európska komisia
Generálne riaditeľstvo pre energetiku

Úradný vestník
Ú. v. EÚ L 103, 18. apríl 2023, s. 29 – 47

Dátum prijatia predpisu
17. apríl 2023

Dátum účinnosti
8. máj 2023

Deskriptor EUROVOC-u :
energetická spotreba
kancelárske zariadenia
elektrické zariadenia
elektronický prvok
domáce elektrické spotrebiče
povolenie na predaj
označenie o ekologickosti
úspora energie
energetická efektívnosť
elektronické zariadenie
ekodizajn

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ SPRÁVNEHO PRÁVA

C-185/23
BONUL s.r.o.

Dátum podania návrhu
22. marec 2023

Právna oblasť
- základné práva
- Charta základných práv Európskej únie
- medziinštitucionálne ustanovenia

Pôvod prejudiciálnych otázok
Najvyšší správny súd Slovenskej republiky

Položené prejudiciálne otázky
Má sa čl. 51 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie vykladať tak, že členský štát vykonáva právo Únie v situácii, kedy súd tohto členského štátu posudzuje zákonnosť rozhodnutia osobitného výboru parlamentu tohto štátu, ktorý v druhom stupni potvrdil administratívne rozhodnutie národného bezpečnostného orgánu, ktorým právnickej osobe zrušil (odňal)

– jednak potvrdenie o priemyselnej bezpečnosti, oprávňujúce na prístup k utajovaným skutočnostiam podľa vnútroštátneho práva,

  no zároveň a výlučne v dôsledku zrušenia tohto potvrdenia aj

– certifikát o priemyselnej bezpečnosti, ktorý bol tejto právnickej osobe vydaný na účely prístupu k utajovaným skutočnostiam „SECRET UE/EU SECRET“ v zmysle čl. 11 a prílohy rozhodnutia Rady z 23. septembra 2013 o bezpečnostných predpisoch na ochranu utajovaných skutočností EÚ (2013/488/EÚ) v platnom znení?

Ak je odpoveď na otázku č. 1 kladná:

Má sa čl. 47 ods. 1 a 2 Charty vykladať tak, že bráni vnútroštátnej úprave a praxi, podľa ktorej v rozhodnutí národného bezpečnostného orgánu o zrušení (odňatí) uvedeného potvrdenia a certifikátu sa neuvádzajú utajované skutočnosti, ktoré tento orgán viedli k záveru, že sú splnené podmienky pre ich zrušenie (odňatie), ale uvádzajú sa len odkazy na príslušnú listinu v spise tohto úradu, v ktorej je táto utajovaná skutočnosť obsiahnutá, dotknutá právnická osoba nemá prístup k spisu národného bezpečnostného orgánu a k jednotlivým listinám, v ktorých sú uvedené utajované skutočnosti, ktoré tento orgán viedli k záveru o zrušení (odňatí) uvedeného potvrdenia a certifikátu, prístup k tomuto spisu a k takýmto listinám môže mať advokát dotknutej právnickej osoby, avšak len po súhlase riaditeľa národného bezpečnostného orgánu, prípadne po súhlase iného orgánu, ktorý národnému bezpečnostnému orgánu tieto listiny predložil, a aj po takomto prístupe je povinný zachovávať mlčanlivosť o obsahu spisu a týchto listín, prístup k tomuto spisu a k týmto listinám však má v plnom rozsahu súd, ktorý posudzuje zákonnosť rozhodnutia opísaného v otázke č. 1?

Ak je odpoveď na otázku č. 2 kladná:

Má sa čl. 47 ods. 1 a 2 Charty vykladať tak, že priamo dovoľuje (prípadne ukladá) súdu, ktorý posudzuje zákonnosť rozhodnutia opísaného v otázke č. 1, aby neaplikoval úpravu a prax uvedenú v otázke č. 2 a povolil dotknutej právnickej osobe alebo jej advokátovi prístup k spisu národného bezpečnostného orgánu, prípadne k listinám, v ktorých sú uvedené utajované skutočnosti, ak to tento súd považuje za potrebné na zabezpečenie práva na účinný prostriedok nápravy a kontradiktórne konanie?

Ak je odpoveď na otázku č. 3 kladná:

Majú sa čl. 51 ods. 1 a 2 Charty vykladať tak, že oprávnenie súdu povoliť prístup k spisu, prípadne k listinám v zmysle otázky č. 3 sa týka

– len tých častí spisu alebo listín, ktorých obsahom sú skutočnosti, ktoré sú relevantné pre posúdenie priemyselnej bezpečnosti v zmysle čl. 11 a prílohy v rozhodnutia Rady č. 2013/488/EÚ,

  alebo

– aj tých častí spisu a listín, ktorých obsahom sú skutočnosti, ktoré sú relevantné len pre posúdenie priemyselnej bezpečnosti v zmysle vnútroštátneho práva, t. j. nad rámec dôvodov predpokladaných v rozhodnutí Rady č. 2013/488/EÚ?

Podané predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ OBCHODNÉHO PRÁVA

C-28/23
NFŠ a. s.

Dátum podania návrhu
24. január 2023

Právna oblasť
- sloboda usadiť sa
- slobodné poskytovanie služieb
- aproximácia právnych predpisov
- hospodárska súťaž
- pomoc priznaná štátmi

Pôvod prejudiciálnych otázok
Okresný súd Bratislava III

Položené prejudiciálne otázky
1. Je zmluva o poskytnutí dotácie a zmluva o budúcej kúpnej zmluve uzavretá medzi ministerstvom (štátom) a nesúťažne zvoleným subjektom súkromného práva *„verejnou zákazkou na stavebné práce“* v zmysle článku 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18 , resp. článku 2 ods. 6 písm. c) smernice 2014/24 , pokiaľ zmluva o poskytnutí dotácie je Európskou komisiou schválenou štátnou pomocou v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, obsahom záväzkov obsiahnutých v zmluve o poskytnutí dotácie je záväzok štátu poskytnúť dotáciu, ako aj záväzok subjektu súkromného práva postaviť budovu podľa ministerstvom špecifikovaných podmienok a umožniť využívanie jej časti športovej organizácii a obsahom záväzkov obsiahnutých v zmluve o budúcej zmluve je jednostranná opcia subjektu súkromného práva predstavujúca záväzok štátu postavenú budovu odkúpiť, pričom tieto zmluvy predstavujú vzájomne časovo a vecne prepojený rámec vzájomných záväzkov medzi ministerstvom a subjektom súkromného práva?

2. Bráni článok 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18, resp. článok 2 ods. 6 písm. c) smernice 2014/24, právnej úprave vo vnútroštátnom práve členského štátu, podľa ktorej je absolútne (t. j. od začiatku/*ex tunc*) neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, ak toto porušenie zákona spočíva v závažnom porušení pravidiel verejného obstarávania?

3. Bráni článok 2d ods. 1 písm. a) a článok 2d ods. 2 smernice 89/665, právnej úprave vo vnútroštátnom práve členského štátu, podľa ktorej je absolútne (t. j. od začiatku/*ex tunc*) neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, ak toto porušenie zákona spočíva v závažnom porušení (obídení) pravidiel verejného obstarávania, ako vo veci samej?

4. Je nevyhnutné vykladať článok 1 ods. 2 písm. b) smernice 2004/18, resp. článok 2 ods. 6 písm. c) smernice 2014/24 v tom zmysle, že *ex tunc* bráni priznaniu právnych účinkov zmluvy o budúcej kúpnej zmluve ako je vo veci samej?

Mgr. Branislav Bunčák
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

OBLASŤ OBCHODNÉHO PRÁVA

C-669/22
Rozhlas a televízia Slovenska proti CI

Dátum podania návrhu
24. október 2022

Dátum rozhodnutia
6. jún 2023

Právna oblasť
- aproximácia právnych predpisov
- ochrana spotrebiteľa

Pôvod prejudiciálnych otázok
Okresný súd Prešov

Položené prejudiciálne otázky
1. Aké znaky v zmysle článku 2 písm. b), c) smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách musí spĺňať subjekt verejného práva typu žalobcu a záväzkový vzťah s fyzickou osobou, v ktorom je poskytovateľom služby, aby ho bolo možné považovať za (verejného) dodávateľa a fyzickú osobu ako prijímateľa služby za spotrebiteľa?

2. Ak podľa článku 1 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách – Zmluvné podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia a ustanovenia alebo zásady medzinárodných dohovorov, ktorých sú členské štáty alebo spoločenstvo zmluvnou stranou, najmä v oblasti dopravy, nepodliehajú ustanoveniam tejto smernice, je možné dospieť k záveru, že ustanoveniam smernice podliehajú právne vzťahy normované výlučne zákonom bez možnosti modifikácie ich stranami?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto:
Návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný rozhodnutím Okresného súdu Prešov z 8. septembra 2022 je zjavne neprípustný.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil:
22. V prejednávanej veci návrh na začatie prejudiciálneho konania zjavne nespĺňa požiadavky stanovené v článku 94 rokovacieho poriadku a pripomenuté v bodoch 19 až 21 tohto uznesenia.

23. Treba totiž konštatovať, že napriek preformulovaniu otázok umožňujúcemu identifikovať ustanovenia smernice 93/13, ktorých výklad sa požaduje, a uvedeniu dôvodov, pre ktoré sa žiada ich výklad, toto rozhodnutie neobsahuje všetky požadované vysvetlenia, ako ich uviedol Súdny dvor najmä v bodoch 20 a 27 uznesenia z 28. apríla 2022, Rozhlas a televízia Slovenska (C-638/21, neuverejnené, EU:C:2022:339).

24. Vnútroštátny súd najmä neuvádza dostatočne presne dôvody, pre ktoré je podľa neho potrebné vyložiť tieto ustanovenia, a ani vzťah, ktorý by mal existovať medzi právom Únie a vnútroštátnymi procesnými ustanoveniami, ktoré by sa prípadne uplatnili na spor vo veci samej.

25. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že tento súd má určiť procesný režim uplatniteľný na tento spor vzhľadom na pojem „spotrebiteľský spor“ medzi dodávateľom a spotrebiteľom uvedený v § 290 Civilného sporového poriadku, pričom pojmy „spotrebiteľ“ a „dodávateľ“ sú definované v § 52 Občianskeho zákonníka. Uvedený súd zrejme vidí spojitosť medzi týmito definíciami a definíciami uvedenými v článku 2 písm. b) a c) smernice 93/13.

26. Po prvé z návrhu na začatie prejudiciálneho konania však nevyplýva, že cieľom § 52 Občianskeho zákonníka je prebrať článok 2 písm. b) a c) smernice 93/13 do slovenského právneho poriadku. V danom návrhu sa totiž odkazuje všeobecne na *„ustanovenia Občianskeho zákonníka, ktorými sa preberá táto smernica“*, pričom sa v ňom neuvádza, že § 52 tohto zákonníka patrí medzi tieto ustanovenia.

27. Po druhé vnútroštátny súd sa obmedzuje na všeobecné vysvetlenie osobitostí režimu uplatniteľného na „spotrebiteľské spory“ v zmysle § 290 Civilného sporového poriadku bez toho, aby akokoľvek spresnil okolnosti predmetnej veci samej. Okrem toho žiadne z týchto vnútroštátnych ustanovení sa netýka rozsahu právomocí vnútroštátneho súdu v súvislosti s posudzovaním nekalej povahy zmluvnej podmienky.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

28. Po tretie, ako sám tento súd uvádza, spor, o ktorom rozhoduje, *„nie je sporom zo spotrebiteľskej zmluvy alebo sporom so spotrebiteľskou zmluvou súvisiacim“*, keďže predmetný právny vzťah je *„založený a normovaný výlučne zákonnými ustanoveniami“*. Keďže smernica 93/13 sa uplatňuje na nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách, a nie na „spotrebiteľské vzťahy“ vo všeobecnosti a bez ohľadu na ich právny základ, návrh na začatie prejudiciálneho konania neumožňuje určiť, v čom by výklad tejto smernice bol relevantný na vyriešenie tohto sporu, v rámci ktorého nejde o takúto podmienku.

29. Okrem toho treba konštatovať, že vnútroštátny súd dostatočne jasne a presne nevysvetlil súvislosť, ktorú vidí medzi dotknutými vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré sa prípadne uplatnia na spor vo veci samej, a ustanoveniami smernice 93/13.

30. V rámci prejudiciálneho konania tak musí medzi sporom vo veci samej a ustanoveniami práva Únie, o ktorých výklad sa žiada, existovať taká spojitosť, aby tento výklad bol objektívne nevyhnutný na rozhodnutie, ktoré musí vnútroštátny súd prijať (rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny, C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 48, ako aj citovaná judikatúra).

31. Vnútroštátny súd preto nesplnil požiadavky stanovené v článku 94 písm. c) rokovacieho poriadku.

32. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy je tento návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 53 ods. 2 rokovacieho poriadku zjavne neprípustný.

C-521/22
KONŠTRUKTA – Defence, a.s. proti Úradu pre verejné obstarávanie

Dátum podania návrhu
4. august 2022

Dátum rozsudku
7. február 2023

Právna oblasť
- sloboda usadiť sa
- slobodné poskytovanie služieb
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok
Rada Úradu pre verejné obstarávanie

Položené prejudiciálne otázky
1. Posudzuje sa pojem ‚verejný obstarávateľ‘ podľa článku 1 bodu 17 smernice 2009/81 vo väzbe na článok 2 ods. 1 bod 4 smernice 2014/24 v kontexte výkladu Súdneho dvora uvedeného v rozsudku z 5. októbra 2017 vo veci LitSpecMet (C-567/15, EU:C:2017:736)?

2. Je oblasť obranných a bezpečnostných zákaziek regulovaná smernicou 2009/81 odlišná od oblasti verejných zákaziek regulovanej smernicou 2014/24 z dôvodu, že na trhu obranného priemyslu sú odberateľmi vojenských systémov ako produktov hospodárskych subjektov pôsobiacich na trhu obranného priemyslu takmer výlučne štáty alebo medzinárodné organizácie, a teda nejde o klasický trh, kde by bolo možné očakávať, že obranné a vojenské produkty sú predávané aj súkromným osobám pôsobiacim na voľnom trhu?

3. Má byť pri výklade pojmu verejný obstarávateľ podľa článku 1 bodu 17 smernice 2009/81 bratá na zreteľ skutočnosť, že odberateľom vojenských systémov je štát, t. j. priemyselná a komerčná povaha hospodárskych subjektov pôsobiacich na trhu obranného priemyslu sa orientuje na štáty a ich ozbrojené sily, a teda skutočnosť, že v prípade takéhoto hospodárskeho subjektu pôsobiaceho na trhu obranného priemyslu je jeho činnosť priemyselnej a komerčnej povahy zameraná výlučne na uspokojovanie potrieb klientov, ktorými sú štáty vrátane domovského štátu?
4. Postačuje na splnenie podmienky, v zmysle ktorej sú činnosti spoločnosti nevyhnutné na to, aby

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

verejný obstarávateľ mohol vykonávať svoju činnosť, skutočnosť, že obrana štátu je všeobecným záujmom, pričom na zabezpečenie tohto všeobecného záujmu verejný obstarávateľ potrebuje aj zbraňové systémy, ktoré vyrába daná spoločnosť, a teda činnosť danej spoločnosti, ktorá vyvíja a vyrába tieto zbraňové systémy, je tak nevyhnutná pre činnosť verejného obstarávateľa?

5. Má sa článok 1 bod 17 smernice 2009/81 vykladať v tom zmysle, že hospodársky subjekt, ktorého jediným akcionárom je spoločnosť vo výlučnom vlastníctve verejného obstarávateľa, ktorého činnosť spočíva v plnení potrieb všeobecného záujmu, pričom tento hospodársky subjekt vykonáva činnosť vývoja a výroby výrobkov obranného charakteru, a zároveň realizuje operácie pre tohto verejného obstarávateľa, ako aj operácie na trhu vyznačujúcom sa hospodárskou súťažou, možno kvalifikovať ako *„inštitúciu, ktorá sa spravuje verejným právom“* v zmysle článku 2 ods. 1 bod 4 smernice 2014/24?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol o prejudiciálnych otázkach takto:
Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podala Rada Úradu pre verejné obstarávanie (Slovensko) rozhodnutím z 3. augusta 2022, je zjavne neprípustný.

V odôvodnení svojho rozhodnutia k prvej prejudiciálnej otázke Súdny dvor EÚ vysvetlil:
24. Súdnemu dvoru teda prináleží, aby na základe informácií poskytnutých vnútroštátnym orgánom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, overil, či sa má tento orgán považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle uznesenie z 25. apríla 2018, Secretaria Regional de Saúde dos Açores, C-102/17, EU:C:2018:294, bod 24).

25. V tejto súvislosti treba osobitne poukázať na povinnosť tohto orgánu presne opísať skutkový a právny rámec sporu vo veci samej, keď existujú pochybnosti o tom, či má uvedený orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle uznesenie z 25. apríla 2018, Secretaria Regional de Saúde dos Açores, C-102/17, EU:C:2018:294, body 28 až 30).

26. Pri posudzovaní, či má vnútroštátny orgán predkladajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania takúto povahu, čo predstavuje otázku, ktorá spadá výlučne do práva Únie, berie Súdny dvor do úvahy všetky skutočnosti, akými sú právny základ vzniku tohto orgánu, jeho trvalá povaha, záväzný charakter jeho právnych aktov, kontradiktórna povaha konania, uplatnenie právnych predpisov týmto orgánom, ako aj jeho nezávislosť (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 41).

27. Pokiaľ ide konkrétnejšie o kritérium nezávislosti, Súdny dvor opakovane pripomenul, že pojem „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ môže už vo svojej podstate označovať len orgán, ktorý je treťou stranou vo vzťahu k orgánu, ktorý prijal rozhodnutie, ktoré je predmetom žaloby (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 52 a citovaná judikatúra).

28. Z judikatúry Súdneho dvora tiež vyplýva, že orgán, na ktorý bol podaný opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému útvarmi správneho orgánu, nemožno považovať za tretiu stranu vo vzťahu k týmto útvarom, a teda za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, ak má s týmto správnym orgánom organickú väzbu, s výnimkou toho, že by vnútroštátny právny kontext mohol zaručiť funkčné oddelenie na jednej strane útvarov správneho orgánu, ktorých rozhodnutia sú napadnuté, a na druhej strane orgánu, ktorý rozhoduje o sťažnostiach podaných proti rozhodnutiam týchto útvarov bez toho, aby dostal akékoľvek pokyny od správneho orgánu, pod ktorý patria uvedené útvary (rozsudok z 30. mája 2002, Schmid, C-516/99, EU:C:2002:313, bod 37).

29. V tejto súvislosti treba uviesť, že v prejednávanej veci bolo Rade predložené odvolanie proti rozhodnutiu Úradu prijatému v rámci „konania o preskúmanie“ úkonov verejného obstarávateľa. Súdny dvor už konštatoval, že v tomto rámci tento Úrad vykonáva funkcie čisto správnej, a nie súdnej povahy, takže ho nemožno považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ (uznesenie z 22. decembra 2022, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a i., C-204/22, neuverejnené, EU:C:2022:1034, body 75 a 76).

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

30. Okrem toho z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že Úrad má zjavnú organickú väzbu s Radou. Rada je totiž stálym kolektívnym orgánom tohto Úradu, ktorá sa skladá z deviatich členov, vrátane predsedu a dvoch podpredsedov tohto Úradu.

31. Je pravda, ako tvrdí Rada, že existuje zákonná povinnosť vylúčiť každého jej člena z rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k tejto veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosť o jeho nestrannosti alebo ak sa v tej istej veci zúčastnil na konaní na inom stupni.

32. Treba však uviesť, že znenie relevantných vnútroštátnych ustanovení nie je uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania a že tento návrh neobsahuje žiadnu informáciu umožňujúcu preukázať existenciu pravidiel a mechanizmov určených na zabezpečenie dostatočného funkčného oddelenia medzi Úradom a Radou. Tento návrh predovšetkým neobsahuje žiadny opis konkrétnych funkcií predsedu a podpredsedov Úradu. Okrem toho na prvý pohľad sa zdá, že jediným cieľom zákonnej povinnosti uvedenej v predchádzajúcom bode je zabezpečiť neexistenciu konfliktu záujmov člena Rady v určitej veci, a nie všeobecne zaručiť nestrannosť Rady voči Úradu, ktorého rozhodnutia sú napadnuté.

33. Za týchto podmienok treba konštatovať, že Rada nemá postavenie tretej strany vo vzťahu k Úradu, ktorý prijal rozhodnutie, ktoré je predmetom konania vo veci samej a ktoré sa podľa informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, podobá internému správnemu opravnému prostriedku. Preto ju nemožno považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.

34. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy je tento návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 53 ods. 2 rokovacieho poriadku zjavne neprípustný.

C-520/22
Horezza, a.s. proti Úradu pre verejné obstarávanie

Dátum podania návrhu
4. august 2022

Dátum rozhodnutia
7. február 2023

Právna oblasť
- sloboda usadiť sa
- slobodné poskytovanie služieb
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok
Rada Úradu pre verejné obstarávanie

Položené prejudiciálne otázky
1. Je možné pri výklade pojmu „verejnoprávna inštitúcia“ v zmysle článku 2 ods. 1 bodu 4 smernice 2014/24 konštatovať, že spoločnosť, ktorej verejný obstarávateľ zadáva „in-house“ zákazky na poskytovanie služieb zdravotnej starostlivosti, na účely poskytovania ktorých bola spoločnosť založená, v situácii, keď podľa vnútroštátnej právnej úpravy môžu byť dané služby poskytované iba v zariadeniach v pôsobnosti verejného obstarávateľa alebo v zariadeniach určených verejným obstarávateľom, avšak z vnútroštátnej právnej úpravy nevyplýva, že dané služby môže poskytovať výlučne spoločnosť, pričom na relevantnom trhu existuje viacero hospodárskych subjektov poskytujúcich dané služby zdravotnej starostlivosti, je pri získavaní „in-house“ zákaziek na relevantnom trhu vystavená hospodárskej súťaži, a že dané činnosti spoločnosti majú priemyselný alebo komerčný charakter?

2. Má sa článok 2 ods. 1 bod 4 smernice 2014/24 vykladať v tom zmysle, že spoločnosť, ktorá je vo výlučnom vlastníctve verejného obstarávateľa a ktorej činnosť jednak spočíva v poskytovaní služieb rehabilitačnej a kúpeľnej zdravotnej starostlivosti v rezorte verejného obstarávateľa, na účely poskytovania ktorých bola spoločnosť založená, a to na základe „in-house“ zákaziek zadávaných spoločnosti verejným obstarávateľom, v situácii, keď podľa vnútroštátnej právnej úpravy môžu byť dané služby poskytované iba v zariadeniach v pôsobnosti verejného obstarávateľa alebo v zariade-

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

niach určených verejným obstarávateľom, avšak z vnútroštátnej právnej úpravy nevyplýva, že dané služby môže poskytovať výlučne spoločnosť, a ktorá jednak poskytuje služby rehabilitačnej a kúpeľnej zdravotnej starostlivosti na trhu vyznačujúcom sa hospodárskou súťažou, možno kvalifikovať ako „verejnoprávnu inštitúciu“ v zmysle tohto ustanovenia?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto:
Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podala Rada Úradu pre verejné obstarávanie (Slovensko) rozhodnutím z 3. augusta 2022, je zjavne neprípustný.

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil:
Pozri odôvodnenie vo veci C-521/22 Konštrukta – Defence.

C-204/22
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a i.

Dátum podania návrhu
16. marec 2022

Dátum rozhodnutia
22. december 2022

Právna oblasť
- sloboda usadiť sa
- slobodné poskytovanie služieb
- aproximácia právnych predpisov

Pôvod prejudiciálnych otázok
Rada Úradu pre verejné obstarávanie

Položené prejudiciálne otázky
1. Spĺňa subjekt, akým je Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s. – akciová spoločnosť, zriadená na osobitný účel uspokojovania potrieb vo všeobecnom záujme, ktorej jediným akcionárom je štát, správu jej akcií vykonáva ministerstvo zdravotníctva, pričom minister zdravotníctva vymenúva a odvoláva v zmysle stanov aj všetkých členov predstavenstva tejto akciovej spoločnosti a menuje aj členov kontrolných orgánov – všetky nutné podmienky vnútroštátneho orgánu členského štátu, ktorý je povinný dodržiavať ustanovenia smernice 2014/24 s priamym účinkom a v prípade porušenia jej ustanovení podlieha sankciám podľa článku 2e ods. 1 a 2 smernice 89/665?

2. Spĺňa subjekt, akým je DÔVERA zdravotná poisťovňa, a.s., ako aj Union zdravotná poisťovňa, a.s. – zdravotné poisťovne, zriadené na osobitný účel uspokojovania potrieb vo všeobecnom záujme, ktorých akcionárom nie je štát a štát nemá nad takýmito poisťovňami personálnu alebo majetkovú kontrolu – podmienky vnútroštátneho orgánu členského štátu, ktorý je povinný dodržiavať ustanovenia smernice 2014/24 s priamym účinkom a v prípade porušenia jej ustanovení podlieha sankciám podľa článku 2e ods. 1 a 2 smernice 89/665?

Súdny dvor EÚ po preskúmaní veci rozhodol takto:
Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Úrad pre verejné obstarávanie (Slovensko) rozhodnutím zo 16. marca 2022, je zjavne neprípustný.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

V odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil:
47. Z toho vyplýva, že na preukázanie, či vnútroštátny orgán, ktorému zákon priznáva funkcie inej povahy, treba považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, je potrebné overiť, aká je konkrétna povaha funkcií, ktoré vykonáva v osobitnom normatívnom kontexte, v ktorom žiada Súdny dvor o rozhodnutie (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 44 a citovaná judikatúra).

48. Toto overenie má osobitný význam v prípade správnych orgánov, ktorých nezávislosť je priamym dôsledkom požiadaviek vyplývajúcich z práva Únie, ktoré im zveruje právomoci sektorovej kontroly a dohľadu nad trhmi. Hoci tieto orgány môžu spĺňať kritériá uvedené v bode 44 tohto uznesenia, ktoré vyplývajú z rozsudku z 30. júna 1966, Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), činnosť sektorovej kontroly a dohľadu nad trhmi má v podstate správnu povahu, pretože zahŕňa výkon právomocí, ktoré sa líšia od právomocí priznaných súdom (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 45).

49. Preto orgán, ktorý spĺňa uvedené kritériá, najmä kritérium nezávislosti, nemusí byť nevyhnutne kvalifikovaný ako „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Takýto výklad tohto ustanovenia by bol totiž v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora pripomenutou v bodoch 45 až 47 tohto uznesenia, z ktorej vyplýva, že vnútroštátny orgán, hoci jeho zriadenie zákonom, jeho trvalý charakter, kontradiktórna povaha jeho konania, uplatnenie právnych predpisov týmto orgánom a jeho nezávislosť nie sú spochybnené, môže predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania len vtedy, ak v rámci prejednávanej veci vykonáva funkcie súdnej povahy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 46).

50. V tomto ohľade skutočnosť, že dotknutý orgán má právomoc začať konanie z úradnej moci, ako aj právomoc ukladať z úradnej moci sankcie v oblastiach spadajúcich do jeho právomoci, svedčí o tom, že nevykonáva súdne, ale správne funkcie (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 48 a citovaná judikatúra).

51. Úloha a postavenie orgánu vo vnútroštátnom právnom poriadku sú tiež relevantné na účely posúdenia povahy jeho funkcií (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 50).

52. Súdny dvor teda považoval za činnosť „správnej“ povahy činnosť orgánov, ktorých úlohou nie je preskúmať zákonnosť rozhodnutia, ale prvýkrát zaujať stanovisko k sťažnosti účastníka správneho konania a ktorých rozhodnutia môžu byť predmetom súdneho preskúmania (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 51 a citovaná judikatúra).

53. Súdny dvor okrem toho opakovane pripomenul, že pojem „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ môže už vo svojej podstate označovať len orgán, ktorý je treťou stranou vo vzťahu k orgánu, ktorý prijal rozhodnutie, ktoré je predmetom súdneho preskúmania (rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 52 a citovaná judikatúra).

54. Okrem toho treba pripomenúť, že kumulatívne požiadavky týkajúce sa obsahu návrhu na začatie prejudiciálneho konania sú výslovne uvedené v článku 94 rokovacieho poriadku a vnútroštátny súd ich v rámci spolupráce zavedenej článkom 267 ZFEÚ má poznať a je povinný ich dôsledne dodržiavať (uznesenie z 3. júla 2014, Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, bod 21, a rozsudok z 9. septembra 2021, Toplofikacija Sofia a i., C-208/20 a C-256/20, EU:C:2021:719, bod 20, ako aj citovaná judikatúra). Tieto požiadavky sú tiež pripomenuté v bodoch 13, 15 a 16 odporúčaní Súdneho dvora Európskej únie pre vnútroštátne súdy pri podávaní návrhov na začatie prejudiciálneho konania (Ú. v. EÚ C 380, 2019, s. 1).

55. Informácie, ktoré musia byť obsiahnuté v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, majú najmä umožniť Súdnemu dvoru overiť prípustnosť takéhoto návrhu (pozri v tomto zmysle uznesenie z 25. apríla 2018, Secretaria Regional de Saúde dos Açores, C-102/17, EU:C:2018:294, bod 27).

56. Súdnemu dvoru teda prináleží, aby na základe informácií poskytnutých vnútroštátnym orgánom overil, či sa má tento orgán považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle uznesenie z 25. apríla 2018, Secretaria Regional de Saúde dos Açores, C-102/17, EU:C:2018:294, bod 24).

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

57. V tejto súvislosti treba osobitne dodržiavať povinnosť vnútroštátneho orgánu spresniť najmä skutkový a právny rámec sporu vo veci samej v prípade, že tomuto orgánu boli zákonom zverené správne a súdne funkcie (pozri v tomto zmysle uznesenie z 25. apríla 2018, Secretaria Regional de Saúde dos Açores, C-102/17, EU:C:2018:294, body 28 a 29).

58. V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že Úrad vykonáva „konanie o preskúmanie“ na základe § 169 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní, v rámci ktorého *ex post* overuje, či zadanie zákazky, ako aj akty prijaté po zadaní takejto zákazky dodržali zákonné požiadavky v oblasti verejného obstarávania. Ak zistí, že tieto požiadavky boli porušené, uloží dotknutým subjektom pokuty.

59. Ustanovenie § 169 ods. 3 písm. a) až c) tohto zákona stanovuje, že preskúmanie možno začať z podnetu Úradu alebo na základe podnetu tretích osôb, teda *„osoby, ktorá nebola oprávnená vzniesť námietky“*, alebo niektorých verejných orgánov.

60. Ako vyplýva z bodu 50 tohto uznesenia, právomoc začať konania z úradnej moci a ukladať pokuty je nepriamym dôkazom toho, že vnútroštátny orgán nevykonáva súdne funkcie.

61. To je prípad Úradu v kontexte konania vo veci samej.

62. V prvom rade treba totiž uviesť, že Úrad spresnil, že nie je povinný vyhovieť sťažnostiam, ktoré sú mu adresované, takže konanie o preskúmanie stanovené v § 169 ods. 3 zákona o verejnom obstarávaní sa *de facto* môže začať len z jeho vlastného podnetu. Okrem toho podľa informácií poskytnutých týmto Úradom má toto konanie o preskúmanie vyšetrovaciu povahu, keďže Úrad neprejednáva spor medzi dvoma účastníkmi konania, o ktorom by mal rozhodnúť. Navyše najmä z § 173 ods. 14 a § 182 ods. 1 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní, ako aj z vysvetlení poskytnutých Úradom vyplýva, že v rámci uvedeného konania o preskúmanie môže tento orgán z úradnej moci uložiť kontrolovanému subjektu pokutu alebo finančnú sankciu. Tieto charakteristiky právomocí zverených Úradu v rámci toho istého konania o preskúmanie predstavujú nepriame dôkazy, že vykonáva funkcie, ktoré nemajú súdnu, ale správnu povahu.

63. V druhom rade na rozdiel od toho, čo navrhuje Úrad s odkazom najmä na článok 1 smernice 89/665, treba konštatovať, že konanie vo veci samej nemožno prirovnať k postupom preskúmania uvedeným v odseku 1 štvrtom pododseku a v odseku 3 tohto článku.

64. Z týchto ustanovení totiž vyplýva, že členské štáty zabezpečia, aby boli dostupné účinné postupy preskúmania aspoň každej osobe, ktorá má alebo mala záujem o získanie určitej zákazky a ktorá bola poškodená alebo existuje riziko poškodenia údajným porušením, najmä s cieľom chrániť hospodárske subjekty pred svojvôľou verejného obstarávateľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2020, Hungeod a i., C-496/18 a C-497/18, EU:C:2020:240, body 71 a 72).

65. Konanie o preskúmanie, o ktoré ide vo veci samej, ktoré bolo nevyhnutne začaté z vlastného podnetu Úradu, však nie je opravným prostriedkom, ktorý majú hospodárske subjekty k dispozícii.

66. Súdny dvor už navyše zdôraznil, z odôvodnenia 122 smernice 2014/24 vyplýva, že postupy preskúmania stanovené smernicou 89/665 by nemali byť dotknuté smernicou 2014/24. Článok 83 tejto poslednej uvedenej smernice totiž ukladá členským štátom povinnosť stanoviť mechanizmy umožňujúce kontrolu uplatňovania pravidiel týkajúcich sa postupov verejného obstarávania, ktorých cieľom je najmä umožniť každej osobe oznámiť prípadné porušenia smernice 2014/24 príslušnému orgánu alebo štruktúre iným spôsobom ako prostredníctvom systémov preskúmavania stanovených smernicou 89/665 a bez toho, aby im bola nevyhnutne priznaná aktívna legitimácia v konaní pred súdom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2020, Hungeod a i., C-496/18 a C-497/18, EU:C:2020:240, bod 82).

67. Z toho vyplýva, že konanie o preskúmanie z úradnej moci je jedným z možných prejavov úlohy takto priznanej vnútroštátnym orgánom dohľadu na základe článku 83 smernice 2014/24 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2020, Hungeod a i., C-496/18 a C-497/18, EU:C:2020:240, bod 83) a treba ho odlíšiť od postupov preskúmania stanovených v smernici 89/665.

Rozhodnuté predbežné otázky

Súdny dvor Európskej únie

68. Úloha takto priznaná Úradu v rámci konania vo veci samej, ktorú Súdny dvor v súlade s bodom 51 tohto uznesenia tiež zohľadňuje na účely určenia povahy jeho úloh, predstavuje osobitne silný nepriamy dôkaz umožňujúci usudzovať, že v tomto rámci tento orgán nevykonáva súdne funkcie.

69. Treba dodať, že Súdny dvor sa vo svojej žiadosti o informácie z 3. mája 2022 osobitne pýtal Úradu na „súdne opravné prostriedky, ktorými je možné napadnúť rozhodnutia takto prijaté [Úradom], a jeho úlohu pred príslušnými súdmi“. Z odpovede na túto otázku sa zdá, že tento Úrad poskytol Súdnemu dvoru len neúplné informácie.

70. Úrad sa totiž obmedzil na uvedenie toho, že niektoré z jeho rozhodnutí nemôžu byť predmetom súdneho preskúmania. Ide jednak o rozhodnutia prijaté na konci konania o urovnaní, v rámci ktorého kontrolovaný subjekt nespochybňuje porušenie konštatované týmto Úradom, za čo mu Úrad uloží len zníženú sankciu, a jednak o rozhodnutia prijaté na základe § 175 ods. 4 prvej vety zákona o verejnom obstarávaní, ktoré taxatívne „vymenúvajú“ ustanovenia uplatniteľnej právnej úpravy, ktoré dotknuté subjekty porušili.

71. V tejto súvislosti treba uviesť, že konanie o urovnaní je len procesným prostriedkom, ktorý umožňuje Úradu sankcionovať kontrolovaný subjekt. Ako vyplýva z bodu 41 tohto uznesenia, rozhodnutia prijaté podľa § 175 ods. 4 prvej vety zákona o verejnom obstarávaní slúžia ako základ pre rozhodnutia o uložení sankcie, ktoré tento Úrad môže prijať. Úrad však neposkytol informácie, pokiaľ ide o opravné prostriedky umožňujúce napadnúť takéto rozhodnutia.

72. Za týchto podmienok treba konštatovať, že Úrad neuviedol dostatočné informácie, ktoré by Súdnemu dvoru umožnili overiť, že rozhodnutia, ktoré možno prijať na konci konania vo veci samej, nepodliehajú súdnemu preskúmaniu.

73. Samotný Úrad však tvrdí, že jeho rozhodnutie zastaviť konanie o preskúmanie v prípade, že nezistí porušenie zákona, ktoré malo alebo mohlo mať vplyv na výsledok verejného obstarávania, môže byť predmetom súdneho preskúmania a že v rámci tejto prípadnej žaloby koná ako žalovaný pred súdom, na ktorý bola podaná.

74. Takáto účasť Úradu na konaní o žalobe, ktoré spochybňuje jeho vlastné rozhodnutie, predstavuje nepriamy dôkaz o tom, že tento Úrad nemá pri prijímaní tohto rozhodnutia postavenie tretej osoby vo vzťahu k dotknutým záujmom v zmysle bodu 53 tohto uznesenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. mája 2022, CityRail, C-453/20, EU:C:2022:341, bod 69 a citovanú judikatúru).

75. Preto vzhľadom na skutočnosti uvedené v bodoch 58 až 68, ako aj v bodoch 73 a 74 tohto uznesenia treba konštatovať, že v rámci konania vo veci samej Úrad vykonáva funkcie čisto správnej, a nie súdnej povahy.

76. Nemožno ho preto považovať za „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, takže návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal, je zjavne neprípustný.

Mgr. Branislav Bunčák
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

SÚBEŽNÉ UPLATŇOVANIE PROSTRIEDKOV NÁPRAVY V RÁMCI OCHRANY FYZICKÝCH OSÔB PRI SPRACOVANÍ OSOBNÝCH ÚDAJOV

C-132/21
BE

Dátum podania návrhu
3. marec 2021

Dátum rozsudku
12. január 2023

Právna oblasť
- ochrana fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov
- nariadenie (EÚ) 2016/679
- prostriedky nápravy a ich súbežné uplatnenie
- konzistentné a jednotné uplatňovanie pravidiel ochrany v EÚ

Pôvod prejudiciálnych otázok
Súd hlavného mesta Budapešť, Maďarsko (*Fővárosi Törvényszék*)

Záver
Administratívne (správne) a civilné prostriedky ochrany poskytnuté v zmysle nariadenia (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov [1] je možné uplatňovať súčasne a nezávisle od seba.

Členským štátom prináleží, aby stanovili náležitosti týkajúce sa vzťahu týchto prostriedkov nápravy tak, aby bola zabezpečená účinnosť ochrany práv zaručených týmto nariadením, konzistentné a jednotné uplatňovanie jeho ustanovení a taktiež aj právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom.

Skutkové okolnosti prípadu
Dňa 26. apríla 2019 sa BE zúčastnil valného zhromaždenia akciovej spoločnosti, ktorej je akcionárom, a pri tejto príležitosti položil otázky členom dozornej rady rady tejto spoločnosti, ako aj ďalším účastníkom tohto valného zhromaždenia. Následne BE požiadal uvedenú spoločnosť, ako prevádzkovateľa spracúvania osobných údajov, aby mu poskytla zvukový záznam vyhotovený počas uvedeného valného zhromaždenia.

Dotknutá spoločnosť sprístupnila BE iba úryvky z tohto záznamu, ktoré reprodukovali jeho vlastné vystúpenia. Časti nahrávky s vystúpením ostatných účastníkov predmetného valného zhromaždenia, hoci predstavovali odpovede na otázky, ktoré položil mu spoločnosť neposkytla.

BE následne požiadal maďarský dozorný orgán (Národný úrad pre ochranu údajov a slobodu informácií/*Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság*) príslušný v zmysle všeobecného nariadenia o ochrane údajov (GDPR), aby príslušnej spoločnosti nariadil, aby mu predmetnú nahrávku poskytla. Keďže tento orgán zamietol jeho žiadosť rozhodnutím z 29. novembra 2019, BE podal proti rozhodnutiu o zamietnutí jeho žiadosti správnu odvolaciu žalobu (v zmysle čl. 78 ods. 1 nariadenia) na Súd hlavného mesta Budapešť (ďalej len vnútroštátny súd), ktorou sa domáhal v prvom rade zmeny uvedeného rozhodnutia alebo subsidiárne jeho zrušenia.

Zároveň podal žalobu (podľa čl. 79 ods. 1 nariadenia) na občianskoprávny súd (*Fővárosi Ítélőtábla*/Odvolací súd hlavného mesta Budapešť), ktorou napadol rozhodnutie prevádzkovateľa spracúvania údajov o odmietnutí prístupu. Tieto konania boli založené na ustanovení GDPR, ktoré každej dotknutej osobe priznáva právo na účinný súdny prostriedok nápravy, ak sa domnieva, že jej práva podľa tohto nariadenia boli porušené.

Zatiaľ čo prvú z týchto žalôb stále prejednáva vnútroštátny súd (správne odvolacie konanie), civilný súd (*Fővárosi Ítélőtábla*/Odvolací súd hlavného mesta Budapešť) právoplatným rozsudkom vyhovel druhej žalobe keď konštatoval, že uvedená spoločnosť ako prevádzkovateľ spracúvania údajov porušila právo BE na prístup k jeho osobným údajom.

Vnútroštátny súd sa v tejto súvislosti obracia na Súdny dvor s otázkou, **či je v rámci preskúmania zákonnosti rozhodnutia národného dozorného orgánu viazaný konečným rozsudkom občianskych súdov týkajúcim sa rovnakých skutočností a rovnakého údajného porušenia GDPR** dotknutou spoločnosťou. Okrem toho, vzhľadom na to, že súbežné uplatňovanie správnych a občianskoprávnych opravných prostriedkov by mohlo viesť k protichodným rozhodnutiam, sa

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

maďarský súd snaží zistiť, **či jeden z týchto prostriedkov nápravy môže mať prednosť pred druhým**. Maďarský súd sa domnieva, že takáto situácia by mohla ohroziť právnu istotu, pokiaľ ide tak o súkromné osoby, ako aj o príslušné dozorné orgány. Vnútroštátny súd sa teda domnieva, že Súdnemu dvoru prináleží objasniť vzťah medzi prostriedkami nápravy v zmysle čl. 77 až 79 nariadenia 2016/679.

Právne posúdenie veci

Súdny dvor pripomína, že GDPR ponúka rôzne prostriedky nápravy osobám, ktoré tvrdia, že jeho ustanovenia boli porušené. V zmysle čl. 77 ods. 1 nariadenia 2016/679: *„bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek iné správne alebo súdne prostriedky nápravy“*, má každá dotknutá osoba právo podať sťažnosť dozornému orgánu. Ďalej podľa čl. 78 ods. 1 nariadenia *„bez toho, aby boli dotknuté iné správne alebo mimosúdne prostriedky nápravy“*, každá fyzická alebo právnická osoba má právo na účinný súdny prostriedok nápravy voči právne záväznému rozhodnutiu dozorného orgánu, ktoré sa jej týka. Napokon článok 79 ods. 1 toho istého nariadenia zaručuje každej osobe *„bez toho, aby bol dotknutý akýkoľvek dostupný správny alebo mimosúdny prostriedok nápravy vrátane práva na podanie sťažnosti dozornému orgánu podľa článku 77, právo na účinný súdny prostriedok nápravy“*.

Vzhľadom na znenie citovaných ustanovení nariadenia sa teda rozumie, že každý z týchto prostriedkov nápravy musí byť možné uplatniť „bez toho, aby boli dotknuté“ ostatné z nich. Nariadenie teda nestanovuje žiadnu prednostnú alebo výlučnú právomoc, ani žiadne pravidlo prednosti posúdenia vykonaného dozorným orgánom alebo súdmi, ktoré sú v príslušných článkoch nariadenia uvedené, pokiaľ ide o existenciu porušenia práv priznaných týmto nariadením. V dôsledku toho súd poznamenáva, že **správne a občianske prostriedky nápravy stanovené v GDPR možno uplatniť súbežne a nezávisle od seba**.

Súd uznáva, že nariadenie neupravuje žiadne pravidlá pokiaľ ide o situáciu kedy je v rámci toho istého členského štátu súbežne podaná sťažnosť na dozorný orgán a súdny prostriedok nápravy v súvislosti s tým istým spracovaním osobných údajov. [2] Na druhej strane cieľom nariadenia je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov v rámci Únie. Ako uviedol aj generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, rozhodnutie normotvorcu Únie ponechať dotknutým osobám možnosť súbežne a nezávisle uplatniť prostriedky nápravy stanovené jednak v čl. 77 ods. 1 a čl. 78 ods. 1 nariadenia 2016/679 a jednak v čl. 79 ods. 1 tohto nariadenia je v súlade s cieľom uvedeného nariadenia.

Pokiaľ ide o riziko protichodných rozhodnutí dotknutých vnútroštátnych správnych a súdnych orgánov, Súdny dvor zdôrazňuje, že je na každom členskom štáte, aby prostredníctvom prijatia procesných pravidiel potrebných na tento účel a v súlade so zásadou procesnej autonómie zabezpečil, že súbežné a nezávislé opravné prostriedky stanovené GDPR nespochybňujú potrebný účinok a účinnú ochranu práv zaručených týmto nariadením, konzistentné a jednotné uplatňovanie jeho ustanovení ako aj právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom tak, ako je uvedené v článku 47 Charty.

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

ODKLAD A NEMOŽNOSŤ VYKONANIA EURÓPSKEHO ZATÝKACIEHO ROZKAZU V PRÍPADE ZÁVAŽNÉHO, CHRONICKÉHO A POTENCIÁLNE NEZVRATNÉHO OCHORENIA

C-699/21
E. D. L.

Dátum podania návrhu
22. november 2021

Dátum rozsudku
18. apríl 2023

Právna oblasť
- justičná spolupráca v trestných veciach
- európsky zatýkací rozkaz
- rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV 3
- odklad vykonania a dôvody nevykonania európskeho zatýkacieho rozkazu
- zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania

Pôvod prejudiciálnych otázok
Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko)

Záver
Riziko zjavného ohrozenia zdravia vyžiadanej osoby odôvodňuje dočasné pozastavenie jej odovzdania a odklad vykonania Európskeho zatýkacieho rozkazu, pričom zároveň zaväzuje vykonávací orgán vyžiadať si od orgánu vydávajúceho zatýkací rozkaz informácie týkajúce sa podmienok, za akých má byť daná osoba stíhaná a zadržiavaná. V prípade, že odovzdanie môže osobu, ktorá je ťažko chorá vystaviť neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, pričom takého podmienky nie je možné v primeranej lehote odvrátiť, vykonávací orgán musí vykonanie európskeho zatýkacieho rozkazu odmietnuť.

Skutkové okolnosti prípadu
Obvodný súd v Zadare (*Općinski sud u Zadru*, Chorvátsko) vydal 9. septembra 2019 európsky zatýkací rozkaz na E. D. L., ktorý má bydlisko v Taliansku, a to na účely trestného stíhania tejto osoby v Chorvátsku. E. D. L. je podozrivý zo spáchania trestného činu prechovávania drog na účely ich distribúcie a predaja na území Chorvátska v roku 2014.

Odvolaciemu súdu v Miláne (*Corte d'appello di Milano*, Taliansko), ktorý je príslušný na vykonanie tohto európskeho zatýkacieho rozkazu, E. D. L. predložil lekárske dokumenty potvrdzujúce existenciu vážnych psychiatrických porúch. Na tomto základe Odvolací súd v Miláne nariadil vypracovanie znaleckého posudku z oblasti psychiatrie, pričom z tohto znaleckého posudku okrem iného vyplynula u E. D. L. existencia psychotickej poruchy, ktorá si vyžaduje pokračovanie v medikamentóznej a psychoterapeutickej liečbe, a taktiež značné riziko samovraždy v prípade uväznenia.

V nadväznosti na uvedený posudok Odvolací súd v Miláne usúdil, že vykonanie európskeho zatykača by prerušilo liečbu E. D. L. a viedlo by k zhoršeniu jeho celkového zdravotného stavu, čo by mohlo mať mimoriadne závažné následky, a to dokonca až v podobe preukázaného rizika samovraždy. Na druhej strane však súd musel konštatovať, že ustanovenia talianskeho zákona preberajúceho rámcové rozhodnutie o európskom zatykači nestanovujú, či takéto zdravotné dôvody môžu byť podkladom pre odmietnutie odovzdania osoby v rámci konania o výkone európskeho zatýkacieho rozkazu. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa Odvolací súd v Miláne rozhodol obrátiť sa na taliansky Ústavný súd (*Corte costituzionale*) s otázkou, či sú tieto ustanovenia zákona v súlade s ústavou.

Taliansky Ústavný súd sa domnieval, že jemu predložená vec sa dotýka nielen súladu predmetných ustanovení zákona s talianskou Ústavou, ale aj výkladu práva Únie, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. Vzhľadom na túto skutočnosť sa rozhodol obrátiť s prejudiciálnu otázkou na Súdny dvor. Keďže možnosť odmietnuť odovzdanie vyžiadanej osoby nie je špecificky upravená pre prípady chronického ochorenia s potenciálne neurčitým trvaním, taliansky Ústavný súd položil Súdnemu dvoru otázku, ako predchádzať riziku závažného ohrozenia zdravia vyžiadanej osoby, ktorej stav sa v prípade odovzdania pravdepodobne výrazne zhorší. Položenou otázkou chcel najmä ozrejmiť, či sa má článok 1 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV vykladať so zreteľom na články 3, 4 a 35 Charty v tom zmysle, že v prípade, ak vykonávajúci súdny orgán usúdi, že odovzdanie osoby, ktorá trpí závažnými chronickými a potenciálne nezvratnými ochoreniami môže túto osobu vystaviť riziku ťažkej ujmy na zdraví, **musí požiadať**

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

súdny orgán vydávajúci zatykač o informácie, ktoré umožnia vylúčiť existenciu tohto rizika. Taktiež, **v prípade, že takéto záruky v primeranej lehote nezíska**, kladie Súdnemu dvoru otázku, **či je povinný odovzdanie takejto osoby odmietnuť**?

Právne posúdenie veci

Súdny dvor, ktorý v tejto veci rozhodoval v rámci Veľkej komory, úvodom najmä pripomína, že zásada dôvery a zásada vzájomného uznávania sú zásadami, ktoré sú v práve Únie mimoriadne dôležité. Konkrétnejšie zásada vzájomnej dôvery, najmä pokiaľ ide o priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ukladá každému z členských štátov povinnosť predpokladať, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržiavajú právo Únie a predovšetkým základné práva uznané týmto právom. Zásada vzájomnej dôvery, ktorá podľa odôvodnenia 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV predstavuje „základný kameň" justičnej spolupráce v trestných veciach, nachádza svoje vyjadrenie v článku 1 ods. 2 tohto rámcového rozhodnutia, v ktorom sa zakotvuje pravidlo, podľa ktorého sú členské štáty povinné vykonať každý európsky zatykač na základe tejto zásady a v súlade s ustanoveniami toho istého rámcového rozhodnutia.

Z tejto skutočnosti vyplýva jednak to, že súdne orgány vykonávajúce zatýkací rozkaz môžu odmietnuť vykonanie európskeho zatykača iba z dôvodov uvedených v rámcovom rozhodnutí, a taktiež, že odmietnutie vykonania zatýkacieho rozkazu je zásadne koncipované ako výnimka, ktorú je potrebné vykladať za konkrétnych okolností reštriktívne. Rámcové rozhodnutie však nestanovuje, že vykonávajúce justičné orgány môžu odmietnuť vykonať európsky zatykač len z dôvodu, že osoba, na ktorú sa takýto zatykač vzťahuje, trpí vážnymi, chronickými a potenciálne nezvratnými zdravotnými problémami. Vzhľadom na zásadu vzájomnej dôvery, ktorá je základom priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, skutočne existuje predpoklad, že zdravotná starostlivosť poskytovaná v členských štátoch na liečbu najmä závažných, chronických a potenciálne nezvratných ochorení, je adekvátna a primeraná, a to či už v ústave na výkon trestu, alebo v rámci alternatívnych spôsobov, ktoré zaisťujú, aby táto osoba bola k dispozícii súdnym orgánom členského štátu vydávajúceho zatykač. Avšak, za predpokladu, že na základe objektívnych skutočností (lekárske potvrdenia alebo znalecké posudky) existujú vážne dôvody domnievať sa, že výkon zatykača môže zjavne ohroziť zdravie tejto osoby, je vykonávajúci orgán oprávnený odovzdanie vyžiadanej osoby **dočasne pozastaviť** (v súlade s článkom 23 ods. 4 rámcového rozhodnutia).

Takúto svoju diskrečnú právomoc musí vykonávajúci orgán vykonať s ohľadom na zákaz neľudského a ponižujúceho zaobchádzania stanoveného v čl. 4 Charty základných práv Európskej únie. Aby však konkrétne zaobchádzanie s osobou spadalo pod tento zákaz musí dosiahnuť určitú minimálnu závažnosť, ktorá presahuje nevyhnutnú mieru útrap súvisiacich s väznením. Následne v situácii, kedy má vykonávajúci súdny orgán vzhľadom na objektívne skutočnosti, ktoré má k dispozícii, vážne a preukázané dôvody domnievať sa, že odovzdanie ťažko chorej vyžiadanej osoby by ju vystavilo reálnemu riziku významného skrátenia očakávanej dĺžky jej života alebo rapídneho, výrazného a nezvrátiteľného zhoršenia zdravotného stavu, **je tento orgán povinný odovzdanie pozastaviť.**

V takomto prípade, v záujme zabezpečenia účinnej spolupráce v trestných veciach **musí súdny orgán vykonávajúci zatykač požiadať o poskytnutie akýchkoľvek informácií týkajúcich sa podmienok, za akých má byť vyžiadaná osoba stíhaná alebo zadržiavaná.** Pokiaľ možno už spomínané riziko vylúčiť vďaka zárukám poskytnutým súdnym orgánom vydávajúcim zatykač, musí sa európsky zatykač vykonať.

Za určitých výnimočných okolností je však možné, že vykonávajúci orgán na základe informácií poskytnutých súdnym orgánom vydávajúcim zatykač dospeje k záveru, že v prípade odovzdania do členského štátu, ktorý vydal zatykač, bude dotknutá osoba vystavená reálnemu riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania a že toto riziko nemožno v primeranej lehote odstrániť. **V takomto prípade môže vykonávajúci orgán odmietnuť európsky zatýkací rozkaz vykonať**. Avšak, ak je možné spomínané riziko v primeranej lehote odstrániť, je potrebné so súdnym orgánom vydávajúcim zatykač **dojednať nový termín odovzdania.**

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

SEXUÁLNA ORIENTÁCIA AKO DÔVOD NA ODMIETNUTIE UZAVRETIA ZMLUVY SO SAMOSTATNE ZÁROBKOVO ČINNOU OSOBOU

C-356/21
J. K.

Dátum podania návrhu
7. jún 2021

Dátum rozsudku
12. január 2023

Právna oblasť
- rovnosť zaobchádzania v zamestnaní a povolaní
- smernica 2000/78/ES
- zákaz diskriminácie z dôvodu sexuálnej orientácie
- slobodný výber zmluvnej strany

Pôvod prejudiciálnych otázok
Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie (Okresný súd hlavného mesta Varšava, Poľsko)

Záver
Sexuálna orientácia by nemala byť dôvodom pre odmietnutie uzavrieť zmluvu so samostatne zárobkovo činnou osobou v rámci slobodného výberu zmluvnej strany. Smernica 2000/78/ES o rovnosti zaobchádzania v zamestnaní a povolaní, 4 ktorá reflektuje širokú škálu foriem zárobkových činností predstavuje a určuje všeobecný rámec boja proti diskriminácii založenej okrem iného aj na sexuálnej orientácii.

Skutkové okolnosti prípadu
V období rokov 2010 až 2017 uzavrel J. K. ako samostatne zárobkovo činná osoba viacero po sebe nasledujúcich krátkodobých zmlúv o dielo so spoločnosťou TP, ktorá je prevádzkovateľom verejnoprávneho televízneho kanálu v Poľsku a ktorej jediným akcionárom je poľský štát. Predmetom zmlúv bola príprava audiovizuálnych montáží, upútaviek a krátkych príspevkov pre vlastnú propagáciu vysielania spoločnosti TP. Posledná zmluva bola medzi J. K a TP uzatvorená 20. novembra 2017 na obdobie jedného mesiaca, s naplánovaným výkonom prác počas mesiaca december.

Začiatkom mesiaca december J. K. a jeho partner uverejnili na svojom kanáli na YouTube vianočné hudobné video zamerané na podporu tolerancie voči párom osôb rovnakého pohlavia. Toto video s názvom „Pokochaj nas w święta“ („Miluj nás, vianočný čas“) zobrazovalo oslavy vianočných sviatkov pármi osôb rovnakého pohlavia. Krátko po uverejnení tohoto videa spoločnosť najskôr zrušila pracovníkovi J. K. všetky naplánované služby dohodnuté v zmysle zmluvy a následne s ním už žiaden ďalší kontrakt nepodpísala.

J. K. sa vzhľadom na sled a priebeh uvedených udalostí domnieval, že sa stal obeťou priamej diskriminácie na základe sexuálnej orientácie. V tejto súvislosti podal J. K. na vnútroštátny súd, Okresný súd hlavného mesta Varšava, žalobu o náhradu vecnej škody a nemajetkovej ujmy vo výške 47 924,92 poľských zlotých (PLN), čo je približne 10 130 eur, a to z titulu porušenia zásady rovnosti zaobchádzania pokiaľ ide o podmienky prístupu k zárobkovej činnosti vykonávanej na základe občianskoprávnej zmluvy a jej výkonu.

Vnútroštátny súd má pochybnosti, pokiaľ ide o zlučiteľnosť § 5 bodu 3 zákona o rovnosti zaobchádzania s právom Únie v rozsahu, v akom toto ustanovenie národného predpisu vylučuje z pôsobnosti tohto zákona, a teda z ochrany pred diskrimináciou priznanej smernicou 2000/78, slobodný výber zmluvnej strany, pokiaľ tento výber nie je založený na pohlaví, rase, etnickom pôvode alebo štátnej príslušnosti.

Vnútroštátny súd sa jednak pýta, či situácia, o ktorú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti článku 3 ods. 1 písm. a) a c) smernice 2000/78 zaručujúceho ochranu proti diskriminácii založenej okrem iného na sexuálnej orientácii, pokiaľ ide o podmienky prístupu k zamestnaniu, samostatnej zárobkovej činnosti alebo povolaniu, vrátane výberových kritérií a podmienok prijímania do zamestnania, ako aj podmienok zamestnania a pracovných podmienok, pričom ho najmä zaujíma, či samostatnú činnosť žalobcu možno považovať za „samostatnú zárobkovú činnosť“ v zmysle článku 3 ods. 1 písm. a) smernice.

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

Rovnako však vnútroštátny súd kladie Súdnemu dvoru otázku, či táto smernica bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, v dôsledku ktorej sa na základe slobodného výberu zmluvného partnera vylučuje z ochrany proti diskriminácii, ktorá sa má poskytnúť podľa tejto smernice, odmietnutie uzavrieť alebo obnoviť s určitou osobou zmluvu na dodanie určitých plnení tejto osoby v rámci výkonu samostatnej zárobkovej činnosti, z dôvodu sexuálnej orientácie tejto osoby.

Právne posúdenie veci

Súdny dvor v prvom rade vo svojom rozsudku konštatoval, že pojem *„podmienky prístupu k zamestnaniu, samostatnej zárobkovej činnosti alebo povolaniu“*, ktorý ohraničuje zárobkové činnosti patriace do pôsobnosti smernice 2000/78, sa musí chápať široko, a to tak, že pokrýva podmienky prístupu k akejkoľvek zárobkovej činnosti, bez ohľadu na jej povahu a charakteristiky. Keďže samotná smernica tieto výrazy nedefinuje, treba tieto vykladať v súlade s ich obvyklým významom v bežnom jazyku, pričom sa zohľadní kontext, v ktorom sa používajú, a ciele sledované právnou úpravou, ktorej sú súčasťou. [5] Doslovný výklad článku 3 ods. 1 písm. a) smernice 2000/78 je potvrdený jej cieľmi, z ktorých vyplýva, že pojem „podmienkam prístupu k zamestnaniu, samostatnej zárobkovej činnosti alebo povolaniu“, ktorý vymedzuje pôsobnosť tejto smernice, by nemal byť predmetom reštriktívneho výkladu. [6]

V tomto kontexte Súdny dvor zdôrazňuje, že účelom smernice 2000/78 je z dôvodu sociálneho a verejného záujmu odstrániť všetky prekážky založené na diskriminačných dôvodoch pri prístupe k existenčným prostriedkom a schopnosti prispievať do spoločnosti prostredníctvom práce, bez ohľadu na právnu formu, na základe ktorej je táto práca vykonávaná. [7]

Hoci je smernica 2000/78 určená na pokrytie širokej škály zárobkových činností vrátane činností vykonávaných samostatne zárobkovo činnými osobami s cieľom zabezpečiť si živobytie, nič to nemení na skutočnosti, že treba rozlišovať medzi činnosťami patriacimi do pôsobnosti tejto smernice a činnosťami spočívajúcimi v obyčajnom dodaní tovarov alebo služieb jednému alebo viacerým príjemcom, ktoré nepatria do tejto pôsobnosti. Preto Súdny dvor pripomína, že na to, aby zárobkové činnosti patrili do pôsobnosti smernice 2000/78, je potrebné, aby sa tieto činnosti skutočne vykonávali v rámci právneho vzťahu, ktorý sa vyznačuje určitou stabilitou. Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či činnosť v danom prípade spĺňa tieto kritériá.

Obdobne pokiaľ ide o pojmy „podmienky zamestnania a pracovné podmienky vrátane podmienok prepúšťania a odmeňovania“ s ktorými narába smernica 2000/78, Súdny dvor konštatoval, že aj tieto pojmy sa musia vykladať v širšom zmysle, ktorý zahŕňa podmienky uplatňujúce sa na akúkoľvek formu zamestnania a samostatnej zárobkovej činnosti, bez ohľadu na právnu formu, v akej sa vykonávajú. V súvislosti s pojmom „prepustenie“ Súdny dvor zastáva názor, že osoba vykonávajúca samostatnú zárobkovú činnosť môže byť rovnako nútená ukončiť túto činnosť z dôvodu na strane svojho zmluvného partnera, a preto sa môže nachádzať v situácii zraniteľnosti porovnateľnej so situáciou prepusteného zamestnanca.

S výnimkou posúdenia splnenia vyššie uvedených podmienok vnútroštátnym súdom dospel Súdny dvor k záveru, že **rozhodnutie neobnoviť zmluvu z dôvodu sexuálnej orientácie zmluvného partnera patrí do pôsobnosti smernice 2000/78.**

V prípade, že by vnútroštátny súd dospel k záveru, že ide v predmetnom prípade o diskrimináciu, Súdny dvor usudzuje, že by nemala byť ospravedlniteľná jedným z dôvodov uvedených v článku 2 ods. 5 smernice 2000/78, ktorý stanovuje výnimku zo zásady zákazu diskriminácie. Súdny dvor navyše poznamenáva, že hoci sa poľská právna úprava javí ako chrániaca práva a slobody iných, konkrétne zmluvnú slobodu, nie je možné považovať ju za nevyhnutnú na účely zaručenia tejto slobody. Samotná skutočnosť, že poľská právna úprava stanovuje určitý počet výnimiek zo slobodného výberu druhej zmluvnej strany, svedčí o tom, že aj poľský zákonodarca sa sám domnieval, že pristúpenie k diskriminácii nie je možné považovať za nevyhnutné na účely zaručenia zmluvnej slobody v demokratickej spoločnosti.

Súdny dvor záverom pripomína, že **pripustiť, aby zmluvná sloboda umožňovala odmietnutie uzavrieť zmluvu s určitou osobou z dôvodu sexuálnej orientácie, by znamenalo zbaviť smer-**

Z rozhodovacej činnosti

Súdneho dvora Európskej únie

nicu 2000/78 aj zákaz akejkoľvek diskriminácie na základe takéhoto dôvodu ich potrebného účinku.

JUDr. Tatiana Siranko Kanáliková, PhD.
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

1 Nariadenie (EÚ) 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

2 Články 60 až 63 nariadenia 2016/679 stanovujú mechanizmy spolupráce, vzájomnej pomoci a koordinácie, na základe ktorých dozorné orgány poskytujú vzájomnú pomoc, informujú sa a vykonávajú spoločné operácie s cieľom zabezpečiť jednotné a účinné uplatňovanie ustanovení tohto nariadenia v celej Únii. Taktiež, článok 81 ods. 2 a 3 uvedeného nariadenia stanovuje pravidlá týkajúce sa prípadov začatia konania na viacerých súdoch rôznych členských štátov.

3 Rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi.

4 Smernica Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní.

5 Pozri rozsudok z 2. júna 2022, HK/Danmark a HK/Privat, C-587/20, bod 26, ako aj tam citovanú judikatúru.

6 Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. júna 2022, HK/Danmark a HK/Privat, C-587/20, bod 30, ako aj tam citovanú judikatúru.

7 Pozri rozsudok z 2. júna 2022, HK/Danmark a HK/Privat, C-587/20, bod 34, ako aj citovanú judikatúru.

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

NEMECKO

Autor rozhodnutia
Spolkový finančný súd (*Bundesfinanzhof*)

Dátum rozhodnutia
21. apríl 2022

Značka konania
ECLI:DE:BFH:2022:U.210422.VR48.20.0

Právna oblasť
- správne právo
- finančné právo
- oslobodenie určitých služieb úzko súvisiacich so športom alebo telesnou výchovou

Strany konania
- Golfclub Schloss Igling e.V.
- Finančný úrad Kaufbeuren – pobočka Fuessen

Toto rozhodnutie nadväzuje na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie C- 488/18 o prejudiciálnej otázke.

Oslobodenie od dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) za služby, ktoré športové združenia poskytujú za osobitné poplatky. Priamy účinok článku 132 ods. 1 písm. m) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (ďalej len „smernica o DPH“).

Sporným bolo, či sú služby golfového klubu, ktoré neboli financované z členských príspevkov, ale z iných zdrojov, oslobodené od DPH pri priamej aplikácii čl. 132 ods. 1 písm. m) smernice o DPH. Okrem toho, či sa pojem „neziskový subjekt“ v zmysle vyššie uvedenej smernice má vykladať autonómne podľa úniového práva.

Skutkový stav
Žalobca v pôvodnom konaní a v dovolacom konaní protistrana je registrovaným športovým združením, ktoré v spornom roku 2011 nebolo uznané ako verejnoprospešné [podľa § 51 a nasl. daňového poriadku (*Abgabenordnung*)]. Ako golfový klub poskytovalo rôzne služby za osobitné poplatky. Pritom išlo predovšetkým o práva na využívanie golfového ihriska (*Greenfee*), o vypožičiavanie golfových loptičiek k tréningu odpalov pomocou loptičkového automatu a organizovanie golfových turnajov, za účasť na ktorých vyberal žalobca štartovné. Žalovaný finančný úrad považoval uvedené služby za služby podliehajúce DPH.

Daňové orgány odmietli oslobodiť tieto služby od DPH. Domnievali sa, že oslobodené sú len registračné poplatky za golfové podujatia za predpokladu, že žalobca je verejnoprospešnou organizáciou.

Správny súd rozhodol, že hoci predmetné služby neboli oslobodené od dane podľa vnútroštátneho práva, v skutočnosti boli oslobodené od dane v priamom dôsledku článku 132 ods. 1 písm. m) smernice 2006/112/ES. V priebehu dovolacieho konania Spolkový finančný súd vyjadril pochybnosti o tomto výklade práva EÚ. Podľa súdu z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SDEÚ“) vyplýva, že s článkom 132 ods. 1 písm. m) smernice o DPH nie je spojený žiadny priamy účinok. Spolkový finančný súd prerušil konanie a predložil SDEÚ tieto prejudiciálne otázky (C-488/18):

„1. Má článok 132 ods. 1 písm. m) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, podľa ktorého „určité služby úzko súvisiace so športom alebo telesnou výchovou poskytované neziskovými organizáciami osobám, ktoré sa zúčastňujú na športe alebo telesnej výchove“ priamy účinok, takže neziskové organizácie sa v prípade chýbajúceho prebratia môžu priamo odvolávať bezprostredne na toto ustanovenie?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku: Ide v prípade „neziskovej organizácie“ v zmysle článku 132 ods. 1 písm. m) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty o – pojem, ktorý sa má vykladať autonómne podľa práva Únie, alebo – sú členské štáty oprávnené podmieniť existenciu takej organizácie splnením podmienok, ako je § 52 v spojení s § 55 Abgabenordnung (daňový poriadok) (alebo ustanovenia § 51 a nasl. Abgabenordnung ako celku)?

3. Ak ide o pojem, ktorý sa má vykladať autonómne podľa práva Únie: Musí nezisková organizácia v zmysle článku 132 ods. 1 písm. m) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

systéme dane z pridanej hodnoty disponovať ustanoveniami pre prípad svojho rozpustenia, podľa ktorých je povinná svoj majetok v čase svojho zániku previesť na inú neziskovú organizáciu na podporu športu a telesnej výchovy?“

SDEÚ odpovedal, že:
„1. Článok 132 ods. 1 písm. m) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa má vykladať v tom zmysle, že nemá priamy účinok, takže ak právna úprava členského štátu preberajúca toto ustanovenie oslobodzuje od dane z pridanej hodnoty len obmedzený počet služieb úzko súvisiacich so športom alebo telesnou výchovou, nemôže sa nezisková organizácia priamo odvolávať na toto ustanovenie pred vnútroštátnymi súdmi s cieľom dosiahnuť oslobodenie iných plnení úzko súvisiacich so športom alebo telesnou výchovou, ktoré táto právna úprava neoslobodzuje a ktoré poskytuje táto organizácia osobám zúčastňujúcim na športe alebo telesnej výchove.

2. Článok 132 ods. 1 písm. m) smernice 2006/112 sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „nezisková organizácia“ v zmysle tohto ustanovenia predstavuje autonómny pojem práva Únie, ktorý vyžaduje, aby takáto organizácia v prípade svojho zrušenia nemohla rozdeliť svojim členom dosiahnutý zisk, ktorý prevyšuje splatené vklady týchto členov do základného imania, ako aj trhovú hodnotu nepeňažných vkladov poskytnutých týmito členmi.“

Spolkový finančný súd potom v súlade s rozhodnutím SDEÚ rozhodol, že nezisková organizácia sa nemôže priamo dovolávať čl. 132 ods. 1 písm. m) smernice o DPH pred vnútroštátnymi súdmi. Tým zmenil svoju existujúcu judikatúru. Okrem toho zopakoval vyjadrenia SDEÚ v bode 50 týkajúce sa požiadaviek na neziskovú organizáciu:

„Neziskový cieľ týchto organizácií predpokladá, že tieto organizácie nesmú počas celej doby svojej existencie, a to aj pri svojom zrušení, dosahovať zisk pre svojich členov. V opačnom prípade by takáto organizácia totiž mohla obchádzať túto požiadavku tak, že by svojim členom po svojom zrušení rozdelila zisk, ktorý dosiahla všetkými svojimi činnosťami, pričom by využívala najmä daňové výhody súvisiace s touto kvalifikáciou ako „nezisková organizácia.“

Tento text je zverejnený v originálnom znení na webovej adrese: http://www.aca-europe.eu/WWJURIFAST_WEB/DOCS/DE01/DE01001297.pdf

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

HOLANDSKO

Autor rozhodnutia
Štátna rada (*Raad van State*)

Dátum rozhodnutia
16. november 2022

Značka konania
ECLI:NL:RVS:2022:3318

Právna oblasť
- právo na informácie
- súhrnné informácie

Strany konania
- AVROTROS
- Ministerstvo infraštruktúry a vodného hospodárstva

Návrh Štátnej rady na začatie prejudiciálneho konania [vec vedená na SD EÚ ako C-707/22]. Ide o druhý návrh na začatie prejudiciálneho konania v tejto veci. Zhrnutie prejudiciálnej otázky.

Zverejnenie informácií o havárii letu MH17 nad Ukrajinou v júli 2014

AVROTROS (verejnoprávny vysielateľ) požiadal [holandskú vládu], aby mu sprístupnila informácie týkajúce sa bezpečnosti leteckej dopravy na letisku Schiphol, ktoré chcel použiť v rámci programu o aktuálnych udalostiach s názvom „EenVandaag“. Žiadosť bola podaná v zmysle zákona o prístupe verejnosti k vládnym informáciám. Dôvodom žiadosti bola kritická správa Holandskej bezpečnostnej rady (*Onderzoeksraad voor veiligheid*). Na základe tejto žiadosti minister infraštruktúry a vodného hospodárstva (ďalej len „minister“) niektoré relevantné dokumenty sprístupnil, nie však všetky. Podľa názoru ministra sa na tieto dokumenty vzťahuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady č. 376/2014 z 3. apríla 2014 o ohlasovaní udalostí, ich analýze a na ne nadväzujúcich opatreniach v civilnom letectve (ďalej len „nariadenie č. 376/2014), a nie zákon o prístupe verejnosti k vládnym informáciám. V zmysle čl. 15 ods. 1 nariadenia č. 376/2014 členské štáty musia prijať potrebné opatrenia na zabezpečenie primeranej úrovne dôvernosti údajov o udalostiach, ktoré dostanú [podľa článkov 4, 5 a 10 nariadenia].

AVROTROS uvádza, že ide o súhrnné informácie o udalostiach, ktoré zhromaždili aktéri v leteckom priemysle. Vzhľadom na to, že súhrnné informácie sa netýkajú ani údajov, ani detailov, článok 15 ods. 1 nariadenia č. 376/2014 sa neuplatní. Odôvodnenia nariadenia č. 376/2014 skôr povzbudzujú k tomu, aby sa tento typ súhrnných informácií zverejnil. Tieto informácie povedú k získaniu predstavy o bezpečnosti leteckej dopravy na letisku Schiphol a v jeho okolí a verejnosť má právo získať tieto informácie.

Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa vyznačuje mnohými paralelami k veci C-451/22 (a preto vnútroštátny súd žiada o spojenie týchto dvoch vecí). Vec C-451/22 sa týkala žiadosti o informácie o zostrelení letu MH17 nad východnou Ukrajinou dňa 17. júla 2014. Minister žiadosť spoločnosti RTL zamietol, pretože na požadované informácie sa vzťahuje osobitná úprava sprístupňovania informácií (zákon o letectve a nariadenie č. 376/2014).

Vo veci C-707/22 sa predkladajú rovnaké prejudiciálne otázky ako vo veci C-451/22, ale doplnené o dve podotázky týkajúce sa súhrnných informácií. Rozdiel oproti veci C-451/22 spočíva v tom, že v tomto prípade chce minister súhrnné informácie zachovať utajené.

Vzniká otázka, do akej miery môže verejnoprávny vysielateľ získať informácie z databázy na základe vnútroštátnej úpravy zverejňovania informácií z databázy, ktorá patrí do pôsobnosti nariadenia č. 376/2014 a prípadne akou formou. Informácie požadované spoločnosťou AVROTROS sú všeobecné. Ide napríklad o celkový počet incidentov bez konkrétnych údajov alebo osobných údajov.

Vnútroštátny súd má konkrétne pochybnosti, či je absolútny zákaz zverejňovania týchto informácií stanovený vo vnútroštátnom práve zlučiteľný s čl. 15 nariadenia č. 376/2014, ako aj so slobodou prejavu a slobodným prístupom k informáciám, ktoré sú zakotvené v čl. 11 Charty základných práv Európskej únie a v čl. 10 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

Z tohto dôvodu sa vnútroštátny súd obrátil s návrhom na začatie prejudiciálneho konania na SD EÚ a položil tieto prejudiciálne otázky:

Výber rozhodnutí súdov členských štátov EÚ z oblasti správneho práva (JuriFast)

1.
a) Čo sa má rozumieť pod výrazmi „údaje o udalostiach“ a „primeraná úroveň dôvernosti“ v zmysle článku 15 ods. 1 nariadenia č. 376/2014 a v kontexte slobody prejavu a práva na informácie zakotvených v článku 11 Charty a v článku 10 EDĽP?
b) Patria súhrnné informácie medzi „údaje o udalostiach“ v zmysle článku 15 ods. 1 nariadenia č. 376/2014?

2.
a) Má sa článok 15 ods. 1 nariadenia č. 376/2014 v kontexte slobody prejavu a práva na informácie zakotvených v článku 11 Charty a v článku 10 EDĽP vykladať v tom zmysle, že je zlučiteľný s takou vnútroštátnou úpravou, o akú ide v konaní vo veci samej, podľa ktorej o ohlásených udalostiach nesmie byť zverejnená vôbec žiadna informácia?
b) Platí to aj pre súhrnné informácie alebo ohlásené udalosti?

3. V prípade zápornej odpovede na otázky 2a a 2b: Smie príslušný vnútroštátny orgán uplatňovať všeobecnú vnútroštátnu úpravu zverejňovania, podľa ktorej sa informácie nesprístupňujú, pokiaľ záujem na ich sprístupnení neprevažuje nad záujmami, ktoré súvisia napríklad so vzťahmi s inými štátmi a medzinárodnými organizáciami, s inšpekciou, kontrolou a dohľadom prostredníctvom štátnych orgánov, rešpektovaním súkromia a zabránením neprimeranému zvýhodňovaniu alebo znevýhodňovaniu fyzických alebo právnických osôb?

Tento text je zverejnený v originálnom znení na webovej adrese: https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RVS:2022:3318

Preklad:

Mgr. Zuzana Kuricová,
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroje:

1. Decision without preliminary reference – Summary. Judgement of 21 April 2022 in case No. V R 48/20 ECLI:DE:BFH:2018:VE.210618.VR20.17.0 [online]. Jurifast, 2023 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: https://www.aca-europe.eu//WWJURIFAST26_WEB/DOCS/BE12/BE12001269.pdf.

2. *Judgement of 16 November 2022 in case No. 202200517/3/A3 ECLI:NL:RVS:2022:3318* [online]. Raad van State, 2022 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: ECLI:NL:RVS:2022:3318, Raad van State, 202200517/3/A3 (rechtspraak.nl).

3. *Summary of a preliminary question. Netherlands – Raad van State (Council of State) – 16 november 2022 in case No. 202200517/3/A3 ECLI:NL:RVS:2022:3318* [online]. Jurifast, 2023 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: https://www.aca-europe.eu//WWJURIFAST26_WEB/DOCS/NL01/NL01000518.pdf.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Preklad materiálu (tzv. *factsheet*), ktorý zostavilo tlačové oddelenie Európskeho súdu pre ľudské práva.

PRÁVO NA ŽIVOT (ČLÁNOK 2 DOHOVORU)

SMRŤ ÚDAJNE SPÔSOBENÁ ZLÝMI PODMIENKAMI V NEMOCNICI A/ALEBO NEVHODNOU LIEČBOU

Prebiehajúce konanie [o sťažnosti]

Volintiruová proti Taliansku (sťažnosť č. 8530/08)
Sťažnosť oznámená talianskej vláde 19. marca 2013.

Vo februári 2007, vo veku 85 rokov, bola matka sťažovateľky urgentne prevezená do nemocnice pre hypoglykémiu, sprevádzanú vážnou neurologickou poruchou, komatóznym stavom za súčasného výskytu infekcie krvného riečiska ľavého pľúcneho laloka a diuretického bloku. Približne o mesiac neskôr lekári rozhodli, že by mala byť prepustená z nemocnice; aj keď jej zdravotný stav bol stále považovaný za vážny, došlo k miernemu zlepšeniu a jej stav sa teraz zdal byť stabilizovaný. Dňa 10. marca 2007 bola v kóme prevezená na oddelenie urgentného príjmu. Zomrela 19. marca 2007. Sťažovateľka namieta najmä to, že jej matke nebola správne poskytnutá zdravotná starostlivosť tak, aby bola zabezpečená ochrana jej života. Tvrdí tiež, že zlé podmienky v nemocnici spôsobili infekciu, ktorá viedla k smrti jej matky a namieta nedostatok účinného vyšetrovania zo strany orgánov v tejto veci.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „Súd“) oznámil sťažnosť talianskej vláde a položil stranám otázky podľa článkov 2 (právo na život), 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania), 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) a 35 (podmienky prijateľnosti) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [ďalej len „Dohovor“].

ZMIZNUTIE PACIENTKY S ALZHEIMEROVOU CHOROBOU ZO ZARIADENIA PRE SENIOROV

Dodov proti Bulharsku
17. január 2008

Táto vec sa týkala zmiznutia matky sťažovateľa, ktorá trpela Alzheimerovou chorobou, zo štátom prevádzkovaného zariadenia pre seniorov. Sťažovateľ tvrdil, že život jeho matky bol ohrozený v dôsledku nedbanlivosti personálu zariadenia pre seniorov, že bezprostredne po zmiznutí jeho matky polícia pri pátraní po nej nepodnikla všetky potrebné kroky a že následné vyšetrovanie neviedlo k trestným alebo disciplinárnym sankciám. Ďalej sa sťažoval na neprimeranú dĺžku civilného konania o náhradu škody.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 2** (právo na život) Dohovoru. Považoval za dôvodné predpokladať, že matka sťažovateľa zomrela. Tiež konštatoval, že existovala priama súvislosť medzi zanedbaním dohľadu nad jeho matkou, napriek pokynu nikdy ju nenechávať bez dozoru, a jej zmiznutím. V prejednávanej veci Súd zistil, že hoci bulharské právo upravuje tri možnosti nápravy – trestnoprávnu, disciplinárnu a civilnú – [príslušné] orgány sťažovateľovi v praxi nezabezpečili prostriedky, aby zistil skutkové okolnosti zmiznutia jeho matky, a aby sa mohol domáhať vyvodenia zodpovednosti voči osobám alebo inštitúciám, ktoré porušili svoje povinnosti. Čeliac prípadu vážneho podozrenia, že nedbanlivým konaním došlo k ohrozeniu ľudského života, právny systém ako celok teda nezareagoval riadne a včas, ako si to vyžadovali procesné záväzky štátu podľa článku 2 [Dohovoru].

Súd ďalej rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 2** Dohovoru, pokiaľ ide o reakciu polície na zmiznutie matky sťažovateľa. Berúc do úvahy praktické aspekty každodennej práce polície, nebol presvedčený, že reakcia polície na zmiznutie bola neprimeraná.

Napokon Súd rozhodol, že civilné konanie, ktoré trvalo desať rokov, nezodpovedalo požiadavke primeranej lehoty, čím došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivý proces) Dohovoru.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

EMISIE SKLENÍKOVÝCH PLYNOV

Prebiehajúce konanie [o sťažnosti]

Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ďalší proti Švajčiarsku ([sťažnosť] č. 53600/20)
Sťažnosť oznámená švajčiarskej vláde v marci 2021 – Postúpenie veľkej komore v apríli 2022.

Sťažovateľmi sú, na jednej strane, združenie [založené] podľa švajčiarskeho práva [so zameraním] na predchádzanie klimatickým zmenám, ktorého členkami sú stovky starších žien, a na strane druhej, štyri staršie ženy (vo veku od 78 do 89 rokov), ktoré sa sťažujú na zdravotné problémy, ktoré narušujú ich podmienky na život počas horúčav.

V marci 2021 Súd oznámil švajčiarskej vláde podanie sťažnosti a položil stranám otázky ohľadne pozitívnych záväzkov [štátu] vyplývajúcich z článkov 2 (právo na život) a 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života a obydlia) Dohovoru a článkov 6 (právo na spravodlivé súdne konanie – prístup k súdu) a 13 (právo na účinný prostriedok nápravy) Dohovoru – vrátane otázok týkajúcich sa uplatniteľnosti [daných] článkov a postavenia právnickej osoby a niekoľkých fyzických osôb ako poškodených [teda aktívnej legitimácie sťažovateľov podľa čl. 34 Dohovoru, *pozn. ODAK*].

Komora, ktorej bola vec pridelená, postúpila dňa 26. apríla 2022 právomoc veľkej komore.

NEDOBROVOĽNÉ PREMIESTNENIE OBYVATEĽOV Z JEDNÉHO ZARIADENIA PRE SENIOROV DO INÉHO

Wattsová proti Spojenému kráľovstvu
4. máj 2010 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Stošesťročná sťažovateľka žila niekoľko rokov v zariadení pre seniorov, o zatvorení ktorého z rozpočtových dôvodov rozhodla mestská rada – ktorá bola vlastníkom a prevádzkovateľom zariadenia. Sťažovateľka namietala najmä to, že nedobrovoľné premiestnenie jej osoby do nového zariadenia pre seniorov zo strany miestnych orgánov viedlo k ohrozeniu jej života a zdravia. Uviedla najmä, že dotknuté premiestnenie by skrátilo jej očakávanú dĺžku života o 25 percent.

Súd považujúc námietky sťažovateľky za nepodložené, vyhlásil ju za **neprijateľnú** podľa článku 35 (podmienky prijateľnosti) Dohovoru. Bol presvedčený, že nesprávne zorganizované premiestnenie starších obyvateľov zariadenia pre seniorov by mohlo mať negatívny vplyv na očakávanú dĺžku ich života v dôsledku ich celkovej krehkosti a odporu starších ľudí voči zmenám. Avšak so zreteľom na prevádzkové rozhodnutia, ktoré musia miestne orgány robiť pri poskytovaní starostlivosti starším formou pobytu v zariadení a [vzhľadom] na starostlivé plánovanie a opatrenia, ktoré boli prijaté na minimalizáciu akéhokoľvek ohrozenia života sťažovateľky, Súd usúdil, že orgány dodržali svoje pozitívne záväzky podľa článku 2 (právo na život) Dohovoru.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

ZÁKAZ MUČENIA A NEĽUDSKÉHO ALEBO PONIŽUJÚCEHO TRESTU ALEBO ZAOBCHÁDZANIA (ČLÁNOK 3 DOHOVORU)

ÚDAJNE NEDOSTATOČNÁ [VÝŠKA] STAROBNÉHO DÔCHODKU NA UDRŽANIE PRIMERANEJ ŽIVOTNEJ ÚROVNE

Lariošinová proti Rusku
23. apríl 2002 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Sťažovateľkou bola staršia žena, ktorá žila zo starobného dôchodku a iných sociálnych dávok. Tvrdila najmä, že tieto dávky nepostačovali na zabezpečenie primeranej životnej úrovne.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (zjavne nepodloženú) podľa článku 35 (podmienky prijateľnosti) Dohovoru. Bol toho názoru, že sťažnosť na celkovo nedostatočnú výšku dôchodku a iných sociálnych dávok v zásade môže vyvolávať otázniky podľa článku 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru. Súd však na základe podkladov, ktoré mal k dispozícii, nezistil žiadne náznaky, že by výška jej dôchodku a ďalších sociálnych dávok sťažovateľke spôsobila takú ujmu na jej fyzickom alebo duševnom zdraví, ktorá by bola spôsobilá dosiahnuť minimálnu úroveň závažnosti spadajúcu do pôsobnosti článku 3.

Budinová proti Rusku
18. jún 2009 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Sťažovateľka bola poberateľkou invalidného dôchodku. Po dosiahnutí dôchodkového veku a na základe jej žiadosti bol tento invalidný dôchodok nahradený starobným dôchodkom. Považujúc starobný dôchodok za nedostatočný vo vzťahu k svojím potrebám, sa neúspešne domáhala jeho zvýšenia na súde. Následne sa obrátila na ruský ústavný súd so sťažnosťou, že zákon o starobných dôchodkoch umožňuje vyplácanie dôchodkov [vo výške] pod stanovenou hranicou životného minima, ale bezvýsledne.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (zjavne nepodloženú) podľa článku 35 (podmienky prijateľnosti) Dohovoru. Podotkol, že nemôže vylúčiť vznik zodpovednosti štátu za „zaobchádzanie“, pokiaľ by sťažovateľka úplne odkázaná na podporu štátu čelila ľahostajnosti [príslušných] orgánov v situácii závažného strádania alebo nedostatku nezlučiteľných s ľudskou dôstojnosťou. Hoci príjem sťažovateľky nebol v absolútnom vyjadrení vysoký, [sťažovateľka] nedokázala preukázať svoje tvrdenie, že nedostatok finančných prostriedkov vyústil do konkrétneho utrpenia. Z podkladov, ktorými Súd disponoval vskutku nič nenasvedčovalo tomu, že výška dôchodku a sociálnych dávok, ktoré mala sťažovateľka k dispozícii, bola nedostatočná na to, aby ju ochránila pred ujmou na jej fyzickom alebo duševnom zdraví alebo pred ponižujúcou situáciou nezlučiteľnou s ľudskou dôstojnosťou. Preto, aj napriek tomu, že jej situácia bola zložitá, Súd nebol presvedčený, že za okolností prejednávanej veci bol dosiahnutý vysoký prah článku 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru.

ÚDAJNÉ RIZIKO ZAOBCHÁDZANIA V ROZPORE S ČLÁNKOM V PRÍPADE VÝKONU ROZHODNUTIA O VYHOSTENÍ

Čyževská proti Švédsku
25. september 2012 (rozhodnutie o vyčiarknutí [sťažnosti])

Sťažovateľka, 91-ročná ukrajinská štátna príslušníčka, namietala, že výkon rozhodnutia o vyhostení späť na Ukrajinu by bol porušením článkov 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) a 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru, vzhľadom na jej nepriaznivý zdravotný stav, a pretože nemala žiadnych príbuzných alebo iné sociálne väzby na Ukrajine.

Súd rozhodol o **vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu prípadov** podľa článku 37 (vyčiarknutie sťažností) Dohovoru, keďže sťažovateľke bolo udelené povolenie na trvalý pobyt vo Švédsku, a teda jej už nehrozilo vyhostenie na Ukrajinu. V skutočnosti, so zreteľom na lekárske potvrdenie z februára 2012, v ktorom bolo konštatované, že jej nepriaznivý zdravotný stav sa ďalej zhoršil a že jej život by bol značne ohrozený, ak by bola za účelom vyhostenia posadená do lietadla, Švédsky migračný úrad dospel k záveru, že existujú zdravotné prekážky, ktoré bránia výkonu rozhodnutia o vyhostení.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Frolovová proti Fínsku
14. január 2014 (rozhodnutie o vyčiarknutí [sťažnosti])

Opierajúc sa najmä o články 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) a 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru, sťažovateľka, ruská štátna príslušníčka, ktorá sa narodila v roku 1935, tvrdila, že bola úplne závislá od svojej rodiny vo Fínsku a že jej vyhostenie do Ruska by malo vážne dôsledky.

Súd rozhodol o **vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu prípadov** podľa článku 37 (vyčiarknutie sťažností) Dohovoru. Konštatoval, že vnútroštátne konanie skončilo, a že sťažovateľke bolo udelené povolenie na pobyt vo Fínsku, ktoré bolo obnoviteľné. Na sťažovateľku sa preto už nevzťahovalo rozhodnutie o vyhostení.

Senčišaková proti Fínsku
18. november 2014

Táto vec sa týkala 72-ročnej ruskej štátnej príslušníčky, ktorej hrozilo vyhostenie z Fínska. Tvrdila, že v Rusku by nemala prístup k zdravotnej starostlivosti, pretože bolo pre ňu nemožné získať miesto v tamojšom zariadení opatrovateľskej služby, a pretože by bola odlúčená od svojej dcéry, fínskej štátnej príslušníčky.

Súd rozhodol, že **nedôjde k porušeniu článku 3** (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru, **ak by sťažovateľka bola vyhostená do Ruska**. Dospel k záveru, že ani situácia v Rusku vo všeobecnosti, ani osobné okolnosti na strane sťažovateľky by ju nevystavili reálnemu riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, ak by bola vyhostená. Predovšetkým [sťažovateľka] nepredložila dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, že v Rusku by nemala prístup k zdravotnej starostlivosti, keďže v Rusku existuje súkromná aj verejná [sieť] zariadení poskytujúcich opatrovateľskú službu alebo možnosť najatia externej pomoci. Súd bol tiež ubezpečený, že jej zdravotný stav v čase vyhostenia bude zohľadnený a bude zabezpečený vhodný spôsob prepravy – napríklad sanitkou.

Súd ďalej rozhodol, že **článok 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru nebol v prípade sťažovateľky uplatniteľný a táto časť jej sťažnosti bola vyhlásená za **neprijateľnú**.

PODMIENKY OBMEDZENIA OSOBNEJ SLOBODY A ZLUČITEĽNOSŤ VEKU S POKRAČOVANÍMV OBMEDZENÍ OSOBNEJ SLOBODY

Sawoniuk proti Spojenému kráľovstu
29. máj 2001 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Sťažovateľ, ktorý sa narodil v roku 1921, poukázal na svoj vysoký vek (79 – 80 [rokov]), zdravotné problémy a na nedostatky pri zaobchádzaní [s ním] vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré spôsobujú, že výkon trestu odňatia slobody predstavoval [pre neho] výnimočnú záťaž. Sťažoval sa najmä na to, že obligatórne uloženie trestu odňatia slobody na doživotie porušuje článok 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu) Dohovoru.

V tejto veci Súd pripomenul, že Dohovor neobsahuje ustanovenie, ktoré by zakazovalo obmedzovanie osobnej slobody pri výkone trestu odňatia slobody vo vzťahu k osobám, ktoré dosiahli pokročilý vek. Napriek tomu však nezabezpečenie potrebnej zdravotnej starostlivosti osobám vo výkone trestu odňatia slobody môže predstavovať neľudské zaobchádzanie a štáty sú povinné prijať opatrenia na zabezpečenie priaznivých podmienok pre osoby pozbavené osobnej slobody. Či závažnosť zlého zaobchádzania alebo zanedbávania dosiahne minimálnu hranicu zakázanú článkom 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu) Dohovoru bude závisieť od konkrétnych okolností prípadu, vrátane veku a zdravotného stavu dotknutej osoby, ako aj od dĺžky trvania a povahy zaobchádzania a jeho fyzických alebo psychických následkov.

V prejednávanej veci, pokiaľ [sťažovateľ] namietal podmienky obmedzenia svojej osobnej slobody alebo nedostatočnú zdravotnú starostlivosť v kontexte článku 3 Dohovoru, Súd poznamenal, že sťažovateľ nepodal žalobu na vnútroštátny súd, na ktorom by, na základe Zákona o ľudských právach z roku 1998, účinného od októbra 2000, mal

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

možnosť dovolávať sa priamo ustanovení Dohovoru. V tejto súvislosti [sťažovateľ] nevyčerpal vnútroštátne prostriedky nápravy, ako to vyžaduje článok 35 (podmienky prijateľnosti) Dohovoru a Súd v dôsledku toho vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú.**

Papon proti Francúzsku
7. jún 2001 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Sťažovateľ, ktorý vykonával trest odňatia slobody za napomáhanie a navádzanie na spáchanie zločinov proti ľudskosti, mal 90 rokov, keď podal sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva. Tvrdil, že je v rozpore s článkom 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu) Dohovoru ponechávať človeka v jeho veku vo výkone trestu odňatia slobody a že podmienky výkonu trestu odňatia slobody v ústave, v ktorom sa nachádzal, boli nezlučiteľné s jeho extrémne vysokým vekom a zdravotným stavom.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** (zjavne nepodloženú). Nevylúčil možnosť, že za určitých podmienok obmedzovanie osobnej slobody staršej osoby počas dlhšieho [časového] obdobia môže vyvolávať otázniky podľa článku 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu) Dohovoru, ale zdôraznil, že je potrebné zohľadniť konkrétne okolnosti každej jednotlivej veci. Taktiež poznamenal, že žiadny zo zmluvných štátov Dohovoru nemá stanovenú hornú vekovú hranicu pre obmedzenie osobnej slobody. V prejednávanej veci Súd rozhodol, že vzhľadom na celkový zdravotný stav sťažovateľa a podmienky obmedzenia jeho osobnej slobody, zaobchádzanie s ním nedosiahlo [minimálnu] úroveň závažnosti potrebnú na to, aby spadalo do pôsobnosti článku 3 Dohovoru. Hoci mal problémy so srdcom, jeho celkový stav bol v znaleckom posudku opísaný ako *„dobrý"*.

Pozri tiež: ***Priebke proti Taliansku***, rozhodnutie o prijateľnosti z 5. apríla 2001; ***Enea proti Taliansku***, rozsudok (veľkej komory) zo 17. septembra 2009.

Farbtuhs proti Lotyšsku
2. december 2004

Sťažovateľ, ktorý bol v septembri 1999 uznaný za vinného zo zločinov proti ľudskosti a [z trestného činu] genocídia za jeho úlohu pri deportácii a smrti desiatok lotyšských občanov počas obdobia stalinských represií v rokoch 1940 a 1941, namietal, že vzhľadom na svoj vek a fyzickú slabosť a nespôsobilosť lotyšských väzníc zabezpečiť jeho špecifické potreby, pretrvávajúci výkon jeho trestu odňatia slobody predstavoval zaobchádzanie v rozpore s článkom 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru. V roku 2002 vnútroštátne súdy nakoniec upustili od výkonu zvyšku trestu odňatia slobody sťažovateľom potom, ako zistili, okrem iného, že počas pobytu v ústave na výkon trestu odňatia slobody sa u sťažovateľa vyskytli dve ďalšie choroby a že jeho celkový zdravotný stav sa zhoršil. Sťažovateľ bol nasledujúci deň prepustený na slobodu.

Súd rozhodol, že došlo **k porušeniu článku 3** (zákaz ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru. Poznamenal, že sťažovateľ mal 84 rokov, keď mu bol nariadený výkon trestu odňatia slobody, bol ochrnutý a zdravotne postihnutý do takej miery, že väčšinu každodenných úkonov nebol schopný vykonávať bez pomoci. Okrem toho, už v čase, keď bol vzatý do výkonu trestu odňatia slobody trpel viacerými vážnymi chorobami, z ktorých väčšina bola chronická a nevyliečiteľná. Súd je toho názoru, že pokiaľ sa vnútroštátne orgány rozhodli nariadiť výkon trestu odňatia slobody voči takejto osobe, mali osobitne starostlivo zabezpečiť, že podmienky obmedzenia osobnej slobody budú v súlade so špecifickými potrebami vyplývajúcimi zo zdravotného znevýhodnenia osoby vykonávajúcej trest odňatia slobody. So zreteľom na okolnosti prípadu Súd konštatoval, že pretrvávajúce obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa nebolo primerané, vzhľadom na vek, zdravotné postihnutie a zdravotný stav sťažovateľa. Situácia, ktorej bol vystavený, mu nevyhnutne musela spôsobiť trvalú úzkosť a pocit menejcennosti a poníženia, ktoré boli tak silné, že sa rovnali ponižujúcemu zaobchádzaniu. Oddialením upustenia od výkonu trestu odňatia slobody o viac ako rok, napriek tomu, že riaditeľ ústavu na výkon trestu odňatia slobody podal oficiálnu žiadosť o upustenie od výkonu trestu odňatia slobody, podloženú lekárskym posudkom, lotyšské orgány preto nezaobchádzali so sťažovateľom spôsobom, ktorý by bol v súlade s ustanoveniami článku 3 Dohovoru.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Haidn proti Nemecku
13. január 2011

V tejto veci sťažovateľ, ktorý sa narodil v roku 1934, namietal najmä to, že jeho vzatie do preventívnej väzby na dobu neurčitú potom, ako vykonal celý trest odňatia slobody, predstavovalo neľudské a ponižujúce zaobchádzanie.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 3** (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru, pričom dospel k záveru, že v prejednávanej veci nebola dosiahnutá minimálna úroveň závažnosti potrebná pre neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest. Súd nebol presvedčený najmä o tom, že kombinácia pokročilého veku a zhoršujúceho sa (ale nie kritického) zdravotného stavu sťažovateľa bola taká, že by ho priviedla do rozsahu pôsobnosti článku 3 Dohovoru.

Contrada proti Taliansku (č. 2)
11. február 2014

Takmer osemdesiattriročný sťažovateľ najmä tvrdil, že, vzhľadom na jeho vek a zdravotný stav, opakované zamietnutie jeho žiadostí o prerušenie výkonu trestu odňatia slobody alebo o premenu zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia zo strany [príslušných] orgánov, predstavovalo neľudské a ponižujúce zaobchádzanie.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3** (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru. Poznamenal najmä to, že je nepochybné, že sťažovateľ trpel viacerými vážnymi a zložitými zdravotnými ťažkosťami a že všetky lekárske správy a potvrdenia, ktoré boli počas konania príslušným orgánom predložené, zhodne a jednoznačne konštatovali, že jeho zdravotný stav bol nezlučiteľný so spôsobom výkonu trestu odňatia slobody, ktorému bol podrobený. Súd ďalej poznamenal, že žiadosti sťažovateľa o premenu zvyšku trestu odňatia slobody na trest domáceho väzenia bolo vyhovené až v roku 2008, teda až deväť mesiacov od jeho prvej žiadosti. Vzhľadom na lekárske potvrdenia, ktoré mali orgány k dispozícii, na čas, ktorý uplynul, kým bol zvyšok trestu odňatia slobody premenený na trest domáceho väzenia, a na dôvody uvedené v rozhodnutiach o zamietnutí jeho žiadostí Súd dospel k záveru, že pokračujúce obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa bolo nezlučiteľné so zákazom neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania podľa článku 3 Dohovoru.

Prebiehajúce konanie [o sťažnosti]

Hafeez proti Spojenému kráľovstvu ([sťažnosť] č. 14198/20)
Sťažnosť oznámená vláde Spojeného kráľovstva 24. marca 2020

Táto sťažnosť sa týka rizika uloženia trestu odňatia slobody na doživotie bez možnosti podmienečného prepustenia a neprimeraných podmienok pri obmedzovaní osobnej slobody v dôsledku pandémie Covid-19 vo veci vyhostenia šesťdesiatročného muža s viacerými zdravotnými problémami, medzi ktoré patrí cukrovka a astma, do Spojených štátov amerických.

Súd oznámil doručenie sťažnosti vláde Spojeného kráľovstva a položil stranám otázky podľa článku 3 (zákaz neľudského alebo ponižujúceho trestu alebo zaobchádzania) Dohovoru.

POVINNOSŤ VYKONÁVAŤ VOJENSKÚ SLUŽBU

Taştan proti Turecku
4. marec 2008

Sťažovateľ bol do matriky zapísaný v roku 1986 a vo februári 2000 – vo veku 71 rokov – bol povolaný, aby nastúpil na výkon vojenskej služby. Bol nútený podstúpiť vojenský výcvik a zúčastňovať sa tých istých fyzických cvičení ako 20-roční branci. Potom, ako sa jeho zdravotný stav zhoršil, dostal v apríli 2000 potvrdenie o oslobodení od výkonu vojenskej služby. Sťažovateľ namietal najmä to, že bol nútený vykonávať vojenskú službu napriek svojmu veku, pričom tvrdil najmä, že bol vystavený zlému fyzickému aj psychickému zaobchádzaniu.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 3** (zákaz neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania) Dohovoru **v spojení s článkom 13** (právo na účinný prostriedok nápravy). Konštatoval naj-

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

mä, že povolanie sťažovateľa na výkon vojenskej služby a jeho ponechanie vo výkone vojenskej služby, nútiac ho zúčastňovať sa výcviku určeného pre oveľa mladších brancov, ako je on sám, bola obzvlášť ťaživá skúsenosť a ovplyvnila jeho dôstojnosť. Spôsobilo mu to utrpenie presahujúce utrpenie, ktoré by každému inému mužovi spôsobila povinnosť vykonávať vojenskú službu, a samo osebe viedlo k ponižujúcemu zaobchádzaniu v zmysle článku 3.

ZÁKAZ OTROCTVA A NÚTENEJ PRÁCE (ČLÁNOK 4 DOHOVORU)

Meier proti Švajčiarsku
9. február 2016

Táto vec sa týkala požiadavky, aby osoba vo výkone trestu odňatia slobody pracovala aj po dosiahnutí dôchodkového veku. Sťažovateľ najmä tvrdil, že došlo k porušeniu jeho práva, aby od neho nebolo vyžadované vykonávanie nútených alebo povinných prác.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 4 ods. 2** (zákaz nútenej práce) Dohovoru. Poznamenal najmä, že medzi členskými štátmi Rady Európy neexistuje konsenzus ohľadom povinnej práce vo výkone trestu odňatia slobody pre osoby po dovŕšení dôchodkového veku. Preto zdôraznil, že na jednej strane švajčiarske orgány disponovali značnou mierou voľnej úvahy a na strane druhej, z článku 4 Dohovoru nie je možné vyvodiť absolútny zákaz [nútenej práce vyžadovanej od starších osôb vo výkone trestu odňatia slobody]. Povinná práca vykonávaná sťažovateľom počas trvania výkonu trestu odňatia slobody by sa preto mohla považovať za *„prácu bežne požadovanú počas výkonu trestu odňatia slobody“* na účely článku 4 Dohovoru. V dôsledku toho nepredstavovala „nútené alebo povinné práce“ v zmysle tohto článku.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

PRÁVO NA SLOBODU A BEZPEČNOSŤ (ČLÁNOK 5 DOHOVORU)

H. M. proti Švajčiarsku ([sťažnosť] č. 39187/98)

26. február 2002

Sťažovateľka, ktorá sa narodila v roku 1912, namietala, že jej osobná sloboda bola nezákonne obmedzená tým, že bola umiestnená do zariadenia sociálnych služieb z dôvodu zanedbania starostlivosti. Ona v tejto súvislosti uviedla, že Dohovor uvádzal len „tuláctvo“ a nie zanedbávanie starostlivosti ako dôvod pozbavenia slobody. Sťažuje sa, že pozbavenie jej slobody bolo nezákonné.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 5 ods. 1** (právo na slobodu a bezpečnosť) Dohovoru, konštatujúc, že za okolností daných v prejednávanej veci umiestnenie sťažovateľky do zariadenia sociálnych služieb neviedlo k pozbaveniu slobody v zmysle článku 5 ods. 1, ale bolo zodpovedným opatrením, ktoré príslušné orgány prijali v záujme sťažovateľky, aby jej poskytli potrebnú zdravotnú starostlivosť a uspokojivé podmienky na život a hygienické štandardy. Súd najmä poznamenal, že sťažovateľke bola ponúknutá možnosť, aby jej starostlivosť bola poskytovaná v jej vlastnom dome, ona a jej syn však odmietli spolupracovať. Následne sa jej podmienky na život zhoršili do takej miery, že sa orgány rozhodli konať. Odvolacia komisia dôkladne preskúmala okolnosti prípadu a rozhodla, že dotknuté zariadenie sociálnych služieb, ktoré sa nachádzalo v lokalite, ktorá je sťažovateľke známa, jej mohlo poskytnúť potrebnú starostlivosť. Sťažovateľka počas pobytu v zariadení sociálnych služieb tiež mohla udržiavať sociálny kontakt s vonkajším svetom. Súd ďalej poznamenal že po presťahovaní do zariadenia sociálnych služieb sťažovateľka súhlasila, že tam zostane.

Vasilevová proti Dánsku

25. september 2003

Sťažovateľka, 67-ročná žena s nepriaznivým zdravotným stavom, mala v autobuse nezhody s revízorom, ktorý ju obvinil, že cestovala bez platného cestovného lístka. Bola privolaná polícia a [sťažovateľka] bola zadržaná z dôvodu, že na základe žiadosti polície neuviedla svoje meno, adresu a dátum narodenia. Bola predvedená na policajnú stanicu, kde bola držaná od 21:30 hod. do 11:00 nasledujúceho dňa, potom, ako sa identifikovala. Následne po prepustení skolabovala a bola tri dni hospitalizovaná s vysokým krvným tlakom. Sťažovala sa, že jej osobná sloboda bola nezákonne obmedzená.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 5 ods. 1** (právo na slobodu a bezpečnosť) Dohovoru, pričom dospel k záveru, že orgánom sa nepodarilo dosiahnuť spravodlivú rovnováhu medzi právom na slobodu a potrebou zabezpečiť splnenie povinnosti stanovenej zákonom. Zadržanie bolo nepochybne v súlade so Zákonom o výkone spravodlivosti, ktorý ukladal každej [fyzickej] osobe povinnosť uviesť na žiadosť polície svoje meno, adresu a dátum narodenia, a smerovalo k zabezpečeniu splnenia tejto povinnosti. Súd tiež uznal, že pre políciu je kľúčové, aby pri vykonávaní svojich povinností bola schopná identifikovať občanov, a rovnako [bolo] legitímne pre dopravné podniky, aby v prípade sporov o platnosť lístka na autobus privolali políciu. Pokiaľ však ide o dĺžku zadržania, sťažovateľkino pozbavenie slobody na [dobu] trinásť a pol hodiny bolo dlhšie, ako bolo nevyhnutné a nebolo primerané účelu jej zadržania, berúc do úvahy, že pokusy o zistenie jej totožnosti neboli realizované počas celej doby zadržania. Sťažovateľku navyše nenavštívil lekár, čo by bolo opodstatnené vzhľadom na jej pokročilý vek a mohlo tiež slúžiť na prekonanie viaznucej komunikácie medzi ňou a políciou.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

PRÁVO NA SPRAVODLIVÉ SÚDNE KONANIE (ČLÁNOK 6 DOHOVORU)

ÚDAJNE NEPRIMERANÁ DĹŽKA KONANIA

Süssmann proti Nemecku
16. september 1998

Sťažovateľ, ktorý sa narodil v roku 1916, namietal dĺžku konania na Spolkovom ústavnom súde, ktoré sa týkalo zníženia jeho doplnkového dôchodku.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru v súvislosti s dĺžkou konania. Poznamenal, že to, čo bolo v konaní v stávke pre sťažovateľa, bolo nepochybne podstatným hľadiskom: jeho doplnkový dôchodok bol znížený a vzhľadom na jeho vek bolo konanie na Spolkovom ústavnom súde pre neho nesporne významné. Napriek tomu, zmeny v systéme doplnkových dôchodkov nespôsobili sťažovateľovi ujmu v takom rozsahu, aby dotknutému súdu vznikla povinnosť zaoberať sa jeho vecou ako osobitne naliehavou, ako je to v prípade niektorých typov sporov.

Jablonská proti Poľsku
9. marec 2004

Osemdesiatjedenročná sťažovateľka namietala, že dĺžka konania týkajúceho sa neplatnosti notárskej zápisnice prekročila primeranú lehotu. Tvrdila najmä, že napriek jej veľmi vysokému veku a skutočnosti, že každé dostavenie sa na krajský súd bolo pre ňu spojené s dlhým a únavným cestovaním, zúčastňovala sa na pojednávaniach a predkladala dôkazy vždy, keď to bolo potrebné, a nikdy nespôsobila žiadne neprimerané prieťahy.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru v súvislosti s dĺžkou konania, pričom zvlášť zohľadnil skutočnosť, že vzhľadom na vysoký vek sťažovateľky – v čase začatia konania mala už 71 rokov – mali poľské súdy vybavovaniu jej veci venovať osobitnú pozornosť.

KONANIE O POZBAVENÍ SPÔSOBILOSTI NA PRÁVNE ÚKONY

X a Y proti Chorvátsku ([sťažnosť] č. 5193/09)
3. november 2011

Táto vec sa týkala konania, ktoré iniciovali [orgány poskytujúce] sociálne služby, vo veci pozbavenia matky a dcéry ich spôsobilosti na právne úkony. Prvá sťažovateľka, ktorá sa narodila v roku 1923, bola pripútaná na lôžko a existovalo podozrenie, že trpí demenciou. Najskôr jej bol ustanovený opatrovník v júli 2006 a v auguste 2008 bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Tvrdila, že toto konanie nebolo spravodlivé, keďže o ňom nebola informovaná, a preto nebola vypočutá sudcom a nemala možnosť predkladať dôkazy.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru vo vzťahu k prvej sťažovateľke, pričom konštatoval, že v konaní, ktorého výsledné rozhodnutie nepriaznivo ovplyvnilo jej súkromný život, jej neboli poskytnuté primerané procesné záruky. Berúc do úvahy najmä dôvody rozhodnutia uvedené vnútroštátnym súdom, Súd si nemohol nevšimnúť, že štátne orgány mali okrem pozbavenia spôsobilosti na právne úkony k dispozícii aj menej invazívne opatrenia na zabezpečenie riadnej starostlivosti o starších a chorých.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

PRÁVO NA REŠPEKTOVANIE SÚKROMNÉHO A RODINNÉHO ŽIVOTA (ČLÁNOK 8 DOHOVORU)

ASISTOVANÁ SAMOVRAŽDA

Grossová proti Švajčiarsku
30. september 2014 (veľká komora)

Táto vec sa týkala sťažnosti staršej ženy – ktorá si želala ukončiť svoj život, ale netrpela žiadnou diagnostikovanou chorobou – na to, že nedokázala získať povolenie švajčiarskych úradov, aby jej bola poskytnutá smrteľná dávka liekov za účelom spáchania samovraždy. Sťažovateľka namietala, že švajčiarske úrady porušili článok 8 (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru tým, že jej odopreli právo rozhodnúť, akým spôsobom a kedy sa jej život skončí.

V tejto veci komora Súdu rozsudkom zo 14. mája 2013 väčšinou [hlasov] rozhodla, že došlo k porušeniu článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného života) Dohovoru. Konštatovala najmä, že švajčiarske právo nebolo dostatočne jasné, pokiaľ ide o to, kedy je asistovaná samovražda dovolená.

Vec bola následne na žiadosť švajčiarskej vlády predložená veľkej komore.

V januári 2014 švajčiarska vláda informovala Súd, že sa dozvedela, že sťažovateľka zomrela v novembri 2011.

Rozsudkom veľkej komory zo dňa 30. septembra 2014 Súd väčšinou [hlasov] vyhlásil sťažnosť za neprijateľnú. Dospel k záveru, že sťažovateľka mala v úmysle uviesť Súd do omylu vo veci týkajúcej sa samotnej podstaty jej sťažnosti. Urobila najmä špeciálne opatrenia, aby zabránila sprístupneniu informácie o jej smrti jej právnemu zástupcovi, a tým aj Súdu, aby tak zabránila zastaveniu konania Súdom. Súd preto konštatoval, že jej konanie predstavovalo zneužitie práva podať individuálnu sťažnosť (článok 35 ods. 3 písm. a) a ods. 4 Dohovoru). V dôsledku tohto rozsudku už nie sú závery komory obsiahnuté v rozsudku zo 14. mája 2013, ktorý nenadobudol právoplatnosť, z právneho hľadiska platné.

PRÍSPEVKY NA STAROSTLIVOSŤ A OSOBNÚ ASISTENCIU

McDonaldová proti Spojenému kráľovstvu
20. máj 2014

Táto vec sa týkala 71-ročnej staršej dámy s výrazne obmedzenou mobilitou, ktorá sa sťažovala, že miestny orgán znížil sumu určenú na týždennú starostlivosť o ňu. Rozhodnutie miestneho orgánu o znížení [sumy na starostlivosť] bolo založené na tom, že jej nočnú potrebu použitia toalety by bolo možné uspokojiť poskytovaním inkontinenčných vložiek a absorpčných plachiet namiesto nočného opatrovateľa, ktorý by jej pomáhal pri používaní toaletného kresla. Sťažovateľka tvrdila, že rozhodnutie znížiť jej príspevok na starostlivosť na základe toho, že v noci môže používať inkontinenčné vložky, hoci inkontinenciou netrpela, predstavovalo neodôvodnený a neprimeraný zásah do jej práva na rešpektovanie súkromného života a vystavilo ju značnej nedôstojnosti.

Súd dospel k záveru, že rozhodnutie o znížení sumy určenej na starostlivosť o sťažovateľku zasiahlo do jej práva na rešpektovanie rodinného a súkromného života, keďže vyžadovalo, aby používala inkontinenčné vložky, hoci v skutočnosti inkontinenciou netrpela. Rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru v období od 21. novembra 2008 do 4. novembra 2009, pretože zásah do práv sťažovateľky počas tohto obdobia nebol v súlade s vnútroštátnym zákonom.

Súd ďalej vyhlásil **za neprijateľnú** (zjavne nepodloženú) sťažnosť sťažovateľky týkajúcu sa obdobia po 4. novembri 2009, pretože štát disponoval značnou mierou voľnej úvahy, pokiaľ ide o rozhodnutie o prideľovaní obmedzených zdrojov, a preto zásah do práv sťažovateľky bol *„nevyhnutný v demokratickej spoločnosti"*.

Jivan proti Rumunsku
8. február 2022

V roku 2017 sťažovateľovi, narodenému v roku 1930, ktorý už trpel niekoľkými údajne vysiľujúcimi zdravotnými ťažkosťami, bola amputovaná noha. Vec sa týkala súdneho rozhodnutia, podľa ktorého bol len stredne ťažko zdravotne postihnutý, nie ťažko zdravotne postihnutý. Sťažovateľ namie-

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

tal najmä to, že rozhodnutím rumunských orgánov a následným odopretím pomoci sa dostal do nútenej izolácie, a že súvisiace konania boli príliš dlhé, najmä pre niekoho v jeho veku.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného života) Dohovoru, pričom dospel k záveru, že rumunské orgány neurobili to, čo bolo za okolností prípadu primerané, aby sťažovateľovi, staršej zdravotne postihnutej osobe, poskytli účinnú ochranu jeho práva na rešpektovanie súkromného života, v dôsledku čoho nezabezpečili spravodlivú rovnováhu, ktorú vyžaduje článok 8. Súd najmä poznamenal, že sa javí, že v rámci namietaných vnútroštátnych posúdení právo sťažovateľa na samostatnosť a rešpektovanie jeho dôstojnosti neboli brané do úvahy. Ani jeho podmienky na život a absencia systému podpory neboli v týchto rozhodnutiach spomenuté. Okrem toho orgány nezohľadnili vek sťažovateľa, ani skutočnosť, že prišiel o nohu vo veku osemdesiatpäť rokov. Dôsledky, ktoré takáto drastická zmena musela mať na život starého človeka, taktiež neboli uvedené vo vnútroštátnych posúdeniach. V dôsledku týchto rozhodnutí sťažovateľa ponechali odkázaného samého na seba a orgány mu neponúkli žiadne alternatívne praktické riešenia, ktoré by mu zabezpečili stálu podporu, ktorú potreboval.

RODOVÁ IDENTITA

Grantová proti Spojenému kráľovstvu
23. máj 2006

Sťažovateľka, 68-ročná transsexuálka po operácii muža na ženu, namietala, že zmena jej pohlavia nebola právne uznaná a bolo jej odmietnuté vyplácanie starobného dôchodku vo veku platnom pre ostatné ženy (60). Jej žiadosť bola odmietnutá z dôvodu, že nárok na štátny dôchodok jej vznikne až po dosiahnutí veku 65 rokov, čo je dôchodkový vek platný pre mužov. Odvolala sa, bez úspechu. V roku 2002 požiadala o obnovu konania na základe rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 11. júla 2002 vo veci *Christine Goodwinová proti Spojenému kráľovstvu*. [1] Dňa 5. septembra 2002 jej ministerstvo práce a dôchodkov odmietlo priznať štátny dôchodok na základe rozsudku [vo veci] *Christine Goodwinová*. V decembri 2002, keď sťažovateľka dosiahla vek 65 rokov, jej začali vyplácať dôchodok.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného života) Dohovoru. Hoci postavenie sťažovateľky ako poškodenej zaniklo nadobudnutím účinnosti zákona o uznávaní rodovej príslušnosti z roku 2004, ktorý jej na vnútroštátnej úrovni poskytol prostriedky na získanie právneho uznania, mohla sa domáhať postavenia poškodenej z dôvodu nedostatku právneho uznania od okamihu, keď jej po rozsudku [vo veci] *Christine Goodwinová* britské orgány odmietli priznať nárok, a to od 5. septembra 2002.

Schlumpfová proti Švajčiarsku
8. január 2009

Táto vec sa týkala skutočnosti, že zdravotná poisťovňa odmietla uhradiť náklady operácie vykonanej za účelom zmeny pohlavia sťažovateľky z dôvodu, že [sťažovateľka] nedodržala dvojročnú čakaciu lehotu, ktorú vyžaduje judikatúra Spolkového súdu pre poistné veci ako podmienku úhrady nákladov takejto operácie. Sťažovateľka uviedla, že psychické utrpenie spôsobené jej poruchou rodovej identity siaha až do jej detstva a opakovane ju priviedlo na pokraj samovraždy. Napriek všetkému, a hoci vo veku približne 40 rokov si už bola istá, že je transsexuálkou, prijala povinnosti manžela a otca, kým jej deti nevyrástli, a kým jej manželka v roku 2002 nezomrela na rakovinu.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru. Okrem iného bol toho názoru, že obdobie dvoch rokov, najmä v sťažovateľkinom veku 67 rokov, mohlo ovplyvniť jej rozhodnutie, či podstúpi operáciu, a tým narušiť jej slobodu určiť si svoju rodovú identitu. Vzhľadom na veľmi špecifickú situáciu sťažovateľky a na obmedzený priestor na voľnú úvahu žalovaného štátu vo vzťahu k otázke týkajúcej sa jedného z najintímnejších aspektov súkromného života Súd dospel k záveru, že nebola dosiahnutá spravodlivá rovnováha medzi záujmami poisťovne a záujmami sťažovateľky.

Súd ďalej rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru, pokiaľ ide o absenciu verejného pojednávania a odmietnutie vypočutia znalca zo strany Spolkového súdu pre poistné veci.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

EMISIE SKLENÍKOVÝCH PLYNOV

Prebiehajúce konanie [o sťažnosti]

Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ďalší proti Švajčiarsku ([sťažnosť] č. 53600/20)
Sťažnosť oznámená švajčiarskej vláde 17. marca 2021

Pozri vyššie v časti Právo na život (článok 2 Dohovoru).

PODROBENIE VÝKONU DOHĽADU A PRÁVO NA REŠPEKTOVANIE SÚKROMNÉHO ŽIVOTA

M. K. proti Luxembursku ([sťažnosť] č. 51746/18)
18. máj 2021

Vo vzťahu k sťažovateľke v tejto veci, staršej a zraniteľnej osobe, luxemburské súdy nariadili, výkon ochranného dohľadu (jednoduchej kurately) z dôvodu jej prehnaných výdavkov, čo je [právny] pojem vykladaný odkazom na právnu úpravu bývalého francúzskeho občianskeho zákonníka. Ona považovala nariadenie výkonu ochranného dohľadu nad jej osobou za zásah do jej práva na rešpektovanie súkromného života.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného života) Dohovoru. V prvom rade poznamenal, že zásah do sťažovateľkinho súkromného života, konkrétne rozhodnutie o nariadení ochranného dohľadu vo vzťahu k sťažovateľke, bolo *„v súlade so zákonom"*. Okrem toho zásah sledoval legitímne ciele hospodárskeho prospechu krajiny a ochrany sťažovateľky. Nakoniec, Súd konštatoval, že zásah, ktorý bol v konečnom dôsledku minimálny zo škály možných opatrení, bol primeraný a vhodný vzhľadom na individuálne okolnosti sťažovateľky, a súčasne aj v súlade s legitímnym cieľom ochrany jej blahobytu v širšom zmysle slova. Zásah teda zostal v rozsahu voľnej úvahy, ktorú v prejednávanom prípade mali súdne orgány k dispozícii. V tejto súvislosti Súd najmä poznamenal, že súdne orgány sa snažili dosiahnuť rovnováhu medzi rešpektovaním dôstojnosti sťažovateľky a jej práva na sebaurčenie a potrebou chrániť ju a zabezpečiť jej záujmy vzhľadom na jej zraniteľnosť, ktorú podľa svojho presvedčenia identifikovali na základe toho, že sa javilo, že [sťažovateľka] si nebola vedomá predmetu a rozsahu dôležitých rozhodnutí prijatých v jej mene.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

SLOBODA PREJAVU (ČLÁNOK 10 DOHOVORU)

Heinischová proti Nemecku
21. júl 2011

Táto vec sa týkala skončenia pracovného pomeru zdravotnej sestry starajúcej sa o geriatrických pacientov potom, čo podala trestné oznámenie na svojho zamestnávateľa, v ktorom uviedla nedostatky v poskytovanej starostlivosti. Sťažovateľka namietala, že skončením jej pracovného pomeru a odmietnutím jej žiadosti, aby zamestnávateľovi bolo nariadené, aby ju naďalej zamestnával, zo strany súdu, došlo k porušeniu článku 10 (sloboda prejavu) Dohovoru.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 10** (sloboda prejavu) Dohovoru, pričom zistil, že skončenie pracovného pomeru sťažovateľky bez výpovednej lehoty bolo neprimerané a vnútroštátne súdy nezabezpečili spravodlivú rovnováhu medzi potrebou chrániť dobré meno zamestnávateľa a potrebou chrániť právo sťažovateľky na slobodu prejavu. Súd najmä poznamenal, že vzhľadom na osobitnú zraniteľnosť starších pacientov a potrebu predchádzať zlému zaobchádzaniu boli informácie, ktoré [sťažovateľka] odkryla, nepochybne vo verejnom záujme. Okrem toho záujem na tom, aby verejnosť bola informovaná o nedostatkoch v poskytovaní starostlivosti starším osobám v zariadení prevádzkovanom štátom vlastnenou spoločnosťou, bol natoľko dôležitý, že prevážil nad záujmom na ochranu dobrej povesti a obchodných záujmov spoločnosti. Nakoniec, táto sankcia mala nielen negatívny vplyv na kariéru sťažovateľky, ale mohla mať aj vážny zmrazujúci účinok na ostatných zamestnancov spoločnosti, ako aj na zamestnancov zariadení opatrovateľskej služby vo všeobecnosti, a tak odrádzať od podávania upozornení v oblasti, v ktorej pacienti často nie sú schopní brániť svoje vlastné práva, a v ktorej by sa príslušníci opatrovateľského personálu ako prví dozvedeli o nedostatkoch v poskytovaní starostlivosti.

Tešićová proti Srbsku
11. február 2014

V roku 2006 bola sťažovateľka, dôchodkyňa trpiaca rôznymi chorobami, uznaná za vinnú z [trestného činu] ohovárania svojho advokáta a bolo jej nariadené zaplatiť 300 000 dinárov ako náhradu škody spolu s úrokmi z omeškania a trovami konania vo výške 94 120 dinárov (čo spolu zodpovedá približne 4 900 eurám). V júli 2009 mestský súd vydal exekučný príkaz, ktorým nariadil, aby dve tretiny dôchodku sťažovateľky boli každý mesiac prevedené na bankový účet advokáta, až kým priznané sumy nebudú zaplatené v plnej výške. Po týchto zrážkach zostalo sťažovateľke na živobytie približne 60 eur mesačne.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 10** (sloboda prejavu) Dohovoru. Poznamenal najmä, že škoda a trovy konania, ktoré mala sťažovateľka nahradiť sa rovnali celkovo viac ako 60 % jej mesačného dôchodku. Navyše, nebolo možné povedať, že by sťažovateľkino vyjadrenie na adresu jej bývalého právneho zástupcu bolo len bezdôvodným osobným útokom. Okrem toho, čo je najmarkantnejšie, mestský súd vydal exekučný príkaz, ktorým nariadil, aby dve tretiny dôchodku sťažovateľky každý mesiac boli poukazované na bankový účet jej advokáta, napriek tomu, že platné právo to stanovovalo ako maximálnu možnú sumu, ktorú možno zrážať, čím zjavne ponechávalo priestor pre diferencovanejší prístup. Do 30. júna 2013 sťažovateľka zaplatila celkovo približne 4 350 eur, ale s dovtedy splatnými a budúcimi úrokmi by musela v platbách pokračovať ešte približne dva roky. V máji 2012 jej mesačný dôchodok bol približne 170 eur, takže po zrážkach jej zostalo približne 60 eur na živobytie a kúpu liekov na jeden mesiac, ktoré si pri cene približne 44 eur už nemohla dovoliť. Súd konštatoval, že táto situácia bola mimoriadne chúlostivá pre staršiu osobu trpiacu viacerými vážnymi ochoreniami. Preto, hoci namietané opatrenia boli stanovené zákonom a boli prijaté s legitímnym cieľom, konkrétne na ochranu dobrej povesti iného, tento zásah do práva sťažovateľky na slobodu prejavu nebol *„nevyhnutný v demokratickej spoločnosti"*.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

PRÁVO UZAVRIEŤ MANŽELSTVO (ČLÁNOK 12 DOHOVORU)

Delecolle proti Francúzsku
25. október 2018

Táto vec sa týkala práva staršej osoby, vo vzťahu ku ktorej bol nariadený ochranný dohľad, uzavrieť manželstvo bez súhlasu svojho opatrovníka alebo opatrovníckeho sudcu.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 12** (právo uzavrieť manželstvo) Dohovoru. Rozhodol najmä, že akékoľvek obmedzenia práva uzavrieť manželstvo, ktoré vyplývajú z vnútroštátnych právnych predpisov zmluvných štátov nemôžu toto právo obmedziť takým spôsobom, že by narušili samotnú jeho podstatu. Bol však toho názoru, že obmedzenie práva sťažovateľa uzavrieť manželstvo nebolo svojvoľné ani neprimerané.

ZÁKAZ DISKRIMINÁCIE (ČLÁNOK 14 DOHOVORU) A VŠEOBECNÝ ZÁKAZ DISKRIMINÁCIE (ČLÁNOK 1 PROTOKOLU Č. 12 K DOHOVORU)

Burdenové proti Spojenému kráľovstvu
29. apríl 2008 (veľká komora)

Sťažovateľky, obe osemdesiatničky, boli slobodné sestry, ktoré celý život žili spolu, ostatných 30 rokov v dome postavenom na pozemku, ktorý zdedili po svojich rodičoch. Každá zo sestier spísala závet, v ktorom celý svoj majetok odkázala druhej sestre. Sťažovateľky namietali, že keď jedna z nich zomrie, pozostalá bude čeliť povinnosti zaplatiť vysokú daň z dedičstva, na rozdiel od pozostalých z manželstva alebo civilného partnerského zväzku.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 14** (zákaz diskriminácie) Dohovoru **v spojení s článkom 1** (ochrana majetku) **protokolu č. 1 k Dohovoru**, pričom konštatoval, že sťažovateľky ako spolužijúce sestry nemožno na účely článku 14 porovnávať s manželským párom alebo párom podľa zákona o civilnom partnerstve. Súd najmä poznamenal, že tak ako nemožno analogicky porovnávať manželské páry a páry podľa zákona o civilom partnerstve na jednej strane, s heterosexuálnymi alebo homosexuálnymi pármi, ktoré sa rozhodli žiť spolu, ale nestali sa manželmi alebo partnermi v civilnom zväzku, na druhej strane, absencia takejto právne záväznej dohody medzi sťažovateľkami spôsobila, že ich vzťah a spolužitie sa napriek jeho dlhému trvaniu zásadne líšili od vzťahu manželského alebo partnermi v civilnom zväzku. Na tento názor nemala vplyv skutočnosť, že členské štáty prijali rôzne pravidlá dedenia pokiaľ ide pozostalých po manželovi, po partnerovi v civilnom zväzku a po osobách v blízkom rodinnom vzťahu a podobne prijali rôzne politiky, pokiaľ ide o oslobodenie od dedičskej dane pre rôzne kategórie pozostalých; štáty v zásade naďalej môžu slobodne vytvárať rôzne pravidlá v oblasti daňovej politiky.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Carsonová a ďalší proti Spojenému kráľovstvu
16. marec 2010 (veľká komora)

Táto vec sa týkala údajne diskriminačných pravidiel upravujúcich nárok na valorizáciu štátneho dôchodku. Podľa týchto pravidiel boli dôchodky valorizované iba ak mal príjemca obvyklý pobyt v Spojenom kráľovstve alebo v krajine, ktorá má so Spojeným kráľovstvom recipročnú dohodu o valorizovaní dôchodkov. Tí [príjemcovia] s pobytom v ostatných krajinách naďalej poberali základný štátny dôchodok, ten však bol zmrazený vo výške splatnej v deň ich odchodu zo Spojeného kráľovstva. Trinásť sťažovateľov (vo veku od 65 do 92 [rokov]) strávilo väčšinu svojho pracovného života v Spojenom kráľovstve, pričom platili poistné do Národného fondu poistenia v plnej výške, predtým ako emigrovali alebo sa vrátili do Južnej Afriky, Austrálie alebo Kanady, z ktorých žiadna nemala recipročnú dohodu so Spojeným kráľovstvom o valorizácií dôchodkov. Ich dôchodky boli preto zmrazené vo výške splatnej v deň ich odchodu. Prvá sťažovateľka to považovala za neodôvodnené rozdielne zaobchádzanie, a preto sa domáhala súdneho preskúmania rozhodnutia o nevalorizovaní jej dôchodku. Jej žaloba však bola v roku 2002 zamietnutá a nakoniec v roku 2005 bola zamietnutá v dovolacom konaní pred Snemovňou lordov.

Súd rozhodol, že **nedošlo k porušeniu článku 14** (zákaz diskriminácie) Dohovoru **v spojení s článkom 1** (ochrana majetku) **protokolu č. 1** k Dohovoru. Konštatoval najmä, že hlavný argument sťažovateľov, že boli v relevantne podobnej situácii ako dôchodcovia, ktorí poberali valorizované dôchodky, pretože pracovali v Spojenom kráľovstve a platili povinné poistné do Fondu národného poistenia, bol nesprávny. Okrem toho, pokiaľ ide o porovnanie s dôchodcami žijúcimi v Spojenom kráľovstve, treba pripomenúť, že systém sociálneho zabezpečenia má v podstate národný charakter a jeho cieľom je zabezpečiť tamojším obyvateľom určitú minimálnu životnú úroveň. Súd sa napokon nedomnieval ani, že sťažovatelia sú v relevantne podobnom postavení ako dôchodcovia žijúci v krajinách, s ktorými Spojené kráľovstvo uzavrelo bilaterálnu dohodu zabezpečujúcu valorizáciu dôchodku.

Prebiehajúce konanie [o sťažnosti]

Taipale proti Fínsku ([sťažnosť] č. 5855/18) a Tulokas proti Fínsku ([sťažnosť] č. 5854/18)
Sťažnosti oznámené fínskej vláde 12. júla 2018

Tieto sťažnosti sa týkajú vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré v určitých situáciách stanovujú vyššie zdanenie dôchodkových príjmov, ako príjmov zo zárobkovej činnosti.

Súd oznámil [podanie] sťažností fínskej vláde a položil stranám otázky podľa článkov 13 (právo na účinný prostriedok nápravy) a 14 (zákaz diskriminácie) Dohovoru a článku 1 (všeobecný zákaz diskriminácie) protokolu č. 12 k Dohovoru.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

SPRAVODLIVÉ ZADOSŤUČINENIE (ČLÁNOK 41 DOHOVORU)

Georgel a Georgeta Stoicescuoví proti Rumunsku

26. júl 2011

V roku 2000 sťažovateľka, v tom čase sedemdesiatjedenročná, bola napadnutá, uhryznutá a zvalená na zem svorkou túlavých psov v obytnej štvrti Bukurešti. Po tomto incidente začala trpieť amnéziou a bolesťami ramien a stehien a mala ťažkosti s chôdzou. Žila v neustálom stave úzkosti a nikdy nevychádzala z domu zo strachu z ďalšieho útoku. Do roku 2003 sa stala úplne imobilnou. Jej manžel a dedič pokračovali v konaní po jej smrti v decembri 2007.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 8** (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) Dohovoru, pričom dospel k záveru, že za konkrétnych okolností prípadu neprijatím dostatočných opatrení na riešenie problému s túlavými psami a neposkytnutím primeraného odškodnenia sťažovateľke za jej zranenia, orgány nenaplnili svoj pozitívny záväzok zabezpečiť rešpektovanie jej súkromného života.

Súd ďalej rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 6 ods. 1** (právo na spravodlivé súdne konanie) Dohovoru, keďže sťažovateľke bola odopretá jasná, praktická možnosť domáhať sa náhrady škody za útok na súde, a preto nemohla účinne uplatniť právo na prístup k súdu.

Napokon, pokiaľ ide o sumu, ktorá má byť priznaná v prejednávanej veci v súvislosti s ujmou, podľa **článku 41** (spravodlivé zadosťučinenie) Dohovoru, Súd poznamenal, že pri posudzovaní utrpenia, ktoré musela sťažovateľka zažívať, bolo potrebné zohľadniť aj jej ťažkú finančnú situáciu, pokročilý vek a zhoršujúci sa zdravotný stav a skutočnosť, že dva a pol roka po incidente nemohla využívať bezplatnú lekársku pomoc a lieky.

OCHRANA MAJETKU (ČLÁNOK 1 PROTOKOLU Č. 1 K DOHOVORU)

Klaus a Iouri Kiladze proti Gruzínsku

2. február 2010

Sťažovateľmi boli dvaja bratia narodení v rokoch 1926 a 1928, ktorým bolo priznané postavenie obete sovietskych politických represií. V roku 1998 podali žalobu o náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy na základe zákona o uznaní postavenia obete a o opatreniach v oblasti sociálneho zabezpečenia osôb, ktoré boli vystavené politickej represii (ďalej len „zákon z roku 1997“). Namietali *„dieru v zákone“*, v dôsledku ktorej im boli odopreté ich majetkové práva podľa predmetného zákona.

Súd rozhodol, že došlo k **porušeniu článku 1** (ochrana majetku) **protokolu č. 1** k Dohovoru, keďže sa domnieval, že úplná nečinnosť počas obdobia niekoľkých rokov, ktorú možno pripísať [na vrub] štátu a ktorá sťažovateľov obrala o možnosť účinného uplatnenia ich práva na náhradu nemajetkovej ujmy v primeranej lehote, na nich uvalila neprimerané a nadmerné bremeno, ktoré nemožno odôvodniť údajným sledovaním legitímneho všeobecného záujmu zo strany orgánov v prejednávanej veci. Súd najmä zistil, že gruzínsky štát zjavne stále nebol ochotný pristúpiť k posudzovaniu tejto otázky a začať vo veci konať, čím starších sťažovateľov pripravil o akúkoľvek vyhliadku na to, že by za svojho života mohli mať prospech z práv, ktoré im prislúchajú podľa § 9 zákona z roku 1997.

Podľa **článku 46** (záväznosť a vykonávanie rozsudkov) Dohovoru, berúc na vedomie, že otázka medzery v legislatíve, na ktorú táto sťažnosť poukázala, sa netýkala len sťažovateľov a že táto situácia by mohla viesť k početným sťažnostiam [podaným] na Súd, Súd ďalej rozhodol, že v rámci výkonávania rozsudku je na vnútroštátnej úrovni potrebné prijať všeobecné opatrenia. Preto bolo potrebné, aby orgány urýchlene prijali legislatívne, administratívne a rozpočtové opatrenia, aby osoby, na ktoré sa vzťahuje § 9 zákona z 11. decembra 1997 mohli účinne využívať práva zaručené týmto ustanovením.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Da Conceição Mateus proti Portugalsku a Santos Januário proti Portugalsku
8. október 2013 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Tieto veci sa týkali zníženia dôchodkov poberaných sťažovateľmi z verejných prostriedkov, ku ktorému došlo v roku 2012 v dôsledku zníženia portugalských vládnych výdavkov. Sťažovatelia, narodení v roku 1939, resp. 1940, namietali dôsledky, ktoré malo zníženie ich dôchodkov na ich finančnú situáciu a podmienky na život.

Súd preskúmal zlučiteľnosť zníženia dôchodkov sťažovateľov s článkom 1 (ochrana majetku) protokolu č. 1 k Dohovoru. Sťažnosti vyhlásil za **neprijateľné** (zjavne nepodložené). Súd najmä konštatoval, že zníženie dôchodkov bolo primeraným obmedzením práva sťažovateľov na ochranu majetku. Vzhľadom na výnimočné finančné problémy, ktorým Portugalsko v tom čase čelilo, a vzhľadom na obmedzenú a dočasnú povahu zníženia dôchodkov, portugalská vláda zabezpečila spravodlivú rovnováhu medzi všeobecným verejným záujmom a ochranou individuálneho práva sťažovateľov na vyplácanie dôchodkov.

Mauriellová proti Taliansku
13. september 2016 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Táto vec sa týkala skutočnosti, že poistné na starobné dôchodkové poistenie, ktoré sťažovateľka platila počas svojej desaťročnej kariéry, nebolo refundované, keďže nesplnila podmienky na priznanie nároku na dôchodok štátneho zamestnanca, pretože neplatila poistné po dobu 15 rokov, ako sa vyžaduje podľa vnútroštátneho práva. Sťažovateľka namietala, že ju obrali o celé poistné, ktoré jej bolo zrážané z príjmu počas jej kariéry, a že jej nebola vyplatená zodpovedajúca suma vo forme starobného dôchodku alebo paušálnej sumy.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** z dôvodu jej zjavnej nepodloženosti. Poznamenal najmä, že povinnosť platiť poistné na starobné dôchodkové poistenie predstavovala zásah do práva sťažovateľky na pokojné užívanie jej majetku, ale rozhodol, že [zásah] bol stanovený zákonom. Súd však konštatoval, že tento zásah nepredstavoval neprimeraný zásah do práva sťažovateľky na pokojné užívanie majetku, pričom mal na zreteli, že štáty majú pri výbere svojich dôchodkových systémov široký priestor na voľnú úvahu a že Dohovor od nich nevyžaduje, aby prijali konkrétny model. Súd tiež poznamenal, že sťažovateľka začala pracovať a platiť poistné v čase, keď už bolo isté, že jej nárok na dôchodok nevznikne, keďže vnútroštátna právna úprava stanovila podmienku najmenej 15 odpracovaných rokov na vznik takéhoto nároku a sťažovateľka platila poistné len 10 rokov, keď dosiahla povinný dôchodkový vek. Napokon Súd poznamenal, že sťažovateľka neposkytla žiadne informácie o svojej údajne nepriaznivej finančnej situácii, ktorá jej bránila v dobrovoľných platbách na dôchodkový účet, čo by jej umožnilo získať [nárok na] dôchodok.

Aielli a ďalší a Arboit a ďalší proti Taliansku
10. júl 2018 (rozhodnutie o prijateľnosti [sťažnosti])

Tento prípad sa týkal reformy valorizácie štátnych dôchodkov na rok 2012 a 2013 v kontexte krízy rozpočtového deficitu a jej dôsledkov. Sťažovatelia, ktorí boli všetci dôchodcovia poberajúci viac ako trojnásobok základného minimálneho dôchodku, namietali prehodnotenie [výšky] svojich starobných dôchodkov.

Súd vyhlásil sťažnosť za **neprijateľnú** z dôvodu jej zjavnej nepodloženosti. Najmä poznamenal, že taliansky zákonodarca musel zasiahnuť v ťažkých hospodárskych súvislostiach. Cieľom namietaného legislatívneho dekrétu bolo zabezpečiť prerozdelenie [prostriedkov] v prospech nižších dôchodkov a zároveň zachovať udržateľnosť systému sociálneho zabezpečenia pre budúce generácie. Manévrovací priestor talianskej vlády bol obmedzený v dôsledku obmedzených zdrojov a rizika, že Európska komisia by mohla začať konať pre nadmerný rozpočtový deficit. Na záver, Súd zaujal postoj, že účinky reformy neboli natoľko závažné, aby mohli sťažovateľom spôsobiť ťažkosti s pokrytím životných nákladov v takom rozsahu, že by boli nezlučiteľné s článkom 1 protokolu č. 1.

Starší ľudia a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd

P. C. proti Írsku ([sťažnosť] č. 26922/19)
1. september 2022 [2]

Táto vec sa týkala zákonného vylúčenia odsúdených osôb z poberania štátom vyplácaného dôchodku, a to po dobu výkonu trestu odňatia slobody. Sťažovateľ, ktorý sa narodil v roku 1940, namietal najmä to, že bol vylúčený z poberania dôchodku a že bol z viacerých dôvodov diskriminovaný. Uvádzal najmä diskrimináciu na základe veku.

Súd rozhodol, že v prejednávanej veci **nedošlo k porušeniu článku 14** (zákaz diskriminácie) Dohovoru **v spojení s článkom 1** (ochrana majetku) **protokolu č. 1**. Pokiaľ ide o tvrdenie o diskriminácii v [dôchodkovej] politike, Súd konštatoval: že sťažovateľ nepredložil žiadne dôkazy o diskriminácii starších ľudí; že porovnanie s osobami vo výkone trestu odňatia slobody s alternatívnymi zdrojmi príjmu nespadalo pod článok 14; a že situácia sťažovateľa nebola dostatočne analogická so situáciou jednotlivcov držaných na zabezpečených psychiatrických oddeleniach alebo držaných vo väzbe, aby na tomto základe bolo možné tvrdiť, že ide o diskrimináciu. Najmä pokiaľ ide o tvrdenie o diskriminácii na základe veku, Súd uviedol, že zastavenie platieb dávok sociálneho zabezpečenia sa vzťahovalo aj na dávky [vyplácané] osobám v produktívnom veku, a preto nemohlo byť priamo diskriminačné voči osobám vo výkone trestu odňatia slobody v dôchodkovom veku. Pokiaľ ide o nepriamu diskrimináciu na základe veku, bolo by potrebné preukázať, že opatrenie malo neproporcionálny účinok na staršie osoby. Sťažovateľ hovoril o svojej osobnej situácii, ale neposkytol žiadne dôkazy, ktoré by sa týkali uvedenej skupiny, zatiaľ čo z dôkazov vo vnútroštátnom konaní vyplynulo, že staršie osoby vo výkone trestu odňatia slobody mali možnosť vo výkone trestu odňatia slobody pracovať. Súd konštatoval, že otázka diskriminácie na základe veku nebola podložená.

Prebiehajúce konanie [o sťažnosti]

Žegarac proti Srbsku ([sťažnosť] č. 54805/15) a 10 ďalších sťažností
Sťažnosti oznámené srbskej vláde 9. novembra 2020

Tieto sťažnosti sa týkajú najmä dočasného zníženia starobných dôchodkov sťažovateľov, ktoré bolo zavedené ako súčasť všeobecných úsporných opatrení na riešenie akútnej rozpočtovej krízy zákonom o dočasnej úprave vyplácania dôchodkov.

Súd oznámil srbskej vláde podanie sťažností a položil stranám otázky najmä podľa článku 1 (ochrana majetku) protokolu č. 1 k Dohovoru.

Preklad:

JUDr. Martina Rosinová
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Poznámky:

[1] V tejto veci sťažovateľka namietala, že jej pohlavie po operácii nebolo právne uznané a namietala právne postavenie transsexuálov v Spojenom kráľovstve, veľká komora Súdu konštatovala najmä porušenie článku 8 (právo na rešpektovanie súkromného života) Dohovoru. V prejednávanej veci Súd usúdil, že situácia, tak ako sa vyvinula, už nespadala do rámca uváženia Spojeného kráľovstva, a že bude na vláde Spojeného kráľovstva, aby v primeranom čase vykonala takéto opatrenia, ktoré bude považovať za vhodné na splnenie svojich záväzkov zabezpečiť právo sťažovateľky a ostatných transsexuálov na rešpektovanie súkromného života v súlade s týmto rozsudkom.

[2] Tento rozsudok nadobudne právoplatnosť za podmienok uvedených v článku 44 ods. 2 (právoplatnosť rozsudkov) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Zdroj:

Factsheet – Elderly people and the European Convention on Human Rights [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/FS_Elderly_ENG.

Primeraná lehota

Príručka judikatúry ESĽP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

Preklad Príručky judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), strany 63 — 67.

PRIMERANÁ LEHOTA

1. Určovanie dĺžky konania

322. V trestných veciach je cieľom článku 6 ods. 1, podľa ktorého má každý právo na to, aby bola jeho vec prejednaná v primeranej lehote, zabezpečiť, aby obvinená osoba nemusela obvineniu čeliť príliš dlho, a aby sa o obvinení rozhodlo ([rozsudky vo veciach] *Wemhoff proti Nemecku* z roku 1968, ods. 18; *Kart proti Turecku* [VK] z roku 2009, ods. 68).

a) Začiatok obdobia, ktoré sa má brať do úvahy

323. Obdobie, ktoré sa má brať do úvahy začína [plynúť] dňom, keď sa proti osobe vznesie obvinenie (*Neumeister proti Rakúsku* z roku 1968, ods. 18).

324. „Primeraná lehota“ môže začať plynúť skôr, ako sa vec dostane pred prvostupňový súd (*Deweer proti Belgicku* z roku 1980, ods. 42), napríklad od zadržania (*Wemhoff proti Nemecku* z roku 1968, ods. 19), vznesenia obvinenia proti osobe (*Neumeister proti Rakúsku* z roku 1968, ods. 18), začatia predbežného vyšetrovania (*Ringeisen proti Rakúsku* z roku 1971, ods. 110; *Šubinski proti Slovinsku* z roku 2007, ods. 65 – 68) alebo od výsluchu sťažovateľa ako svedka podozrivého zo spáchania trestného činu (*Kalējová proti Lotyšsku* z roku 2017, ods. 40). Každopádne, za dôležitý sa však považuje okamih, keď sa sťažovateľ dozvedel o obvinení, alebo keď sa ho v podstatnej miere dotkli opatrenia prijaté v rámci trestného vyšetrovania či konania (*Mamičová proti Slovinsku (č. 2)* z roku 2006, ods. 23 – 24; *Liblik a ďalší proti Estónsku* z roku 2019, ods. 94).

325. „Obvinenie“ sa v tejto súvislosti musí chápať v autonómnom zmysle článku 6 ods. 1 (*McFarlane proti Írsku* [VK] z roku 2010, ods. 143).

b) Koniec obdobia

326. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „súd“) rozhodol, že v trestných veciach obdobie, na ktoré sa článok 6 vzťahuje, pokrýva celé dotknuté konanie (*König proti Nemecku* z roku 1978, ods. 98), vrátane odvolacieho konania (*Delcourt proti Belgicku* z roku 1970, ods. 25 – 26; *König proti Nemecku* z roku 1978, ods. 98; *V. proti Spojenému kráľovstvu* [VK] z roku 1999, ods. 109; pozri však [rozsudok vo veci] *Nečaj proti Ukrajine* z roku 2012, ods. 64, v ktorom sa z celkovej dĺžky trestného konania vedeného proti sťažovateľovi odpočítalo medziobdobie súvisiace s pobytom sťažovateľa v psychiatrickej liečebni). Článok 6 ods. 1 okrem toho za koncový bod stanovuje rozsudok, ktorým sa rozhodlo o obvinení; pričom môže ísť o rozhodnutie odvolacieho súdu, keď takýto súd rozhoduje vo veci samej (*Neumeister proti Rakúsku* z roku 1968, ods. 19).

327. Obdobie, ktoré sa má brať do úvahy trvá prinajmenšom do vydania oslobodzujúceho alebo odsudzujúceho rozsudku, a to aj v prípade, že by sa také rozhodnutie prijalo v odvolacom konaní. Navyše neexistuje žiadny dôvod, prečo by ochrana pred prieťahmi v súdnom konaní poskytovaná dotknutým osobám mala skončiť po prvom pojednávaní pred súdom: neodôvodneného odročovania [hlavného pojednávania] a nadmerných prieťahov zo strany prvostupňového súdu sa tiež treba obávať (*Wemhoff proti Nemecku* z roku 1968, ods. 18).

328. V prípade odsudzujúceho rozsudku nemožno hovoriť, že sa *„rozhod*[lo] *... o akomkoľvek trestnom obvinení“* v zmysle článku 6 ods. 1, pokiaľ sa s konečnou platnosťou nestanovil trest (*Eckleovci proti Nemecku* z roku 1982, ods. 77; *Ringeisen proti Rakúsku* z roku 1971, ods. 110; *V. proti Spojenému kráľovstvu* [VK] z roku 1999, ods. 109).

Primeraná lehota

Príručka judikatúry ESĽP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

329. Výkon rozsudku prijatého ktorýmkoľvek súdom sa na účely článku 6 musí považovať za neoddeliteľnú súčasť súdneho konania (*Assanidze proti Gruzínsku* [VK] z roku 2004, ods. 181). Záruky, ktoré poskytuje článok 6 dohovoru, by boli iluzórne, ak by vnútroštátny právny alebo správny systém zmluvného štátu umožňoval, aby právoplatné záväzné súdne rozhodnutie oslobodzujúce spod obžaloby zostalo neúčinné na úkor osoby oslobodenej spod obžaloby. Trestné konanie tvorí celok a ochrana, ktorú priznáva článok 6 nekončí rozhodnutím o oslobodení spod obžaloby (*tamže*, ods. 182). Ak by správne orgány štátu mohli odmietnuť vykonať rozsudok oslobodzujúci obvineného alebo by ho nevykonali, prípadne by jeho vykonanie dokonca oddialili, záruky podľa článku 6, ktoré mal obvinený k dispozícii v súdnom štádiu konania, by sa stali sčasti iluzórnymi (*tamže*, ods. 183).

330. Napokon, rozhodnutie o zastavení trestného konania, aj keď je možné v ňom neskôr pokračovať, znamená, že pri výpočte dĺžky trestného konania sa v prípade prijatia rozhodnutia o zastavení trestného konania obdobie nasledujúce potom neberie do úvahy, [príslušná] osoba už nie je dotknutá a už netrpí neistotou, ktorú sa príslušná záruka snaží obmedziť (*Nachmanovič proti Rusku* z roku 2006, ods. 89). Osoba prestáva byť takto ovplyvnená ale iba od okamihu, keď jej rozhodnutie oznámia (*Boržonov proti Rusku* z roku 2009, ods. 38; *Niedermeier proti Nemecku* (rozhodnutie) z roku 2009), alebo keď sa neistota týkajúca sa jej postavenia odstráni inými prostriedkami (*Gröning proti Nemecku* (rozhodnutie) z roku 2020).

2. Posudzovanie primeranej lehoty

a) Zásady

331. Primeranosť dĺžky konania sa určuje so zreteľom na okolnosti prípadu, ktoré si vyžadujú celkové posúdenie (*Boddaert proti Belgicku* z roku 1992, ods. 36). Zatiaľ čo určité štádiá konania samy osebe prebiehajú prijateľne rýchlo, celková dĺžka konania môže napriek tomu prekročiť „primeranú lehotu“ (*Dobbertin proti Francúzsku* z roku 1993, ods. 44).

332. Článok 6 požaduje, aby bolo súdne konanie rýchle, ale tiež zakotvuje [o niečo] všeobecnejšiu zásadu riadneho výkonu spravodlivosti. Medzi rôznymi aspektami tejto základnej požiadavky sa musí dosiahnuť spravodlivá rovnováha (*Boddaert proti Belgicku* z roku 1992, ods. 39).

b) Kritériá

333. Pri posudzovaní toho, či bola dĺžka trestného konania primeraná, súd zohľadnil faktory, ako zložitosť veci, sťažovateľovo správanie a postup príslušných správnych a súdnych orgánov (*König proti Nemecku* z roku 1978, ods. 98; *Neumeister proti Rakúsku* z roku 1968, ods. 21; *Ringeisen proti Rakúsku* z roku 1971, ods. 110; *Pélissier a Sassi proti Francúzsku* [VK] z roku 1999, ods. 67; *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku* z roku 2004, ods. 45; *Chiarello proti Nemecku* z roku 2019, ods. 45; *Liblik a ďalší proti Estónsku* z roku 2019, ods. 91).

334. *Zložitosť veci*: môže vyplývať napríklad z množstva skutkov, počtu osôb zúčastnených na konaní, akými sú obvinení a svedkovia, či z medzinárodného rozmeru prípadu ([rozsudok vo veci] *Neumeister proti Rakúsku* z roku 1968, ods. 20, v ktorej mali sporné prevody následky v rôznych krajinách, pričom bolo nevyhnutné, aby pomohol Interpol, a aby sa uplatnili [medzinárodné] zmluvy o vzájomnej právnej pomoci a dotknutých bolo 22 osôb, z ktorých niektoré mali sídlo v zahraničí). Vec môže byť tiež mimoriadne zložitá, keď ide o podozrenie z kriminality „bielych golierov“, teda o rozsiahly podvod dotýkajúci sa viacerých obchodných spoločností a spletitých prevodov, ktorých cieľom je uniknúť prieskumu vyšetrovacích orgánov, a ktorý si vyžaduje odbornosť v oblasti účtovníctva a finančníctva (*C. P. a ďalší proti Francúzsku* z roku 2000, ods. 30). Podobne, vec týkajúca sa obvinenia z [trestného činu] legalizácie príjmov z trestnej činnosti s medzinárodným rozmerom, ktorá zahŕňala vyšetrovanie v niekoľkých krajinách, sa považovala za obzvlášť zložitú (*Arewa proti Litve* z roku 2021, ods. 52).

335. Napriek tomu, že vec môže byť do istej miery zložitá, súd nemôže považovať dlhé obdobie nevysvetlenej nečinnosti za „primerané“ ([rozsudok vo veci] *Adilettové a ďalší proti Taliansku* z roku

Primeraná lehota

Príručka judikatúry ESĽP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

1991, ods. 17, v ktorom uplynulo celkovo trinásť rokov a päť mesiacov, vrátane piatich rokov medzi postúpením veci vyšetrujúcemu sudcovi a výsluchom obvinených a svedkov a jedného roka a deviatich mesiacov medzi momentom, keď sa vec vrátila vyšetrujúcemu sudcovi a predložením spisu súdu vyššieho stupňa). Navyše, hoci by zložitosť prípadu mohla odôvodniť to, že uplynul určitý čas, sama osebe nemusí postačovať na to, aby odôvodnila celkovú dĺžku konania (*Rutkowski a ďalší proti Poľsku* z roku 2015, ods. 137).

336. *Sťažovateľovo správanie*: článok 6 od sťažovateľa nevyžaduje, aby aktívne spolupracoval so súdnymi orgánmi. Nemožno mu ani vyčítať, ak plne využije prostriedky nápravy, ktoré mu vnútroštátne právo poskytuje. Jeho správanie však predstavuje objektívnu skutočnosť, ktorú nemožno pripísať žalovanému štátu, a ktorú treba zohľadniť pri posudzovaní toho, či dĺžka konania prekračuje to, čo je primerané alebo nie ([rozsudok vo veci] *Eckleovci proti Nemecku* z roku 1982, ods. 82, v ktorom sa sťažovatelia čoraz viac uchyľovali ku krokom, ktoré by mohli spôsobiť prieťahy v konaní, ako napríklad to, že systematicky namietali zaujatosť sudcov; [pričom] niektoré z týchto krokov by mohli dokonca naznačovať úmyselné obštrukcie; *Sociedade de Construções Martins & Vieira, Lda. a ďalší proti Portugalsku* z roku 2014, ods. 48).

337. Jedným príkladom správania, ktoré sa musí zohľadniť je sťažovateľov zámer spôsobiť prieťahy vo vyšetrovaní, ak je toto zrejmé zo spisu ([rozsudok vo veci] *I. A. proti Francúzsku* z roku 1998, ods. 121, v ktorom sťažovateľ, okrem iných vecí, čakal na to, kým mu oznámia, že bezprostredne dôjde k postúpeniu spisu prokurátorovi a až potom požiadal o [vykonanie] niekoľkých doplňujúcich vyšetrovacích opatrení).

338. Sťažovateľ sa nemôže odvolávať na obdobie strávené na úteku, počas ktorého sa vyhýbal tomu, aby ho postavili pred súd v jeho vlastnej krajine. Ak obvinený utečie zo štátu, ktorý sa riadi zásadami právneho štátu, možno sa domnievať, že nemá nárok sa sťažovať na neprimeranú dĺžku konania potom, čo utiekol, ibaže by predložil dostatočné dôvody na vyvrátenie tejto domnienky (*Vayiç proti Turecku* z roku 2006, ods. 44).

339. *Postup príslušných orgánov*: článok 6 ods. 1 ukladá zmluvným štátom povinnosť usporiadať súdny systém takým spôsobom, aby súdy mohli dodržať každú z jeho požiadaviek (*Abdoella proti Holandsku* z roku 1992, ods. 24; *Dobbertin proti Francúzsku* z roku 1992, ods. 44). Táto všeobecná zásada platí aj v kontexte ďalekosiahlych reforiem súdneho systému a pochopiteľných prieťahov, ktoré z toho môžu vyplývať (*Bara a Kola proti Albánsku* z roku 2021, ods. 94).

340. Aj keď prechodné nahromadenie nevybavených vecí nezakladá zodpovednosť zmluvného štátu za predpokladu, že s potrebnou rýchlosťou prijme opatrenia na nápravu, aby vyriešil výnimočnú situáciu tohto druhu (*Milasi proti Taliansku* z roku 1987, ods. 18; *Baggetta proti Taliansku* z roku 1987, ods. 92), súd len zriedkavo pripisuje rozhodujúcu váhu vysokému pracovnému zaťaženiu, na ktoré sa orgány odvolávajú a rôznym opatreniam prijatým na nápravu veci (*Eckleovci proti Nemecku* z roku 1982, ods. 92).

341. Obdobne, vnútroštátne súdy nesú zodpovednosť za neprítomnosť príslušných subjektov [na pojednávaní] (akými sú napríklad svedok, spoluobvinený a obhajca), v dôsledku ktorej sa muselo pojednávanie odročiť (*Tyčko proti Rusku* z roku 2015, ods. 68). Na druhej strane, vnútroštátnym súdom nemožno vytýkať značné prieťahy v konaní spôsobené zdravotným stavom sťažovateľa (*Jaikov proti Rusku* z roku 2015, ods. 76).

342. Pri posudzovaní primeranosti dĺžky konania sa musí zohľadniť to, čo je pre sťažovateľa v stávke. Napríklad, ak sa osoba v prípravnom konaní nachádza vo väzbe, ide o prvok, ktorý treba vziať do úvahy pri posudzovaní toho, či sa o obvinení rozhodlo v primeranej lehote ([rozsudok vo veci] *Abdoella proti Holandsku* z roku 1992, ods. 24, v ktorom čas potrebný na zaslanie dokumentov najvyššiemu súdu v dvoch prípadoch presiahol dvadsaťjeden mesiacov z päťdesiatich dvoch mesiacov potrebných na vybavenie veci; *Starokadomskij proti Rusku (č. 2)* z roku 2014, ods. 70 – 71). Samotná skutočnosť, že sťažovateľ je verejným funkcionárom, a že vec prilákala značnú pozornosť médií, však sama osebe neodôvodňuje, aby sa rozhodlo, že si prípad zaslúži prednostné vybavenie (*Liblik a ďalší proti Estónsku* z roku 2019, ods. 103).

Primeraná lehota

Príručka judikatúry ESĽP k čl. 6 dohovoru z trestnoprávneho hľadiska

3. Niekoľko príkladov

a) Prekročenie primeranej lehoty

- Deväť rokov a sedem mesiacov, nie mimoriadne zložitý [prípad], okrem počtu subjektov (tridsaťpäť), napriek opatreniam, ktoré orgány prijali, aby sa vysporiadali s výnimočným pracovným zaťažením po období nepokojov (*Milasi proti Taliansku* z roku 1987, ods. 14 – 20).
- Trinásť rokov a štyri mesiace, politické problémy v regióne a nadmerné pracovné zaťaženie súdov, štát sa začal snažiť zlepšiť pracovné podmienky na súdoch až po rokoch (*Baggetta proti Taliansku* z roku 1987, ods. 20 – 25).
- Päť rokov, päť mesiacov a osemnásť dní, vrátane tridsiatich troch mesiacov medzi vynesením rozsudku a jeho písomným vyhotovením povereným sudcom bez toho, že by sa prijali primerané disciplinárne opatrenia (*B. proti Rakúsku* z roku 1990, ods. 48 – 55).
- Päť rokov a jedenásť mesiacov, zložitá vec, vzhľadom na počet osôb, ktoré bolo potrebné vypočuť a technický charakter posudzovaných dokumentov v prípade zločinu sprenevery, napriek tomu to nemohlo odôvodňovať vyšetrovanie, ktoré trvalo päť rokov a dva mesiace; tiež niekoľko období nečinnosti, ktoré bolo možné pripísať orgánom. Preto, hoci sa dĺžka súdneho konania javila ako primeraná, nedalo sa povedať, že vyšetrovanie sa viedlo svedomito (*Rouille proti Francúzsku* z roku 2004, ods. 29).
- Dvanásť rokov, sedem mesiacov a desať dní, nie mimoriadne zložitý [prípad] a ani sťažovateľ sa nesnažil spôsobiť prieťahy v konaní, zahŕňal však dva roky a viac ako deväť mesiacov medzi podaním žaloby na správny súd a tým, ako daňové orgány doručili svoje prvé vyjadrenie (*Clinique Mozart SARL proti Francúzsku* z roku 2004, ods. 34 – 36).

b) Neprekročenie primeranej lehoty

- Päť rokov a dva mesiace, zložitosť [vzájomne] prepojených prípadov podvodu a podvodného úpadku s tým, že sťažovateľ podal nespočetné množstvo žiadostí o prepustenie z väzby, sťažností proti [rozhodnutiam o] nich, ako aj námietok zaujatosti proti väčšine dotknutých sudcov a žiadal o odňatie a postúpenie veci inému súdu (*Ringeisen proti Rakúsku* z roku 1971, ods. 110).
- Sedem rokov a štyri mesiace: skutočnosť, že od vznesenia obvinenia uplynulo viac ako sedem rokov bez toho, aby sa o ňom rozhodlo oslobodzujúcim alebo odsudzujúcim rozsudkom, určite poukazovala na mimoriadne dlhú dobu, ktorá by sa vo väčšine prípadov mala považovať za neprimeranú; okrem toho, v priebehu pätnástich mesiacov sudca nevypočul ani jedného z viacerých spoluobvinených či svedkov ani nevykonal iné úkony; vec však bola mimoriadne zložitá ([pre] množstvo skutkov a dotknutých subjektov, medzinárodný rozmer, ktorý so sebou niesol osobitné ťažkosti pri presadzovaní žiadostí o súdnu spoluprácu v zahraničí, atď.) (*Neumeister proti Rakúsku* z roku 1968, ods. 21).
- O niečo menej ako štyri roky a desať mesiacov trvajúce konanie o ústavnej sťažnosti na dvoch stupňoch súdnictva, ktoré zahŕňalo nové a zložité právne otázky s medzinárodným prvkom (*Shorazovová proti Malte* z roku 2022, ods. 136 – 139).

Preklad:

Mgr. Barbara Babáková
Kancelária Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Zdroj:
Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights. Right to a fair trial (criminal limb) [online]. Štrasburg : Európsky súd pre ľudské práva, 2022 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_ENG.pdf.

Operačný program Efektívna verejná správa
Európska únia
Európsky sociálny fond
Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu